

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Filozofická fakulta

Katedra politologie a evropských studií

DAGMAR BENKOVSKÁ

**Faktory ovlivňující volební podporu Britské národní
strany.**

Magisterská diplomová práce

Vedoucí práce: Doc. PhDr. Tomáš Lebeda, Ph.D.

Olomouc 2011

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci vypracovala samostatně na základě uvedených pramenů a literatury.

V Olomouci dne 15. 08. 2011

.....
Dagmar Benková

Ráda bych poděkovala svému vedoucímu diplomové práce Doc. PhDr. Tomáši Lebedovi, Ph.D. za jeho metodické, odborné vedení a veškerý čas, který mi věnoval a bez jehož pomoci a cenných rad by tato diplomová práce v této podobě nemohla vzniknout.

Obsah

Úvod	5
1. Teoretická a metodologická východiska.....	14
1. 1. Původ extrémně pravicových stran.....	16
1. 2. Příčiny a podmínky úspěchu krajně pravicových stran	20
1. 2. 1. Teorie poptávky (<i>Demand-side theories</i>)	22
1. 2. 2. Teorie nabídky (<i>Supply-side theories</i>).....	26
1. 3. Shrnutí.....	31
2. Krajní pravice ve Velké Británii	32
2. 1. Historie extrémní pravice ve Velké Británii	32
2. 2. Britská národní strana v současnosti.....	35
2. 2. 1. Lídr BNP – Nick Griffin	38
2. 2. 2. Ideologie a program BNP	39
2. 2. 3. Volební výsledky BNP.....	42
2. 3. Shrnutí.....	47
3. Volební úspěšnost BNP ve volbách do Westminsteru	49
3. 1. Analýza volební úspěšnosti BNP na celostátní úrovni.....	49
3. 1. 1. Externí determinanty.....	49
3. 1. 2. Interní determinanty	53
3. 2. Analýza volební úspěšnosti BNP na úrovni volebních obvodů .	57
3. 2. 1. Volební obvod Burnley	65
3. 3. Shrnutí.....	68
4. Volební úspěšnost BNP ve volbách druhého řádu.....	70
4. 1. Komunální volby	70
4. 2. Volby do Evropského parlamentu.....	74
4. 3. Shrnutí.....	80
Závěr.....	81
Abstrakt.....	87
Abstract.....	88
Anotace.....	89
Seznam zkratk použitých v textu.....	91
Seznam tabulek a grafů	92
PRAMENY A LITERATURA.....	93
Prameny	93
Literatura	98

Úvod

Extrémně pravicové strany¹ se staly, od svého vzestupu ve druhé polovině 20. století, politickým, ale i společenským fenoménem. S jejich přítomností a často i výrazným úspěchem se musely vyrovnat téměř všechny západoevropské demokracie. V belgickém stranickém systému se objevil silný Vlámský blok (VB), v Itálii Italské sociální hnutí (MSI), v Rakousku Svobodomyšlná strana Rakouska (FPÖ) a například ve Francii dosáhla výrazných úspěchů Národní fronta (NF), se kterou je neodmyslitelně spojen známý Jean-Marie Le Pen. Po roce 1989 pak lze pozorovat vzestup podobných stran i ve východoevropském prostoru. Napříč Evropou se objevil fenomén, který byl považován po druhé světové válce za zcela vykořeněný. Důležité je také, že se podobný typ stran objevil v zemích, které mají za sebou fašistickou historii, ale i v zemích, které si vždy udržovaly demokratickou tradici. Nástup těchto stran s sebou přinesl několik základních otázek, které představovaly výzvu pro akademickou obec. Na jedné straně bylo nejprve nutné určit a analyzovat chování a program těchto stran, tedy jestli jde o strany, které jsou určitým pokračováním těch z období druhé světové války, nebo zda se jedná o zcela nový typ stran a jaké definiční znaky je určují. Nástup extrémně pravicových stran v Evropě s sebou přinesl totiž i určitý strach veřejnosti, nakolik tyto nové strany představují ohrožení demokracie. Dále také bylo nutné analyzovat jejich původ, tedy odkud tyto strany povstaly a jaké jsou příčiny jejich úspěchů.

Velká Británie, která v mnoha historických, politických, ale i geografických ohledech představuje evropský unikát, nezůstala vůči extrémně pravicovému fenoménu zcela imunní a i zde po dlouhou dobu

---

¹ Tato práce volně používá termínů extrémně pravicová strana, radikální pravice a krajní pravice a to především skrze to, že není ambicí této práce terminologicky vymezit „nejlepší“ označení těchto stran nebo nalézt nejlepší označení pro BNP.

ve stranickém systému působí strana, která jednoznačně patří do kategorie extrémně pravicových stran – Britská národní strana (*British National Party*, BNP). BNP však nikdy nedosáhla takových výrazných úspěchů, jako některé kontinentální extrémně pravicové strany a ve stranickém systému Velké Británie zůstává spíše stranou marginální. Další zvláštností je také to, že zatímco napříč Evropou vliv podobných stran roste, BNP prochází ve druhé polovině 20. století jedním z nejtěžších období a částečných úspěchů dosahuje až po začátku nového milénia. Unikátnost BNP dokresluje také fakt, že si nikdy nedokázala vytvořit výraznější podporu na celostátní úrovni, ale svůj elektorát získává na úrovni malých volebních obvodů, kde místně její podpora přesahuje deset procent, což za úspěch považovat lze.

Extrémní pravice ve Velké Británii byla ze všech evropských zemí vybrána k analýze v této diplomové práci právě skrze popsání specifika. Dalším důležitým důvodem je také to, že odborná literatura věnuje extrémní pravici ve Spojeném království menší pozornost a spíše obecně převládá fascinace evropskými stranami, které jsou na celostátní úrovni velmi úspěšné. Z hlediska extrémní pravice ve Velké Británii je pak upřena pozornost pouze na BNP, jelikož jde o jedinou extrémně pravicovou stranu v zemi, která dosahuje určitého stupně relevance, což ale neznamená, že se jedná o stranu jedinou tohoto typu, kterou lze ve Velké Británii nalézt. Strany podobného typu ve Velké Británii však dosahují mizivých volebních výsledků a rovněž mají zcela minimální členskou základnu. V analýze proto na ně nebude brán zřetel.

Označení BNP jako strany volebně neúspěšné je, jak již bylo naznačeno, ne zcela přesné. Předkládaná diplomová práce se ve své analýze bude věnovat právě tomuto rozporu, kdy na celostátní úrovni se jedná o stranu neúspěšnou, ale na úrovni volebních obvodů lze hovořit o nezanedbatelném úspěchu té samé strany. Pozornost je v této diplomové práci zaměřena tedy jak na analýzu příčin volebního neúspěchu na úrovni celostátní ve volbách do Westminsteru, tak na

analýzu volebních úspěchů na úrovni volebních obvodů a to jak ve volbách do Westminsteru, tak ve volbách druhého řádu², kde strana také dosahuje úspěchů, čímž budou kontrastovány jednotlivé faktory a práce tak nabude i na komplexnosti.

Hlavním cílem práce je tak nalézt faktory ovlivňující volební podporu BNP ve volbách do dolní sněmovny Westminsteru, ve volbách lokálních a ve volbách do Evropského parlamentu. K dosažení tohoto cíle bude v práci nejprve analyzována volební podpora BNP u všech zmiňovaných typů voleb. Tak bude verifikovaná dílčí hypotéza práce, která tvrdí, že BNP je stranou celostátně neúspěšnou a marginální, zatímco lokálně se strana stala důležitou součástí systému a dokázala se zde etablovat natolik, že lze hovořit o stabilní podpoře této strany. S tím pak souvisí, že strana má na úrovni volebních obvodů geograficky stabilní volební podporu, která vykazuje mezi volbami do Westminsteru, lokálními a do EP lineární vztah.

Výstupem diplomové práce bude verifikace hypotézy:

Faktory ovlivňující volební výsledek BNP mají podobu dostatečných podmínek, které samy o sobě jsou nedostatečné k vysvětlení volebního výsledku BNP. Tyto faktory pak za předpokladu lineárního vztahu mezi volbami do Westminsteru a volbami druhého řádu budou ve všech těchto volbách stejné.

Obecným problémem teoretického a metodologického uchopení problematiky volební úspěšnosti extrémně pravicových stran je absence jednotného přístupu jak k těmto stranám, tak k problematice volební úspěšnosti extrémně pravicových stran jako takové. Většina obecných teorií vzniká jako výsledek případové studie nebo komparace malého množství extrémně pravicových subjektů. Okamžitý efekt těchto teorií je především ten, že k nim lze poměrně snadno nalézt mnoho odchylných případů. Sporné tedy zůstává, zda jakákoliv snaha o zobecnění příčin úspěchu těchto stran nepostrádá na relevanci. V případě této práce

---

² Volbami druhého řádu budou v této práci myšleny volby komunální a volby do Evropského parlamentu.

však tyto teorie poskytují soubor hypotéz, pomocí jejichž nezávislých proměnných lze vysvětlit zkoumanou závislou proměnnou textu – tedy úspěšnost/neúspěšnost BNP.

Pro zodpovězení hlavní hypotézy bude v textu pracováno s několika nezávislými proměnnými, které vyplývají z teorií, které lze modelově rozdělit na teorie nabídky a poptávky podle atributů, se kterými pracují. Teorie poptávky tak reflektují spíše socio-ekonomické proměnné jako je imigrace, ekonomický a sociální úpadek, nespokojenost s vládní garniturou, míra nezaměstnanosti, imigrace apod. Teorie nabídky se naopak soustředí na faktory, jakými je politická příležitost, leadership, organizace strany, program, média apod. Pro analýzu však budou vybrány pouze ty hypotézy, které lze věrohodně verifikovat a které mohou přinést relevantní výsledky. Jednou z těchto hypotéz je teorie antiimigrační strany, která ve své ryzí podobě hovoří o korelaci mezi mírou imigrace a volbou extrémně pravicové strany, kdy předpokládá, že extrémně pravicová strana bude úspěšná v zemi (oblasti), která má vysoký počet imigrantů. Toto teoretické východisko se stalo akademiky velmi oblíbené k aplikaci, protože poskytuje poměrně jednoduchý rámec k analýze, který poskytuje jasné výsledky, které jdou snadno verifikovat. Další silnou stránkou této teorie je pak také to, že ji lze aplikovat poměrně snadno na různé geografické úrovně a vždy může přinést zajímavé výsledky a to i tehdy, pokud neprokáže sledovanou korelaci. Dalším důležitým faktorem je fakt, že imigrace je často ústředním tématem extrémně pravicových stran a tyto strany jsou proto někdy nazývány stranami antiimigračními, což platí i pro BNP. Podle této teorie by tak mohlo platit, že BNP je na celostátní úrovni neúspěšná skrze neexistenci imigračního problému a lokálně úspěšná skrze vysokou koncentraci imigrantů a problémů, které jsou veřejností vnímány jako s nimi spojené. Podobně tak budou reflektovány další nezávislé proměnné, jako je nezaměstnanost, etnické složení obyvatelstva, vzdělanost a další.

Základním metodologickým východiskem práce je kvalitativní metoda případové studie, přičemž typově se bude jednat spíše o interpretativní případovou studii. K verifikaci stanovené hypotézy byla zvolena kombinovaná metoda analyticko-deskriptivní s prvky komparativní analýzy, což nejlépe odpovídá stanovenému výzkumnému záměru práce – tedy vysvětlení různých volebních výsledků BNP a nalezení faktorů, které je ovlivňují. Důraz v analýze volebních výsledků strany bude kladen především na poslední volby na jednotlivých úrovních – budou tedy především zohledňovány volby do dolní sněmovny Westminsteru z roku 2010, lokální ze stejného roku a volby do Evropského parlamentu 2009. Na jednotlivé volby budou aplikovány jednotlivé nezávislé proměnné vyplývající z teorií zabývajících se volební úspěšností extrémně pravicových stran. Platnost či neplatnost jednotlivých faktorů, které mohou mít vliv na volební výsledky BNP, bude prověřována kvalitativně a kvantitativně pomocí korelačního koeficientu – na místech, kde to charakter proměnných umožňuje, bude počítán Pearsonův korelační koeficient. V této části práce se tak bude jednat spíše o případovou studii interpretativního charakteru a využívána bude místy metoda kvantitativní korelační analýzy, přičemž se bude jednat především o třetí a čtvrtou kapitolu práce.

Práce je členěná do čtyř kapitol. První kapitola se podrobně věnuje metodologickému a teoretickému vymezení problematiky extrémně pravicových stran se zaměřením na jejich volební úspěšnost, resp. příčiny tohoto úspěchu. Cílem této kapitoly je přehledně shrnout a sumarizovat hlavní směry, kterými se ubírá politologický výzkum v této problematice a vytyčit hlavní hypotézy, které lze verifikovat analyzovanou případovou studii. Velmi krátce je v této kapitole věnována pozornost i původu a základním problémům terminologie extrémně pravicových stran a to z důvodu nutnosti rámcového ukotvení problematiky. Výstupem této kapitoly tak bude rámec, který poslouží k další analýze. Druhá kapitola práce se zabývá podrobně vymezením extrémní pravice ve Velké Británii, analýzou její podoby, historií a

současností. Důraz je zde kladen především na BNP jakožto na jediný relevantní extrémně pravicový subjekt na území Velké Británie. Důležitost této kapitoly k následné analýze volební podpory BNP vyplývá především z nutnosti jejího celkového pochopení, historických kořenů a jejího vývoje. Součástí této kapitoly je i důležitá základní sumarizace volebních výsledků BNP a to jak výsledků z voleb do dolní sněmovny Westminsteru, tak lokálních i voleb do Evropského parlamentu. Důležitou součástí této kapitoly je také analýza současného programu BNP, jejich cílů a ideologie a osobnosti současného lídra strany – Nicka Griffina. Výstupem této kapitoly bude vymezení předmětu výzkumu, které poslouží k další analýze. V této kapitole pak bude zodpovězena i dílčí otázka, která s výzkumem do určité míry souvisí a to, zda dochází k posilování vlivu extrémní pravice ve Velké Británii. Tímto tedy bude verifikovaná dílčí hypotéza práce.

Třetí kapitola práce obsahuje analýzu volební úspěšnosti BNP ve volbách do Westminsteru. Tato kapitola je pak rozdělena na dva základní celky – na analýzu volební neúspěšnosti na celostátní úrovni a na analýzu faktorů ovlivňujících podporu na úrovni volebních obvodů. Vzhledem k tomu, že odborná literatura se neúspěchy BNP ve volbách do Westminsteru na celostátní úrovni poměrně hojně ve svých analýzách zabývá, bude k dosažení inovativnosti v práci pracováno především s novými daty, novým volebním programem a nejnovějšími výzkumy veřejného mínění, čímž se snaží předchodit kvalitativní výzkumy inovovat. Ve výsledku tato podkapitola poskytne faktory, které ovlivňují neúspěch BNP v národních volbách. Ve druhé části této kapitoly bude analyzována úspěšnost BNP na úrovni obvodů, přičemž komplexnost a komplikovanost celé problematiky bude demonstrována na případové studii jednoho volebního obvodu a to Burnley, kde také bude zkoumáno, zda nezávislé proměnné, které byly nalezeny jako relevantní pomocí kvantitativního výzkumu agregovaných dat, v tomto případě jsou také faktory, které ovlivňují volební podporu BNP. Tento obvod byl k analýze vybrán z důvodu, že jde o obvod ležící mimo

Londýn a ve kterém nekandidovala žádná mediální osobnost. Tím se analýza vyvaruje určité míry zkreslení. Kvantitativní analýza na úrovni volebních obvodů bude prováděna pomocí korelačního koeficientu komparací devíti nezávislých proměnných a závislé proměnné – volebními výsledky BNP ve volbách do Westminsteru z roku 2010. Takto dojde k potvrzení nebo vyvrácení první části hlavní hypotézy práce, která předpokládá nalezení několika dostatečných podmínek ovlivňující volební podporu BNP.

Poslední kapitola práce se věnuje úspěšnosti BNP ve volbách lokálních a do EP. V obou případech budou nejprve výsledky z těchto voleb srovnány s výsledky BNP ve volbách do Westminsteru 2010, čímž bude prokázán nebo vyvrácen lineární vztah mezi těmito volbami. Následně pak budou hledány faktory ovlivňující volební podporu BNP v těchto volbách podobně jako v kapitole tři, přičemž v případě potvrzení lineárního vztahu bude pozornost zaměřena především na faktory nalezené jako determinující volební úspěšnost BNP ve volbách do Westminsteru. Tímto tedy bude přímo potvrzena nebo vyvrácena druhá část hlavní hypotézy práce, která předpokládá nalezení stejných faktorů, které ovlivňují volební podporu BNP ve volbách do Westminsteru a ve volbách druhého řádu.

Téma extrémně pravicových stran je v odborné literatuře zpracováno poměrně komplexně. Obecně lze tuto literaturu rozdělit do dvou základních okruhů podle metody, kterou používají a to na práce, které vznikají jako případové nebo komparativní studie extrémně pravicových stran a práce obecnější, které se věnují jednotlivým rysům nebo teoriím extrémně pravicových stran. V českém prostředí jednoznačně nejznámějším teoretikem extrémní pravice je Miroslav Mareš, jehož práce z roku 2003 *Pravicový extremismus a radikalismus v ČR* poskytuje dobrý teoretický rámec ke studiu nejen českého prostředí. Mezi další teoretiky extrémně pravicových stran u nás pak například patří Michal Klíma, Petr Fiala a Vladimíra Dvořáková. V českém prostředí je však stále poměrně malý zájem a obecná laxnost

vůči extrémně pravicovým stranám v západní Evropě. Zásadními teoretiky této práce jsou tak autoři spíše zahraniční. Jedním z nejdůležitějších je holandský autor Cas Mudde, který se ve své práci *The War of Words. Defining the Extreme Right Party Family* věnuje důležitému teoretickému ukotvení extrémně pravicové stranické rodiny a i v této práci tvoří důležité východisko. Za důležitou je považovaná i práce Rogera Eatwella, který ve svém článku *The Theories of the Extreme Right* se snaží shrnout nejvýznamnější teorie zabývající se příčinami úspěchu krajně pravicových stran. Komplexní práci, *Extreme right parties in Western Europe*, věnující se jak teoretickému ukotvení, tak případovým studiím extrémně pravicových stran v jednotlivých zemích představil roku 2003 Piero Ignazi, čímž navázal na publikaci z roku 1997 od Herberta Kitschelta *The Radical Right in Western Europe*. Všechny výše zmíněné práce přistupují případ od případu individuálně k jednotlivým zemím, čímž se liší například od práce *Radical Right: Voters and parties in electoral market* od autorky Pippa Norris, která vymezuje určitá témata a následně je aplikuje na konkrétní případy. Podobně je zaměřená i práce Elisabeth Carter – *The Extreme Right in Western Europe. Success or Failure?*.

Obecným problémem literatury věnující se BNP, která vzniká většinou jako případové studie nebo v rámci komparace, je obecný konsensuální přístup k BNP jako ke straně, která je typickým příkladem extrémně pravicové strany volebního selhání. Známa je například práce Mika Cronina *The Failure of British Fascism: The Far Right and the Fight for Political Recognition*. Literatura věnující se BNP tak často sklouzne k hodnocení a analýze „nedostatků“ BNP a pouhých příčin jejího neúspěchu. Tento přístup s sebou nese i fakt, že až na výjimky není volební úspěšnost strany zkoumaná na úrovni malých územních celků a to především volebních obvodů a pokud ano, tak se jedná o případové studie konkrétních obvodů. Doposud tak nevznikla rozsáhlejší komparativní analýza jednotlivých volebních obvodů ve

Velké Británii, což může být důsledkem celkové obtížnosti získávání dat na úrovni malých volebních obvodů.

Za zásadní v této práci lze považovat prameny a to především v elektronické podobě. K následné analýze byla data získávána především z databází *UK National Statistics*, *The Electoral Commission* a *UK Polling Report*. Za další dobrý zdroj pramenů ke studiu a získávání dat považuji i oficiální stránky britského parlamentu. Pro analýzu agregovaných dat byly pak použity závěry Sčítání lidu, které probíhalo na území Velké Británie roku 2001. K politování tak může být to, že výsledky nového sčítání lidu z roku 2011 v době psaní této práce nebyly známy.

1. Teoretická a metodologická východiska

Příchod extrémně pravicových stran v 80. letech 20. století a zvláště pak výrazný vzestup pravicově populistických stran v západní Evropě na počátku nového tisíciletí, které vyvrcholilo postupem do druhého kola prezidentských voleb ve Francii Jean-Marie Le Pena v roce 2002, znamenalo i kontinuálně zvyšující se zájem akademiků a nárůst teorií vysvětlujících tyto úspěchy a na druhé straně i neúspěchy podobně vyhlížejících stran a hnutí. I přes narůstající aktivitu akademiků zkoumající pravicový extremismus se však stále naráží na velké překážky. Doposud nedošlo ke shodě v otázkách základních teoretických či metodologických přístupů. Ucelená koncepce prozatím chybí. Stejně tak nebylo dosaženo konsenzu ani při vytváření pojmového aparátu a odborné terminologie.³

Prvním úkolem akademiků při rozborech extrémně pravicových stran bylo samotné terminologické určení toho, o jaké strany se jedná – tedy odkud tyto strany přišly, do jaké rodiny je lze zařadit a kolik podobností mají s meziválečnými extrémně pravicovými stranami. Napříč politologickou scénou nastala situace, kterou lze vystihnout názvem nejznámějšího díla holandského teoretika extrémní pravice Case Muddeho – *Válka slov*.⁴ Už samotné označení „extrémní pravice“ nebo dokonce „extremistická“ vzbuzuje spíše negativní konotace a často ostré reakce takto označovaných. Český politolog Jan Maršálek k tomuto dodává, že označení určitého politického subjektu za extrémní či extremistický je normativním hodnocením, které s sebou nese silně

---

³ Na tuto neucelenost upozorňuje například ve své práci Lubomír Kopeček. (KOPEČEK, Lubomír: *The Far Right in Europe. A summary of attempts to define the concept, analyze its identity, and compare the Western European and Central European far right*. CESPR 2007, 9(4). Dostupné z: <http://www.cepsr.com/clanek.php?ID=318> (24. 7. 2011))

⁴ MUDDE, Cas: *The War of Words. Defining the Extreme Right Party Family*. *West European Politics* 1996, 19(2), s. 228.

negativní kontext.⁵ Na podobný problém upozorňuje i Miroslav Mareš, když upozorňuje, že slovo „extrémní“ je pro své negativní konotace často využíváno mainstreamovými stranami, které se tak do určité míry snaží podobné strany a hnutí delegitimizovat.⁶ Teoretici extrémní pravice se shodují na tom, že současná podoba krajní pravice není stejná, jako v meziválečném období, ale že jde o krajní pravici nového typu.⁷ Piero Ignazi tyto strany nazývá „extrémně pravicové“⁸, Herbert Kitschelt pak hovoří o „radikální pravici“⁹ a například dál Paul Taggart je nazývá jako „populistické“¹⁰. K zastavení této „války slov“ Mudde přichází s jasnou definicí „nové pravice“. Strany lze obecně zařadit do této kategorie „nové pravice“, pokud splňují tato kritéria: rasistická a xenofobní rétorika, důraz na silný stát, nacionalismus (anti-imigrantské prvky) a anti-demokratické prvky.¹¹ I tato Muddeho obecně přijímaná klasifikace však není zcela bezproblémová a obecně lze říct, že i přes velkou snahu akademiků není při zkoumání extrémně pravicových stran jasně definován předmět výzkumu, což je samo o sobě v dalším výzkumu problematické.

---

⁵ MARŠÁLEK, Jan: *Postavení extrémně pravicových stran ve stranickém systému ČR v letech 1989-2006 a jejich programová východiska*. Politologický časopis 2007, 8(2), s. 4.

⁶ MAREŠ, Miroslav: *Pravicový extremismus a radikalismus v ČR*. Brno, Barrister & Principal 2003, s. 33.

⁷ Například díla níže citovaných autorů: Piero Ignazi, Herbert Kitschelt, Paul Taggart a další – v jejich dílech se odkaz na „novou“ či „jinou“ extrémní pravici pravidelně opakuje a autoři se v definicích proti „staré“ extrémní pravici vymezují.

⁸ IGNAZI, Piero: *The Silent Counter-Revolution*. European Journal of Political Research 1992, 20(1), s. 5.

⁹ KITSCHELT, Herbert: *The Radical Right in Western Europe*. Michigan, The university of Michigan Press 1995, s. 3.

¹⁰ TAGGART, Paul: *Populism*. Great Britain, St Edmundsbury Press 2000, s. 12.

¹¹ MUDDE, C.: *The War of Words. Defining the Extreme Right Party Family*. c. d., s. 235-240.

1.1. Původ extrémně pravicových stran

Nástup extrémně pravicových stran v Evropě lze ve své podstatě nazvat „tichou revolucí“. Termín „tichá revoluce“ použil Ronald F. Ingelhart ve svém díle z roku 1977 když popisoval nástup environmentálních stran na levé straně politického spektra.¹² Piero Ignazi, ve své slavné práci, *The Silent Counter-Revolution*,¹³ z roku 1992 Ingelhartův termín použil v souvislosti s nástupem právě extrémně pravicových stran. Ve svém článku upozorňuje na to, že Ingelhart se ve své analýze stranického spektra zaměřoval pouze na zmiňovanou „levou“ stranu pravo-levé osy a zcela opomněl to, že už v popisovaném období docházelo k podobné tiché revoluci na „pravé“ straně, přičemž strany zaplňující prostor vznikající na pravé straně politického spektra se profilyvaly kolem podobných témat.¹⁴

Piero Ignazi nebyl první, kdo začal věnovat pozornost stranám extrémní pravice, ale byl první, kdo utvořil určitou paralelu mezi slavnou teorií R. F. Ingelharta, přičemž se jí nijak nesnaží napadat, ale doplňuje ji o analýzu pravého spektra.¹⁵ Ve své knize *Extreme Right Parties in Western Europe*¹⁶ si všímá podobností témat extrémně pravicových stran nového typu a environmentálních stran. Upozorňuje například na to, že „klíčová“ témata jsou de facto stejná, jediné, v čem se liší je postoj k nim samotným.¹⁷ Tam, kde například „zelené“ strany zdůrazňují práva gayů, hovoří strany na opačné straně politického spektra o kolapsu morálních hodnot.¹⁸ Obecně se dá říct, že to, co strany environmentální evaluují jako pozitivní vývoj přicházející s „novou dobou“ – např. kosmopolitismus nebo individualismus, strany radikálně pravicové hodnotí negativně – oslabování národu, ztráta národních

---

¹² INGELHART, Ronald: *The silent revolution: Changing values and political styles among Western publics*. Princeton, Princeton university Press 1977, s. 83-95.

¹³ IGNAZI, P.: *The Silent Counter-Revolution*. c. d., s. 3-34.

¹⁴ Tamtéž, s. 25-29.

¹⁵ Tamtéž, s. 3-34.

¹⁶ IGNAZI, P.: *Extreme Right Parties in Western Europe*. Oxford, Oxford University Press 2003, 295 s.

¹⁷ Tamtéž, s. 4-6.

¹⁸ Tamtéž, s. 14.

hodnot, oslabování státu apod. Ignazi přináší termín „tichá kontra-revoluce“ (silent contra-revolution). Krajní pravice se zformovala na základě protikladných hodnot k hodnotám nové levice a nových politických hnutí, která požadují rovnoprávnost, multikulturalismus, uznání a respekt menšin, nebo přinášejí nová témata, jako například feminismus či environmentální otázky.¹⁹

Na základě Ignaziho práce tak lze říct, že extrémně pravicové strany vznikaly společně se stranami environmentálními a lze je tedy společně hodnotit jako strany post-industriální, strany „nového“ typu. Takovéto označení těchto stran přímo odpovídá charakteristice Karla von Beymeho, který hovoří o nové vlně extrémní pravice.²⁰ Beyme byl ve své podstatě první, kdo si již v osmdesátých letech začal všimnout toho, že na pravém politickém spektru se začínají vyčleňovat nová protestní hnutí, často jako antisystémová, ale jejich příslušnost k fašistickému hnutí ve své podobě z válečných a předválečných let je sporná.²¹ Na Beymeho koncept navazuje později Piero Ignazi, když hovoří o post-industriálních stranách nového typu.²²

Předpoklady pro současné úspěchy krajně pravicových stran v západní Evropě od konce osmdesátých let vymezil také z českých autorů Michal Klíma.²³ Uvedl, že soudobou „vlnu“ pravicového extremismu je možné pojímat pouze v širších souvislostech měnící se „cleavage“ hierarchie v rámci postindustriálního vývoje v západní Evropě.²⁴ Podle Klímy postindustriální vývoj transformující sociální a politické vztahy, časově se shodující s rozpadem komunistického světa a zároveň s krizovými jevy ve světovém hospodářství vytváří unikátní

---

¹⁹ Tamtéž, s. 25-29.

²⁰ BEYME, Klaus V.: *Right Wing Extremism in Western Europe*. UK, Frank Cass Publisher 1988, s. 85.

²¹ HLOUŠEK, Vít – KOPEČEK, Lubomír: *Politické strany: původ, ideologie a transformace politických stran v západní a střední Evropě*. Praha, Grada 2010, s. 210-211.

²² IGNAZI, Piero: *Extreme Right Parties in Western Europe*. c. d., s. 18.

²³ KLÍMA, Michal: *Pravicový extremismus a nestabilita na politické scéně západní Evropy*. Mezinárodní politika 1993, 7(2), s. 4-5.

²⁴ Tamtéž, s. 4.

situaci plnou ostrých rozporů. Individualizace politiky, rozrůzněnost a překrývání tzv. subnárodních, národních a nadnárodních zájmů a dále pak přechod od bipolarity k multipolaritě vedlo k diverzifikaci zájmů.²⁵ Tyto změny pak dohromady tvoří onu „třaskavou směs“ v podobě společenské a politické nestability, na které vyrůstají extrémně pravicová hnutí. Klíma pak zdůrazňuje, že je to právě toto prostředí, které produkuje a uvolňuje sociální energii, která se projevuje v podobě nekonvenčních politických stran – regionálních, environmentálních, ale také stran sociálního kriticismu, šíření nacionalismu, rasismu a dezintegrace.²⁶

Samotný vznik extrémně pravicových stran a uskupení v Evropě je nutné hledat i ve specifických poměrech jednotlivých stranicko-politických systémů a v přítomnosti témat, na nichž se mohly tyto strany vyprofilovat.²⁷ Jedním z nejznámějších teoretiků tohoto přístupu na české scéně je Miroslav Mareš, který tuto koncepci rozvíjí a aplikuje na českou extrémní pravici ve své práci *Pravicový extremismus a radikalismus v ČR*.²⁸ Jako podstatný faktor ovlivňující úspěch krajní pravice definuje podobu stranicko-politického aparátu v konkrétní zemi. Extrémně pravicové strany v tomto pojetí často využívaly nespokojenosti s etablovanými politickými silami. V poválečné Evropě došlo k částečnému „odideologizování“ tradičního politického spektra. Důsledkem toho se strany přesunuly „do středu“ a uvolnily tak místo mimo střed, čehož využily strany, které dokázaly využít nejen témat, ale i odporu části voličů proti tradičním stranám. Tohoto využily nejprve od poloviny sedmdesátých let při svém nástupu environmentální strany a zhruba o deset let později „nová“ populistická ultrapravice. Obě skupiny těchto stran pak spojuje skutečnost, nakolik se demokratické politické strany dokázaly vyrovnat s požadavky a tématy, na nichž tyto strany staví svůj úspěch. Obecně tak platí, že nejsou-li současné strany

---

²⁵ Tamtéž, s. 4-5.

²⁶ Tamtéž, s. 4-5.

²⁷ MAREŠ, Miroslav: c. d., s. 81-82.

²⁸ Tamtéž, s. 81-82.

schopny řešit aktuální společensko-ekonomické výzvy, otevírá se tak prostor pro nové typy stran, popř. pro změnu programové orientace a strategie stran dosavadních.²⁹ Mareš pak dále zdůrazňuje, že extrémně pravicové strany se například vyznačují tím, že je lze hodnotit jako antiliberální a nedemokratické, přičemž je důležité, že navenek se snaží nepřekračovat legislativní a zákonný rámec ve společnosti.³⁰

Jeden z nejznámějších teoretiků krajní pravice, již zmiňovaný italský politolog Piero Ignazi, tvrdí, že radikální pravice je vedlejším produktem konfliktu uvnitř postindustriální společnosti, v níž materiální zájmy již nejsou centrálními a v níž buržoazie a dělnická třída nejsou ani jasně definovány ani radikálně konfrontovány. Poválečná ekonomická a kulturní transformace rozmazala třídní identifikaci a vedla ke ztrátě tradičních lojalit ve vztahu k určitým skupinám.³¹ Na Ignaziho práci pak v tomto smyslu částečně navazuje Vladimíra Dvořáková³², která zdůrazňuje, že extrémně pravicové strany byly ve skutečnosti schopné nabídnout odpověď na požadavky a potřeby, které se vytvořily v postindustriální situaci a které tradiční strany nedokázaly uspokojit. Obrana národní komunity před cizinci – tedy rasismus a xenofobie – odpovídá krizi identity vyvolané atomizací. Požadavek na více zákona – tedy silný stát, snaha o charismatickou osobnost v čele, hledání harmonie a bezpečnosti a další aspekty pak reflektují touhu najít autoritativního vůdce ve společnosti, kde osobní úspěch a individualismus přerušily ochrannou síť tradičních sociálních pout.³³

Názory na původ extrémně pravicových stran se napříč politologickým spektrem různí, nelze však říct, že si vzájemně odporují, ale spíše, že se navzájem doplňují. Výše uvedení autoři reprezentují

---

²⁹ Tamtéž, s. 82.

³⁰ Tamtéž, s. 22.

³¹ IGNAZI, P.: *Extreme Right Parties in Western Europe*. c. d., s. 7-6.

³² DVOŘÁKOVÁ, Vladimíra: *Strany radikální pravice*. Politologická revue 1997, 3(1), s. 6-19.

³³ Tamtéž, s. 7-10.

základní přístupy ke studiu původu těchto stran.³⁴ Obecně tak lze říct, na základě výše provedeného rozboru, že původ extrémně pravicových stran lze spatřovat v posunu a změně společenských štěpných linií ve společnosti, v konfliktu uvnitř postindustriální společnosti a ve specifických poměrech jednotlivých stranicko-politických systémů.

1. 2. Příčiny a podmínky úspěchu krajně pravicových stran

Velký zájem akademiků o studium úspěchu krajní pravice přitahuje fakt, že volební výsledky těchto stran napříč Evropou jsou značně rozdílné. Na jedné straně hovoříme o zemích, kde jsou extrémně pravicové strany tradičně velmi vlivné – například Francie a Belgie. Dále jsou země, kde hovoříme pouze o sporadickém úspěchu těchto stran – např. Německo a na druhé straně jsou země, kde jsou extrémně pravicové strany dokonce stranami vládními – Itálie nebo Rakousko. Právě takto rozdílné volební úspěchy podněcují akademiky ve zkoumání jejich příčin a hledání odpovědí na otázky, co je příčinou úspěchu extrémně pravicové strany, kdo jsou její voliči a obecně pak jaké jsou předpoklady úspěchu takovéto strany. Většina teoretiků extrémně pravicových stran metodologicky vychází z analýzy případových studií, komparace a následné vyvozování obecného rámce k analýze.

Hlavním motivem politologického výzkumu poslední doby je právě hledání příčin a podmínek úspěchu krajně pravicových stran a hnutí. Bohužel vytvoření všeobecně platné a funkční teorie o příčinách a působení krajní pravice je v současné době utopií. Zatím stále platí, že příčiny úspěchu extrémně pravicové strany v jedné zemi mohou být

---

³⁴ Jelikož cílem kapitoly, ani samotné práce, není analýza původu extrémně pravicových stran, byli k analýze vybráni pouze někteří autoři reprezentující zmiňované směry. Citovaní autoři byli pak vybráni především skrze jejich důležitost, přičemž důraz byl kladen v této části na českou politologickou obec. Ambicí této části tedy není kompletní shrnutí problematiky, ale pouze stručná analýza, která slouží jako výchozí rámec k analýze volební úspěšnosti extrémně pravicových stran.

zcela opačné příčinám úspěchu podobné strany v zemi druhé. Většina zobecňujících teorií, které vznikají, není schopna sama o sobě pokrýt všechny možné příčiny úspěchu těchto stran. Proto se často při analýze případové studie používá celá sada těchto obecných teorií.

Pro dosažení cíle této práce – nalezení faktorů ovlivňujících volební úspěšnost BNP – je tak nutná reflexe co možná nejširšího pole těchto teorií, které tak poskytnou nutný teoretický rámec k následné analýze. Tento přístup nutně může vést místy k dojmu tvoření příliš rychlých závěrů, čemuž se ale práce snaží předejít citováním nejvýznamnějších autorů daných směrů a interpretace jejich závěrů.

Velmi dobré shrnutí obecných teorií a hypotéz zabývajících se volební úspěšností extrémně pravicových stran poskytl ve své práci z roku 2003 profesor z britské univerzity Bath Roger Eatwell. Dá se říct, že jako první v rámci úvodní kapitoly knihy *Right-Wing Extremism in the Twenty-first Century*³⁵ se pokusil sumarizovat a rozdělit teorie a hypotézy věnující se extrémní pravici pomocí jinak ekonomického konceptu nabídky a poptávky do dvou základních kategorií a následně podkategorií. Jeho představené rozdělení na teorie poptávky (*demand-side explanations*) a teorie nabídky (*supply-side explanations*) se následně v akademické obci velmi vžilo a začalo být terminologicky používáno napříč širokým spektrem teoretiků extrémní pravice.³⁶ Následující shrnutí si tak tedy také podrželo toto modelové rozdělení do

---

³⁵ EATWELL, Roger: *The Theories of the Extreme Right*. In: MERKEL, Peter – WEINBERG, Leonard (Eds.): *Right-Wing Extremism in the Twenty-first Century*. UK, Frank Cass Publishers 2003, s. 47-73.

³⁶ Dělení na teorie nabídky a poptávky lze pozorovat např. v díle Elisabeth Carter (viz CARTER, Elisabeth: *The Extreme Right in Western Europe. Success or Failure?* Manchester, Manchester University 2005.) nebo v práci Florin Feșnic z univerzity v Bukurešti (viz např. FEȘNIC, Florin: *The Demand-Side of Euro-skepticism in Eastern and Western Europe: Romania and France*. Congress of the Society for Romanian studies. Dostupné z: https://netfiles.uiuc.edu/fesnic/www1/Fesnic_Constanta.pdf (3. 7. 2011)) První náznaky používání terminologie nabídky a poptávky jsou však patrné už například v díle Case Muddeho z roku 1999 (MUDDE, Cas: *The Single-Issue Party Thesis: Extreme Right Parties and the Immigration Issue*. West European Politics 1999, 22(3), s. 182-197.)

těchto dvou zmiňovaných kategorií a to zejména z důvodu přehlednosti celého textu a dále zejména z důvodu logické návaznosti.

1. 2. 1. Teorie poptávky (*Demand-side theories*)

Hypotézy, které lze modelově zařadit do této kategorie vychází z „poptávky“, která vzniká ve společnosti a zaměřují se převážně na socio-ekonomický vývoj ve společnosti jako je například dopad imigrace, nezaměstnanost a sociální změny ve společnosti, snížení pocitu bezpečí ve společnosti a jeho dopady nebo znechucení současnou vládní garniturou a politickými stranami. Obecně se dá říct, že hypotézy jdoucí právě tímto směrem byly po dlouhou dobu v politologickém výzkumu převažující.

Do kategorie těchto teorií lze svým dílem částečně zasadit i jednoho z vůbec nejznámějších teoretiků moderní extrémní pravice a již výše zmiňovaného nizozemského profesora Cas Muddeho, který je autorem mnoha publikací věnující se extrémně pravicové problematice a bez nadsázky lze říct, že lze jen obtížně nalézt práci věnující se této problematice, která by se nějakým způsobem s Muddeho prací nevyrovnala. Roku 1999 Mudde ve své práci *The Single-Issue Party Thesis: Extreme Right Parties and the Immigration Issue*.³⁷ definuje stranu jednoho tématu jako stranu, jejíž elektorát nemá přesně vymezenou sociální strukturu, je podporována na základě centrálního tématu, nemá vymezenou a jasnou ideologii a vymezuje se pouze kolem jednoho tématu.³⁸ Ve své práci reaguje především na fakt, že zpočátku, jak sám říká, mnoho autorů mělo tendence označovat extrémně pravicové strany termíny jako strany anti-imigrační nebo rasistické, což jasně vzbuzuje dojem pouze jednoho tématu.³⁹

---

³⁷ MUDDE, Cas: *The Single-Issue Party Thesis: Extreme Right Parties and the Immigration Issue*. c. d.

³⁸ Tamtéž, s. 182.

³⁹ Tamtéž, s. 183.

Mezi autory, na které Mudde ve své práci nepřímo naráží lze zařadit například Davida Artera, který se ve své práci z roku 1992 věnuje stranám extrémní pravice ve Skandinávii.⁴⁰ Ve své práci, jejíž název předurčuje obsah článku, *Black Faces in the Blond Crowd*, k označení extrémně pravicových stran používá termínu anti-imigrační a strany rasistické. Upozorňuje tak na převažující rétoriku zkoumaných stran, které poukazují na rozdílnost „původního“ obyvatelstva Skandinávie a nově příchozím obyvatelům černého kontinentu a uprchlíků z Asijských zemí. Úspěch extrémně pravicových stran v těchto zemích pak dává přímo do souvislosti s novou vlnou přistěhovalectví do těchto zemí. Tuto tezi mj. dokazuje například na faktu, že ve Švédsku extrémně pravicová populistická strana Nových demokratů pouze sedm měsíců po svém založení získala v národních volbách 7 % hlasů, přičemž časově to dává do souvislosti s velkou vlnou nového přistěhovalectví té doby.⁴¹

Mudde ve své podstatě zcela tuto hypotézu nevyklučuje, ale zdůrazňuje, že ačkoliv jediné téma (nejčastěji pak imigrace) zůstává pro mnohé extrémně pravicové strany zcela zásadní a prokazuje se často i jako důležité pro volbu extrémně pravicové strany, často se jednalo pouze o katalyzátor úspěchu a většina úspěšných extrémně pravicových stran se stala opravdu úspěšnými, když začaly pokrývat více témat a zároveň zdůrazňuje i ideologii strany, která bude propracovaná a ucelená.⁴² Dále pak také poukazuje, že volba pro extrémně pravicovou stranu může být silnější v oblastech s vysokou koncentrací tohoto „problému“.⁴³ Mudde se však obecně spíše soustřeďuje na témata, která ve své podstatě reflektují poptávku ve společnosti (jako je nezaměstnanost, sociální deprivace a především bezpečnost).

---

⁴⁰ ARTER, David: *Black Faces in the Blond Crowd: Populist Racism in Scandinavia*. Parliamentary Affairs 1992, 45(3), s. 365.

⁴¹ Tamtéž, s. 362 – 370.

⁴² MUDDE, Cas: *The Single-Issue Party Thesis: Extreme Right Parties and the Immigration Issue*. c. d., s. 192-193.

⁴³ Tamtéž, s. 185.

Obecně tak lze říct, že teze zdůrazňující ústřednost jednoho tématu v rétorice extrémně pravicové strany obsahuje určitou validitu, ale úspěšné extrémně pravicové strany budou mít ve svém programu propracovaná i jiná témata, která tak uspokojují poptávku voličů. Jedním z takovýchto témat, na kterém se extrémně pravicové strany profilují a získávají svou podporu, je obecné zklamání současnou vládní garniturou v zemi a politicko-společenskou situací obecně.

Tuto tezi zkoumá a následně dokazuje už roku 1998 Pia Knigge ve své obsáhlé práci, kde komparuje extrémně pravicové strany šesti evropských zemí (Belgie, Francie, Německo, Dánsko, Itálie a Nizozemí) a to mezi lety 1984 a 1993. Ve svém výzkumu testuje tři proměnné a jejich vztah s volbou extrémně pravicové strany – nezaměstnanost a inflaci; imigraci a nespokojenost s politickou situací v zemi, potažmo s politickou reprezentací země. Ve výsledku pak dokazuje, že hlavními proměnnými, které ovlivňují úspěšnost extrémně pravicové strany v zemi, jsou poslední dva zmiňované – imigrace a nespokojenost ve společnosti.⁴⁴ Ve své podstatě tak Pia Knigge dokazuje to, co o rok později tvrdí i Cas Mudde a sice to, že imigrační téma není vysvětlením stojícím o samotě při úspěchu extrémně pravicové strany.

Již zmiňovaný Roger Eatwell ve svém článku z roku 2004 *The Rebirth of the „Extreme Right“ in Western Europe*⁴⁵ nazývá takovýto druh hlasování pro extrémně pravicovou stranu (na základě nespokojenosti s politickou reprezentací země) protestním hlasováním. Eatwell na jedné straně připouští, že hlasování pro extrémně pravicovou stranu může a je často vyjádřením voliče rozchodu s mainstreamovými stranami a nemusí tedy nutně vznikat sociální afiliace s takovouto stranou.⁴⁶ Na druhé straně ale poukazuje na vážné nedostatky teorie protestního hlasování, když zdůrazňuje, že tzv.

---

⁴⁴ KNIGGE, Pia: *The economical correlates of right-wing extremism in Western Europe*. European Journal Of Political Research 1998, 34(2), s. 258-259.

⁴⁵ EATWELL, Roger: *The Rebirth of the „Extreme Right“ in Western Europe*. Parliamentary Affairs 2004, 53(3), s. 419-423.

⁴⁶ Tamtéž, s. 419.

protestní hlas může být obojí – hlasem odporu, ale i hlasem racionálního voliče. Tento fakt dokazuje na příkladu Vlámského bloku, kde průzkum dokázal, že voliči této strany sice přiznávají rozchod s mainstreamovými stranami a jejich politikou, ale zároveň si stranu vybrali i skrze její prosazovanou politiku.⁴⁷

Nespokojenost s politikou a vládní garniturou v zemi má velmi blízko k dalšímu často zmiňovanému argumentu teoretiků extrémní pravice a to s nespokojeností se společností jako takovou – ať už z hlediska posunu hodnot směrem k postmateriální společnosti nebo ke snížení pocitu bezpečí ve společnosti apod. Tuto hypotézu především proslavil již výše zmiňovaný Piero Ignazi, který ve své práci zdůrazňuje, že nárůst krajní pravice je přímo spojený se změnami ve společnosti, v postojích, hodnotách a idejích, na které konzervativní strany nedokázaly reagovat a uvolnily tak prostor „novým“ stranám, které si dokázaly tuto agendu natolik osvojit, že jim přináší trvalé volební úspěchy.⁴⁸

Jeden z nejnovějších výzkumů v tomto směru provedl roku 2010 Jason Mathew Smith, kde ve svém článku *Does Crime Pay? Issue ownership, political opportunity and the Populist Right in Western Europe*,⁴⁹ testuje hypotézu teorie poptávky, a sice že extrémně pravicové strany mají tendenci volit osoby, které cítí určitou míru ohrožení ve společnosti v důsledku rostoucí zločinnosti. Tuto hypotézu pak aplikuje na 18 západoevropských zemí mezi lety 1970 a 2005. Výsledkem jeho analýzy je pak v závěru tvrzení, že extrémně pravicové strany profitují v oblastech s vyšší zločinností a také tehdy, pokud tuto zločinnost spojují s problematikou imigrace.⁵⁰

Další důležitá proměnná spadající do kategorie hypotéz poptávky je nezaměstnanost a obecně ekonomická deprivace. Výše zmiňovaný

---

⁴⁷ Tamtéž, s. 419.

⁴⁸ IGNAZI, P.: *The Silent Counter-Revolution*. c. d., s. 25-29.

⁴⁹ SMITH, Mathew, J: *Does Crime Pay? Issue ownership, political opportunity and the Populist Right in Western Europe*. *Comparative Political Studies* 2010, 43(6), s. 472–498.

⁵⁰ Tamtéž, s. 497-498.

výzkum z roku 1998, který provedla Pia Knigge, jak již bylo řečeno mj. testoval i tuto hypotézu a to s negativním výsledkem.⁵¹ Jiný výzkum, který byl proveden o dva roky dříve Robertem W. Jackmanem a Karin Volpertovou zase oproti tomu přinesl opačné výsledky. Autoři ve své práci dokazují, že zvýšená míra nezaměstnanosti vytváří ideální podmínky pro extrémně pravicové strany.⁵²

Obecně tak lze shrnout, na základě výše prezentovaných prací, že volební podporu extrémně pravicové strany lze vysvětlit skrze několik socio-ekonomických faktorů, které ale všechny lze zařadit do kategorie hypotéz poptávky, kdy strana získává podporu na základě nějakého jevu ve společnosti – ať už je to imigrace, bezpečnost, nezaměstnanost nebo nespokojenost s politikou či společností jako takovou. Nespornou výhodou těchto hypotéz je poměrně jednoduchá aplikovatelnost na různé geografické úrovně státu (tedy jak na volební obvody, tak na úroveň celého státu) pomocí jasných agregovaných dat. Na druhou stranu je však nutné si uvědomit, že samotný fakt např. přítomnosti vysoké míry nezaměstnanosti nebo imigrantů v oblasti nutně nepovede k volbě extrémně pravicové strany – tedy jednoduše ne všichni nezaměstnaní volí extrémně pravicovou stranu apod.

1. 2. 2. Teorie nabídky (*Supply-side theories*)

Druhá kategorie, do které lze zařadit teorie extrémní pravice se soustředí na nabídku daných stran, tedy na to, co strany dokážou voličům nabídnout. V tomto pojetí jsou strany pojímány jako strategičtí aktéři, kteří vysílají zprávu voličům a přizpůsobují se danému politickému prostředí.

Jedním z autorů, kteří jsou nejčastěji spojováni přímo se samotným termínem – teorie nabídky a která se ve svých pracích snaží tento

---

⁵¹ KNIGGE, Pia: c. d., s. 258-259.

⁵² JACKMAN, Rober, W. – VOLPERT, Karin: *Conditions Favouring Parties of the Extreme right in Western Europe*. British Journal of Political Science 1996, 26(4), s. 501-521.

přístup dlouhodobě zpopularizovat a upozorňuje na převahu teorií poptávky v politologickém výzkumu je britská autorka Elisabeth Carter, která v současné době působí a publikuje na univerzitě v Keele. Její první rozsáhlejší dílo *The Extreme Right in Western Europe: Success or Failure?*⁵³ vymezuje typologii extrémně pravicových stran a zabývá se jejich úspěšností, přičemž přímo říká: „...Většina současných děl se zaměřuje na teorie poptávky při vysvětlení růstu současného pravicového extremismu, které se koncentrují především kolem socio-demografických charakteristik voličů, socio-ekonomických změn ve společnosti, ...imigraci, sociální deprivaci, ... Zkoumání těchto stran jako strategických aktérů, kteří se snaží získat co možná nejvíce ze svého politického a institucionálního prostředí je věnováno doposud velmi málo pozornosti.“⁵⁴ Na základě tří základních kritérií stanovuje již zmíněnou typologii extrémně pravicových stran, která je přímo navázaná na volební úspěšnost. Těmito třemi kritérii jsou: 1. nakolik strana klade důraz na imigraci – zda je centrálním nebo vedlejším tématem; 2. povaha rasistického postoje – rasismus klasický, etno-pluralistický nebo nerasistický; 3. stranická politika vůči demokracii – strana odmítající demokracii, navrhuující reformu demokracie – více státu, méně demokracie nebo méně státu a více demokracie – povaha strany vůči pluralismu a parlamentarismu.⁵⁵ Na základě těchto kritérií dělí extrémně pravicové strany na:

- *Neo-Nacistické strany* – imigrace je centrální, rasismus klasický, odmítání demokracie
- *Neo-Fašistické strany* – imigrace není centrální, není rasistický, odmítání demokracie
- *Autoritářské xenofobní strany* – imigrace je centrální, etno-pluralistické pojetí, důraz na méně demokracie a více státu

---

⁵³ CARTER, Elisabeth: *The Extreme Right in Western Europe. Success or Failure?* Manchester, Manchester University 2005, 288 s.

⁵⁴ Tamtéž, s. 3.

⁵⁵ Tamtéž, s. 29.

- *Neo-liberální xenofobní strany* – imigrace je centrální, etno-pluralistické pojetí rasismu, více demokracie a méně státu
- *Neo-liberální populistické strany* – imigrace není centrální, není rasistická, prosazuje reformu demokracie, méně státu

Na základě takto stanovené typologie Elisabeth Carter přichází s korelací mezi ideologií/programem a volební úspěšností extrémně pravicových stran a tvrdí, že volebně méně úspěšné až zcela neúspěšné budou strany Neo-Nacistické a Neo-fašistické. Mezi úspěšnými stranami budou strany Autoritářské xenofobní, Neo-liberální xenofobní a neo-liberální populistické.⁵⁶ V tomto směru pak lze vidět jasnou myšlenkovou návaznost na jeden z výchozích předpokladů Piera Ignaziho, který napříč svými díly (a poprvé roku 1992) zdůrazňuje, že úspěšnost extrémně pravicové strany velmi úzce souvisí s tím, nakolik se dokázala vyrovnat se svou extremistickou minulostí. Strany neo-fašistické, neo-nacistické a částečně i autoritářské a rozhodně pak ty, které se otevřeně hlásí k fašistickým či nacistickým historickým stranám budou ve výsledku volebně méně úspěšné až neúspěšné.⁵⁷

Další korelaci pak Carter vidí mezi organizací strany, kvalitou lídra (schopného stranu vést a organizovat) a frakcionalizací strany. V tomto směru pak strany rozděluje do tří kategorií: 1. strany rozdělené, se slabým vedením a organizací; 2. strany se slabou organizací, vedením, ale jednotné; 3. strany dobře organizované, ale rozdělené. V závěru pak tvrdí, že lépe se povede pouze stranám třetího typu – tedy s dobrou organizací a vedením. Frakcionalizace (ideologická a ve strategii strany) tak není překážkou úspěchu extrémně pravicové strany.⁵⁸

Dalším teoretikem extrémně pravicových stran je Pippa Norris, která se ale věnuje úspěšnosti těchto stran z pohledu institucionálního a stranického nastavení systému. Ve své práci *Radical Right: Voters and*

⁵⁶ Tamtéž, s. 30-95.

⁵⁷ IGNAZI, Piero: *New And Old Extreme Right Parties*. European Journal of Political Research 1992, 22(1), s. 108.

⁵⁸ CARTER, E.: c. d., s. 105-113.

*Parties in the Electoral Market*⁵⁹ vysvětluje, že institucionální předpoklad pro úspěch extrémně pravicové strany spočívá především ve volebním systému. Pro extrémně pravicové strany, stejně jako pro strany malé, ať už levicové, zelené nebo jednoho tématu, je snazší prosadit se v proporčním volebním systému, což vychází z podstaty jeho samotného fungování. Pippa Norris pak v tomto kontextu zdůrazňuje, že volební systém je v souvislosti s extrémně pravicovými stranami důležitý ze dvou důvodů – jednak skrze samotnou alokaci křesel a jednak proto, že do určité míry utváří strategii a ideologii stran. Důležité je tedy především to, jakým způsobem se strany dokážou přizpůsobit omezením, které volební systém do jisté míry představuje.⁶⁰ Norris pak dále zdůrazňuje i stranický argument, kdy klade důraz na předpoklad úspěchu pro úspěšné pravicové strany stranický systém, kde je mainstreamová konzervativní strana soustředěna kolem středu stranického spektra, čímž dává prostor extrémně pravicovým uskupením.⁶¹

Další důležitou součástí teorií extrémní pravice, které lze zařadit mezi teorie nabídky je studium programu těchto stran. V tomto ohledu se do určité míry proslavil Herbert Kitschelt se svou „vítěznou formulí“, kterou představil roku 1995 ve své práci *The Radical Right in Western Europe*.⁶² Kitschelt ve své práci zdůrazňuje, že demografie a socio-ekonomické faktory nejsou schopny relevantně vysvětlit nárůst extrémně pravicových stran v západní Evropě, ale že je to určitá kombinace prvků ve volebním programu, která zapříčiňuje jejich úspěšnost. Tato vítězná formule se pak skládá z prvků autoritářství, anti-imigrační politiky a volného trhu. V tomto směru pak zdůrazňuje, že tato kombinace je důležitá, aby zajistila straně legitimitu a tím se stala

---

⁵⁹ NORRIS, Pippa: *Radical Right: Voters and Parties in the Electoral Market*. UK, Cambridge University Press 2005, 366 s.

⁶⁰ Tamtéž, s. 82-85.

⁶¹ Tamtéž, s. 120-135.

⁶² KITSCHELT, H.: c. d., 352 s.

voličsky úspěšnou.⁶³ Kitscheltova práce vyvolala napříč akademickou obcí velkou pozornost a dočkala se jak mnoha kritiků, tak i následovníků. Jednou z nich je Sarah L. de Lang, která ve své práci z roku 2007 *A New Winning Formula?: The Programmatic Appeal of the Radical Right*⁶⁴ aplikuje Kitscheltův koncept na tři západoevropské země extrémně pravicové strany – francouzskou Národní frontu, Vlámský blok v Belgii a holandskou stranu Pima Fortuyna. Ve výsledku pak dokazuje na těchto třech úspěšných extrémně pravicových stranách, že do jisté míry opravdu aplikují Kitscheltovu vítěznou formuli, ale ve všech třech případech je doplněna o nové prvky a zároveň ztrácí například ve všech případech svou radikálnost. Autorka pak dále zdůrazňuje, že Kitschelt neopodstatněně klade příliš velký důraz na tržní liberalismus, což se ve sledovaných případech spíše nepotvrzuje. Nová vítězná formule by tak vypadala spíše jako různorodý ekonomický postoj + populismus + určitá míra autoritářství.⁶⁵

Zajímavé hypotézy, které jsou následně také široce aplikovány, přináší analytici italských extrémně pravicových stran. Richard Barraclough roku 1998 se zabýval ve své práci podrobně lídrem Umberto Bossim a jeho vlivem na úspěch Severní Ligy v Itálii. V závěru pak jednoznačně dokazuje, že lídr – jeho osobnost, je pro úspěch této extrémně pravicové strany důležitý zejména ze dvou důvodů: 1. dokáže straně přitáhnout a zajistit voličskou podporu a 2. charismatický silný lídr dokáže stranu držet pohromadě, čímž zabraňuje jejímu vnitřnímu štěpení. V tomto pojetí pak rozlišuje mezi externí a interní dimenzí charisma.⁶⁶

---

⁶³ Tamtéž, s. 19-21.

⁶⁴ DE LANG, Sarah L.: *A New Winning Formula? : The Programmatic Appeal of the Radical Right*. *Party Politics* 2007, 13(4), s. 411-435.

⁶⁵ Tamtéž, s. 428-429.

⁶⁶ BARRACLOUGH, Richard: *Umberto Bossi: Charisma, personality and leadership*. *Modern Italy* 1998, 3(2), s. 263 – 269.

1. 3. Shrnutí

Množství teorií a hypotéz vysvětlující úspěchy či neúspěchy extrémně pravicových stran naznačuje komplexnost, ale také komplikovanost této problematiky, což částečně souvisí s problémem definovat samotný předmět výzkumu. Terminologickým východiskem je tak pro účely této práce tzv. minimální Muddeho definice. Extrémně pravicové jsou tak strany s rasistickou, xenofobní rétorikou, důrazem na silný stát, nacionalismus a s anti-demokratickými rysy.

Teorie zabývající se problematikou úspěšnosti těchto stran lze modelově rozdělit na teorie poptávky a nabídky. V první kategorii těchto teorií byly definovány hypotézy zabývající se především prostředím, ve kterém tyto strany vyrůstají a ze kterého „těží“. Mezi kritéria úspěšnosti, se kterými tyto strany pracují, patří například přítomnost problému dopadu imigrace, nezaměstnanost a sociální změny ve společnosti, snížení pocitu bezpečí ve společnosti a jeho dopady nebo znechucení současnou vládní garniturou a politickými stranami. Teorie nabídky se naproti tomu zaměřují na krajně pravicové strany jako na strategické aktéry, kteří vysílají signál k voličům a přizpůsobují se prostředí – ať už stranickému nebo volebnímu systému apod. Mezi kritéria úspěšnosti, dle těchto teorií, lze zařadit leadership, program, analýza vlivu mainstreamových stran, organizace strany, stranická rétorika a již zmiňované prostředí, ve kterém se tyto strany pohybují.

Analýza úspěšnosti krajně pravicové strany, vzhledem ke komplexnosti dané problematiky, tak musí vycházet z více teorií a hypotéz a dá se předpokládat, že konečné vysvětlení bude jakýmsi průnikem více teoretických přístupů. Tento „průnik“ například zdůrazňuje Matthew Goodwin, když ve své práci tvrdí, že úspěšná extrémně pravicová strana musí mít jak „dobré“ prostředí, ze kterého může těžit, tak i dobrou mobilizační strategii, kterou získává hlasy.⁶⁷

---

⁶⁷ GOODWIN, Mathew: *The Extreme Right in Britain: Still an Ugly Duckling but for How Long?*. The Political Quarterly 2007, 78(2), s. 243.

2. Krajiné pravice ve Velké Británii

Extrémní pravice ve Velké Británii má poměrně dlouhou historii, která má počátek ještě před první světovou válkou, kdy začínají vznikat první fašistická hnutí. Větší rozmach a relevance však extrémní pravice dosahuje až v meziválečném období. Jeremy Mitchell v souvislosti s meziválečnou Velkou Británií zdůrazňuje její výjimečnost v evropském kontextu a hovoří o britské imunitě vůči extrémně pravicovým vlivům.⁶⁸ Do určité míry je Velká Británie stále vůči extrémně pravicovým formacím imunní, přesto jak v meziválečném období, tak i dnes tyto strany a hnutí své příznivce našly.

2. 1. Historie extrémní pravice ve Velké Británii

Kořeny extrémní pravice ve Velké Británii jsou nejčastěji spojovány s rokem 1932, kdy vzniká *Britská unie fašistů* (BUF), která se stává hlavní britskou fašistickou meziválečnou organizací. Richard Thurlow o meziválečné BUF hovoří jako o „*dospělé formě fašistického fenoménu v britské společnosti*“⁶⁹ a zdůrazňuje, že jako jediná z podobných organizací dosáhla v meziválečné Británii skutečného významu. Ještě před založením BUF se však na krátkou dobu objevuje na britské politické scéně okrajová neofašistická strana s názvem *Nová strana*. Někteří autoři v souvislosti s touto stranou hovoří o „*nejpodivnější epizodě moderní britské politiky*“.⁷⁰ Zakladatelem této strany byl tentýž, kdo založil o rok později BUF a to Oswald Mosley. Mosley založením Nové strany především sledoval to, že se mu podaří prosadit změny, které by zastavily ekonomický úpadek Británie. Ačkoliv všeobecné volby v roce 1931 Mosley spolu se všemi kandidáty Nové strany drtivě prohrál, již tenkrát se významně zapsal do politiky jako

⁶⁸ MITCHELL, Jeremy: *United Kingdom: Stability and Compromise*. In: BERG-SCHLOSSER, Dirk (Ed.): *Conditions of Democracy in Europe, 1919-39*. Great Britain, Macmillan Press LTD 2000, s. 460-461.

⁶⁹ THURLOW, Richard: *Fascism in Britain: A History 1918-1945*. Oxford, Ibtauris 1998, s. 14-16.

⁷⁰ RAMSDEN, John (Ed.): *Oxfordský průvodce britskou politikou 20. století*. Praha, Prostor 2006, s. 577.

politický symbol a částečně i jako jakási oficiální opozice. V roce 1932 nadále hodlal zpochybnit existující politické uspořádání a zakládá BUF. Mosley se svou novou stranou působil především na mladé lidi, na tzv. frontovou generaci, která přetrpěla první světovou válku a následně nacházela jen těžko uplatnění v „míru“.⁷¹ BUF zdůrazňovala potřebu hospodářského plánování a korporativního státu – přinášela „*nové poselství pro novou dobu*“.⁷² Díky tomuto získávala stoupence v celém spektru společnosti. S výjimkou mladých rekrutů však zůstávala hlavně organizací středních vrstev. Na konci 30. let se podpora BUF výrazně snižuje, což je následkem několika faktorů. Jedním z nich je bezpochyby to, že se strana otevřeně přihlásila k antisemitismu a také schválení nového zákona o veřejném pořádku z roku 1936, který měl extremismus udržet pod kontrolou – došlo například k zákazu nosit uniformy členům politických stran.⁷³ V červenci 1940 vláda BUF definitivně zakazuje.⁷⁴

Po válce se hlavní stranou na radikální pravici stává *Liga imperiálních lojalistů*, kterou roku 1954 zakládá A. K. Chesterton, jehož politické aktivity sahaly až k Mosleymu.⁷⁵ Určitá míra kontinuity je zde tedy více než patrná. Spíše však než o politické straně v tomto případě hovoříme o nátlakové skupině, protože se neúčastnila voleb a mnozí členové byli zároveň i členy konzervativní strany. O jakési „zpolitizování“ se pokusily frakce vedené bývalým velkostatkářem z Norfolkku a bývalým konzervativcem Andrew Fountainem, když zakládají roku 1960 *Britskou národní stranu*. Nejvýznamnější událost radikální pravice od internace však představovalo založení *Národní fronty*. Tato strana vznikla spojením Ligy imperiálních lojalistů a Britské národní strany za velkého úsilí Johna Tyndalla, který je považován za jednu z největších osobností britské radikální pravice 60.

---

⁷¹ RAMSDEN, J.: c. d., s. 103.

⁷² Tamtéž, s. 103.

⁷³ CRONIN, Michael: *The Failure of British Fascism: The Far Right and the Fight for Political Recognition*. New York, St. Martin's Press 1996, s. 45-52.

⁷⁴ RAMSDEN, J.: c. d., s. 103.

⁷⁵ Tamtéž, s. 550.

a 80. let. Sjednocené hnutí se profilovalo jako protiimigrantské, antisemitské, protiamerické, protievropské, protiliberální a pochopitelně antikomunistické. Mimořádnou sílu čerpalo z obav veřejnosti z černošských a asijských imigrantů.⁷⁶ Význam Národní fronty se postupně navyšoval a po určitou dobu si dokonce udržovala potenciál čtvrté politické strany. Na počátku 80. let však už byla strana v podstatě politicky mrtvá. Její výrazný propad a odchod z politické scény je nejčastěji připisován jako důsledek silné opozice politické levice, přísnému státnímu dohledu, který omezoval manévrovací prostor strany a zejména kvůli thatcherismu po roce 1975 a důsledné a jasné toryovské politice v otázce imigrace, která ji připravila o zásadní ideologický postoj.⁷⁷

Ve straně postupně narůstaly vzájemné názorové rozkoly, což vedlo Johna Tyndalla roku 1980 ke zformování „nové“ Národní fronty, kterou pak roku 1982 přejmenovává na *Britskou národní stranu*.⁷⁸ BNP se od roku 1989 stává hlavní radikálně pravicovou stranou v Británii.⁷⁹ BNP je i po tomto roce nejčastěji spojovaná s rasistickou a xenofobní rétorikou a roku 1990 ji Evropský parlament nazývá jako „otevřeně nacistickou nepřátelskou stranou, jejíž vedení je odsouzeníhodné“.⁸⁰ Strana po svém stranickém sjezdu roku 1991 dále získávala na popularitě a postupně rozšiřovala svou členskou základnu především o členy Národní fronty. Roku 1992 strana formuje paramilitární skupinu nazvanou *Combat 18 (dále C18)*,⁸¹ čímž si získává hlasy mnoha voličů krajní pravice, nicméně po množství incidentů spojovaných právě s C18 Tyndall prohlašuje, že se tato skupina vůči BNP chová nepřátelsky a

---

⁷⁶ Tamtéž, s. 550.

⁷⁷ Tamtéž, s. 550.

⁷⁸ *BNP: Under the skin. Roots*. BBC News. Dostupné z:

http://news.bbc.co.uk/hi/english/static/in_depth/programmes/2001/bnp_special/roots/1979.stm (22. 3. 2011)

⁷⁹ COPSEY, Nigel: *Contemporary Fascism in the Local Arena: The British National Party and „Rights for Whites“*. In: CRONIN, Mike (Ed.): *The Failure of British Fascism*. London 1996, s. 83.

⁸⁰ *BNP: Under the skin. Roots*. c. d.

⁸¹ Číslo v názvu odkazuje na písmena v abecedě: 1 = A + 8 = H, což nepochybně asociuje iniciály Adolfa Hitlera.

dochází k jejich rozdělení. Do konce roku 1992 členská základna BNP má už více než 2 000 členů.⁸² Toto číslo však klesá ke konci roku 1993, kdy Tyndall deklaruje, že členové BNP nesmí být členy C18, což vedlo k odlivu členů ve prospěch C18.⁸³

Mezi lety 1993 a 1999 strana získává podporu spíše lokálně bez výraznějších úspěchů na národní úrovni. V tomto období se dá hovořit o tom, že strana byla příliš radikální pro „běžného“ voliče a zároveň málo radikální pro příznivce C18. BNP byla pod vedením Tyndalla až do roku 1999, kdy do čela strany nastupuje Nick Griffin a stranu posunuje do současnosti.⁸⁴

2. 2. Britská národní strana v současnosti

Nick Griffin, který v souboji o vedení BNP poráží Tyndalla, okamžitě po svém zvolení zahajuje modernizaci strany. Tato modernizace se pak především projevuje v celkové mírnější rétorice strany. BNP přestala vystěhováním imigrantů požadovat jako povinnost a změnila to v doporučení návratu do vlasti a dále například zcela opouští svou proti-židovskou rétoriku a umožňuje dokonce vstup židů do strany.⁸⁵ V rámci BNP po roce 2000 vznikají nová periodika – *Identita* a měsíčník *Hlas svobody*, které se nevyznačují tak ostrou rétorikou, jako jejich předchůdci.⁸⁶

I po roce 2000 je BNP doprovázena silnou kritikou od opozice, vládních stran i veřejnosti a spolu s četnými skandály, které jí provází tak často přitahuje pozornost médií. Roku 2009 se objevil například skandál spojený se serverem WikiLeaks, který na svých stránkách uveřejnil do té doby tajný seznam členů strany, což vyústilo ve

---

⁸² BNP: *Under the skin. Roots.* c. d.

⁸³ RAMSDEN, s. 550.

⁸⁴ BNP: *Under the skin. Roots.* c. d.

⁸⁵ EATWELL, Roger: *The extreme right in Britain The long road to 'modernization'* In: EATWELL, Roger – MUDDE, Cas (Eds.): *Western democracies and the New Extreme right challenge.* New York, Routledge 2004, s. 73.

⁸⁶ Tamtéž, s. 73.

zdiskreditování mnoha učitelů, vojáků, policistů a vysoce postavených osob, kteří byli na seznamu členů. Roku 2010 pak dále například strana čelila krizi, která mohla vyústit jejím trestním postihem, kdy Komise pro lidská práva na stranu vznesla stížnost kvůli jejím stanovám, které povolovaly členství pouze občanům bílé pleti. Krize byla nakonec zažehnána změnou stanov strany, přičemž podle Griffinových slov od tohoto momentu už nikdo BNP nemůže obvinít z rasismu.⁸⁷ Ačkoliv je jasné, že změny stanov strany do BNP nepřilákaly významné množství těchto osob.

BNP se dokonce může pochlubit i tím, že roku 2010 vznikla divadelní hra, která pojednává o růstu moci strany v Barkingu s názvem *A Day at the Racists*.⁸⁸ Vystoupení předsedy strany roku 2009 v pořadu „Otázky“ na BBC sledovalo rekordních 8 milionů diváků, což se za třicetiletou historii pořadu nestalo.⁸⁹ Obecně se dá říct, že BNP vyvolává velký zájem, což je právě faktor, se kterým extrémně pravicové strany často pracují a to i tehdy, pokud jde o zájem negativní.

V současné době je strana organizována do dvanácti regionálních organizací podle regionů tak, jak jsou stanoveny pro volby do Evropského parlamentu. Dále jsou ve straně čtyři speciální tematické skupiny – skupina pro venkov, skupina pro oblast penzijní, evropská nacionalistická skupina a tzv. styčný výbor pro etnickou otázku.⁹⁰ Hlavní rozhodovací pravomoc ve všech oblastech politiky má předseda strany, který disponuje i právem veta, což jeho pozici činí

---

⁸⁷ *Krajně pravicová strana Britská národní strana změnila kvůli rasismu stanovy.* Zpravy.rozhlas.cz. http://www.rozhlas.cz/zpravy/evropa/_zprava/695141 (22. 3. 2011)

⁸⁸ ALLFREE, Claire: *Putting the BNP on the stage.* The Independent, 9 . 3. 2010. Dostupné z:

<http://www.independent.co.uk/arts-entertainment/theatre-dance/features/putting-the-bnp-on-stage-1918301.html> (22. 3. 2011)

⁸⁹ *BNP leader's Question Time appearance draws almost 8m viewers.* The Guardian, 23. 10. 2009. Dostupné z: <http://www.webcitation.org/5kkJqLD0Y> (22. 3.2011)

⁹⁰ *BNP: Party structure and organization.* BNP – official websites. Dostupné z: <http://web.archive.org/web/20080123101730/http://www.bnp.org.uk/donate/> (23. 3. 2011)

velmi silnou.⁹¹ Tento fakt v poslední době je kritizován opozicí formující se uvnitř strany.

BNP je známá také svými četnými přeshraničními kontakty. Ačkoliv obě strany úzké napojení spíše popírají a přiznávají jen povrchní kontakt, lze tvrdit, že nejbližší napojení má BNP na Francouzskou Front National, která jako jediná přiznává kontakt s BNP a dokonce i ideologickou blízkost. Oproti tomu dánská Folkeparti, když byla dotázaná na vztah s BNP, jakýkoliv kontakt popřela. Totéž vypověděly i další extrémně pravicové evropské strany.⁹² BNP je také dlouholetým členem EURONAT⁹³, díky čemuž je přímo v kontaktu s dalšími pěti extrémně pravicovými subjekty v Evropě a to konkrétně se stranami z Francie, Švédska, Nizozemí, Itálie a Španělska.⁹⁴

Díky již zmiňované WikiLeaks dnes máme i konkrétní informace o členech BNP. BNP k dubnu 2009 měla 11 820 členů z čehož 9 526 je mužů – tedy jde o většinu. Zajímavá je geografická koncentrace členů na úrovni volebních obvodů. Obvodem s největším počtem členů je Charnwood (63 členů). Dále jde o obvody jako je Ashfield (61 členů), Amber Valley, Louth and Horncastle a další.⁹⁵ Obecně pak lze říct, že nejvíce členů je v oblasti Leicestershire, Lancashire, Derbyshire a Lincolnshire. Největší nárůst členů je pak v oblastech Wiltshire a East Sussex, to znamená mimo tradičně silné oblasti BNP.⁹⁶

---

⁹¹ Tamtéž.

⁹² Tyto výpovědi vyplývají z průzkumu, který provedl časopis *Panorama*. Ten rozeslal stejný dopis organizacím extrémně pravicových stran ve Francii, Dánsku, Belgii a Itálii s dotazy zjišťující počátek oficiálních kontaktů s BNP a zda a kdy probíhaly oficiální setkání představitelů těchto stran.

BNP: Under the skin. C. d. _abroad/international_friends.stm (23. 3. 2011)

⁹³ EURONAT = sdružení evropských nacionalistických stran, které vzniká roku 2005. Více: *EURONAT, official website*: <http://www.nd.se/euronat/start/default.asp> (23. 3. 2011)

⁹⁴ *BNP: Under the skin. C. d. _abroad/international_friends.stm* (23. 3. 2011)

⁹⁵ *BNP membership where you live: constituency by constituency*. Guardian.co.uk. Dostupné z: <http://www.guardian.co.uk/news/datablog/2009/oct/19/bnp-membership-list-constituency#zoomed-picture> (23. 3. 2011)

⁹⁶ *BNP membership list appears on WikiLeaks*. Guardian.co.uk, 20. 10. 2009. Dostupné z: <http://www.guardian.co.uk/politics/2009/oct/20/bnp-membership-list-wikileaks> (10. 4. 2011)

2. 2. 1. Lídr BNP – Nick Griffin

Současnou tvář BNP je od roku 1999 Nick Griffin. Dá se říct, že posledních 27 let je Griffin úzce spojen s britskou krajní pravicí. Už ve svých patnácti letech vstupuje do Národní fronty a po své promoci na Cambridge pro ni začíná pracovat. Později je znám také pro mnoho článků, které uveřejňuje v pravicově laděných periodikách. Od roku 1995 je členem BNP.⁹⁷ Griffin pochází z rodiny, kde napojení na extrémní pravici má silnou tradici. Jeho otec – Edgar Griffin, byl roku 2001 vyloučen z Konzervativní strany z odůvodněného obvinění z napojení na BNP. Sestra Nicka Griffina stála v čele kandidátky za Národní frontu do zastupitelství v Suffolku a jeho matka dlouhou dobu pracuje v administrativě BNP a roku 2001 za stranu kandidovala v národních volbách.⁹⁸ Samotný Nick Griffin stál v čele kandidátky BNP několikrát po sobě a někdy i s výraznými úspěchy, přičemž největšího úspěchu dosáhl ve volbách do Evropského parlamentu roku 2009, kde získal mandát.

Nick Griffin je velmi známý především svými rasistickými výroky, popíráním holocaustu a antiimigračními postoji. Ve svých názorech prosazuje především rasovou separaci, kterou zdůvodňuje právem na rasovou svobodu.⁹⁹ Mnohem kontroverznější jsou však jeho postoje k holocaustu, který označuje jako „*Holohoax*“,¹⁰⁰ čímž vyvolává velké emoce. Především pak skrze jeho rasové názory byl několikrát zatčen. Roku 2005 byl dokonce obviněn z podněcování k vraždě.¹⁰¹

Griffin sám sebe popisuje jako „modernizátora“ a průkopníka nového nacionalismu a „třetí cesty“. Z „tradičních“ témat extrémně pravicových

---

⁹⁷ *An audience with a racist*. The Independent, 14. 6. 2009. Dostupné z: <http://www.independent.co.uk/news/uk/politics/an-audience-with-a-racist-1704679.html> (23. 3. 2011)

⁹⁸ *BNP: Under the skin*. c. d.

⁹⁹ *Tamtéž*.

¹⁰⁰ *Profile. Nick Griffin*. The Sunday Times, 14. 6. 2009. Dostupné z: <http://www.timesonline.co.uk/tol/news/politics/elections/article6493540.ece> (23. 3. 2011)

¹⁰¹ *BNP: Under the skin*. c. d.

stran přesouvá důraz na obranu proti vládní garnituře, když místo rasistických témat zdůrazňuje obranu svobodného projevu a důraz klade i na multikulturalismus.¹⁰² Obecně se dá říct, že Griffin BNP svou rétorikou a postoji posouvá k více „pro-britské“ a voličsky přijatelnější variantě extrémně pravicové strany, což ale neznamená, že zcela opouští extremistickou rétoriku a postoje.

2. 2. 2. Ideologie a program BNP

V současné době program BNP pokrývá velkou škálu otázek – od ekonomických, přes sociální, kulturní až po tradiční témata extrémně pravicových stran – tedy imigraci, rasovou tematiku a otázku náboženskou. Nelze tedy hovořit o tom, že by BNP byla stranou pouze jednoho tématu, ačkoliv je jasné, že na některá témata ve svém programu klade větší důraz. Mezi tyto prioritní témata patří jednoznačně imigrace, která je velmi úzce spjatá s rasovou problematikou.

V době svého vzniku byla BNP stranou čistě rasistickou a xenofobní, na což upozorňoval i Evropský parlament.¹⁰³ Ve svém volebním manifestu z roku 1992 strana otevřeně deklaruje svou antisemitskou a rasovou politiku.¹⁰⁴ Velká změna této rétoriky přichází s nástupem Nicka Griffina do čela strany, který prosazuje etno-nacionalismus.¹⁰⁵

Za britského občana strana nepovažuje občany jiné než bílé pleti a to ani v případě pokud jsou narozeni na území Velké Británie.¹⁰⁶ Griffin původně nenávistnou rétoriku a volání strany po násilném vystěhování cizinců zmírňuje na pouhou dobrovolnost odchodu a navrhuje pro tyto ne-britské občany ochranu britského práva a doživotní status hosta.¹⁰⁷

---

¹⁰² *Nick Griffin MEP. For West England – official websites.* Dostupné z: <http://www.nickgriffinmep.eu/> (23. 3. 2011)

¹⁰³ *BNP: Under the skin. c. d.*

¹⁰⁴ Tamtéž.

¹⁰⁵ Tamtéž.

¹⁰⁶ *British National Party. Policies.* BNP – official websites. Dostupné z: <http://www.bnp.org.uk/policies/immigration> (23. 3. 2011)

¹⁰⁷ Tamtéž.

Imigrace zůstává i ve volebním manifestu 2009 - 2010 ústředním tématem a její problematika se dotýká, byť okrajově, všech témat. Strana se nestaví nenávistně k ostatním náboženstvím – jako je hinduismus a judaismus – ale nepovažuje je za „britské“. V současné době se v tomto směru snaží získat hlasy těchto náboženství svou anti-islámskou kampaní.¹⁰⁸

Ve volebním manifestu k volbám roku 2010 strana navrhuje v oblasti imigrace:

- Deportovat 2 a půl milionu přistěhovalců, kteří v Británii jsou ilegálně;
- Vystěhovat všechny přistěhovalce, kteří spáchají na území Británie zločin;
- Přezkoumat všechny potvrzení k pobytu vydané v poslední době;
- Zastavit veškerou imigraci, až na opodstatnělé výjimky;
- Odmítnout všechny imigranty, kteří na cestě do Británie prošli i jinou bezpečnou zemí.¹⁰⁹

Obecně se dá říct, že volební manifest z roku 2010 i v politice imigrační – která je tradičně považovaná za nejvíce radikální – strana podstatně zmírnila svou ostrou rétoriku a útočnou kampaň a spíše pracuje s počty imigrantů, hrozby nárůstu jejich počtu, pozitivní diskriminací a s kritikou tehdejší vlády.

BNP, tak jak je vlastní extrémně pravicovým stranám, zdůrazňuje potřebu akceschopné policie, navrhuje přísnější tresty i za menší přestupky, přísnější podmínky ve věznicích a další. Jako prevenci proti zločinu uvádí silnou policii a odstranění zločinu u jeho kořenů a to jak domorodých, tak nedomorodých.¹¹⁰ Vývoj v postojích strany jde vidět i na přístupu k demokracii. Tu neodmítá, nestaví se proti ní tak, jako ve svých počátcích, ale naopak demokracii považuje za součást národní tradice. Za hlavní považuje její posílení a zastavení její devalvace, která

---

¹⁰⁸ Tamtéž.

¹⁰⁹ Tamtéž.

¹¹⁰ Tamtéž.

je důsledkem například anti-diskriminačních zákonů, vlivem Evropské unie (např. Charta základních práv a svobod EU) a pochopitelně dopady imigrace.¹¹¹ BNP se v tomto směru staví do role zachránce tradičních hodnot britské společnosti a zdůrazňuje, že Toryové, Labour i Liberálové tyto problémy neřeší a ona jediná je schopna vrátit britské demokracii svou prestiž. Strana má také propracovanou ekonomickou strategii, kde se neomezuje pouze na kritiku, ale navrhuje konkrétní opatření. Podobně propracovanou strategii má i v oblasti životního prostředí, kde prosazuje zelenou politiku, alternativní zdroje a velký důraz klade na ochranu domácích výrobců, prosazování domácích potravin a jejich dotování. V oblasti vzdělávání navrhuje posílení tradičních hodnot, návrat k tradičním metodám výuky (včetně zavedení tělesných trestů), zavedení grantů a zcela bezplatné výuky „opravdových oborů“ (což nejsou například sociální vědy) a pochopitelně zavedení povinné výuky etnických, sociálních a národních hodnot.¹¹² V oblasti zahraničních vztahů pak strana klade důraz na britskou nezávislost, autonomii a dobré sousedské vztahy. K jakékoliv zahraniční intervenci se staví negativně a muslimským zemím, výměnou za to, že přijmou zpět své občany, kteří „kolonizují Británii“, slibuje záruky neporušitelnosti jejich svrchovanosti.¹¹³

V současné době se o BNP dá tvrdit, že je stranou, která prošla určitou reformou programu tak, že se z ní stala strana mnoha témat, kde imigrace je stále dominantním prvkem, ale není tématem jediným. Důležitý je také posun z klasického rasismu na rasismus etno-pluralistický.

---

¹¹¹ Tamtéž.

¹¹² Tamtéž..

¹¹³ Tamtéž.

2. 2. 3. Volební výsledky BNP

V současné době BNP kandiduje do voleb na všech úrovních. Její kandidáty lze nalézt na úrovni národní, lokální i ve volbách do Evropského parlamentu - účastní se tedy voleb prvního i druhého řádu. Na úrovni národní BNP tradičně kandiduje na území Anglie, Walesu a Skotska. Od roku 2002 se strana snaží prosazovat své kandidáty i v Severním Irsku, kde se však poprvé registruje až od února 2011.¹¹⁴

Tabulka 1: Výsledky BNP v národních volbách 1983-2010

Rok	Počet kandidátů	Výsledek (%)	Změna oproti předchozím (%)	Počet hlasů
1983	52	0.06	-	14 364
1987	2	0	- 0, 06	553
1992	10	0.02	+ 0,02	6 409
1997	53	0. 13	+ 0.11	34 868
2001	32	0, 21	+ 0.08	46 851
2005	117	0, 72	+ 0, 51	192 746
2010	339	1, 9	+ 1, 18	563 743

Zdroj dat: *United Kingdom Election Results*. Election Demon.¹¹⁵
Election Results – General elections. Electoral Commission.¹¹⁶
Elections 2010. BBC News.¹¹⁷

Na úrovni národních voleb strana nikdy úspěšně neobsadila své kandidáty do křesel v *House of Commons*. V tomto směru strana doposud nebyla úspěšná. Její výsledky mají ale vzrůstající tendenci, přičemž největší nárůst je ve volbách roku 2010 téměř o 1,5 %. Tento nárůst v těchto volbách ale znamenal nárůst téměř o 400 tisíc hlasů.

¹¹⁴ *BNP registers in Northern Ireland for the first time*. BBC News, 3. 2. 2011. Dostupné z: <http://www.bbc.co.uk/news/uk-northern-ireland-12349646> (23. 3. 2011)

¹¹⁵ *United Kingdom Election Results*: <http://www.election.demon.co.uk/> (23. 3. 2011)

¹¹⁶ *Election Results – General elections*. Electoral Commission. http://www.electoralcommission.org.uk/elections/results/general_elections/uk-general-election-2010 (23. 3. 2011)

¹¹⁷ *Elections 2010*. BBC News . <http://news.bbc.co.uk/2/shared/election2010/results/> (23. 3. 2011)

Důležité je také, že strana, oproti předchozím volbám, téměř ztrojnásobila počet kandidátů, kteří se uchází o hlasy.¹¹⁸ Výraznější jsou však úspěchy strany na lokální úrovni v jednotlivých volebních obvodech.

Tabulka 2: Výsledky BNP v národních volbách 2005 a 2010 – volební obvody s 5 % hlasů a více

Obvod	Rok 2010		Rok 2005	
	Počet hlasů (tis.)	Výsledek (%)	Počet hlasů (tis.)	Výsledek (%)
Amber Valley	3,195	7.0	1,243	2.6
Ashfield	2,781	5.8	-	-
Ashton Under Lyne	2,929	7.6	2,051	5.5
Barking	6,620	14.6	4,916	17
Barnsley Central	3,307	8.9	1,403	4.9
Barnsley East	3,301	8.6	-	-
Basildon South & Thurrock East	2,518	5.6	2,055	4.8
Birmingham Erdington	1,815	5.1	1,512	4.8
Birmingham Hodge Hill	2,333	5.5	1,445	5.1
Birmingham Northfield	2,290	5.5	1,278	4.1
Burnley	3,747	9.0	4,003	10.3
Charnwood	3,116	5.8	1,737	3.4
Dagenham & Rainham	4,952	11.2	2,870	9.3
Dewsbury	3,265	6.0	5,066	13.1
Erith & Thamesmead	2,184	5.1	1,620	4.3
Halifax	2,760	6.3	2,627	6.6
Hartlepool	2,002	5.2	-	-
Hemsworth	3,059	7.0	-	-
Heywood & Middleton	3,239	7.0	1,855	4.7
Hornchurch & Upminster	3,421	6.4	1,313	3.4
Houghton & Sunderland	1,961	5.2	1,367	3.9

¹¹⁸ Nárůst podpory ve volbách 2010 může být brán i jako pokles a to vzhledem k poměru počtu kandidátů a volebnímu výsledku. Vzhledem k okolnostem voleb 2010 však o relativním nárůstu mluvit lze a to vzhledem k faktorům jako je volební účast, nárůst hlasů pro třetí stranu (Liberální Demokracie) a především výraznému poklesu podpory ostatních menších stran mimo BNP.

South				
Hyndburn	2,137	5.0	2,444	6.2
Jarrow	2,709	7.0	-	-
Leigh	2,724	6.1	-	-
Makerfield	3,229	7.4	1,221	3.4
Middlesbrough	1,954	5.8	819	2.5
Morley & Outwood	3,535	7.2	2,271	5.3
Newcastle upon Tyne Central	2,302	6.7	-	-
Normanton, Pontefract & Castleford	3,864	8.4	1,967	5.3
Nottingham North	1,944	5.7	-	-
Nuneaton	2,797	6.3	-	-
Oldham East & Saddleworth	2,546	5.7	2,109	4.9
Oldham West & Royton	3,049	7.1	2,606	6.9
Pendle	2,894	6.4	2,547	6.2
Romford	2,438	5.2	1,088	3
Rother Valley	3,606	7.7	2,020	5.1
Rotherham	3,906	10.4	1,986	6.6
Salford & Eccles	2,632	6.3	-	-
Sedgefield	2,075	5.2	-	-
Sheffield Brightside & Hillsborough	3,026	7.8	1,537	6.2
Sheffield South East	2,345	5.7	1,314	3.9
South Shields	2,382	6.5	-	-
Stalybridge & Hyde	2,259	5.5	1,399	4
Stoke-on-Trent Central	2,502	7.7	2,178	7.8
Stoke-on-Trent North	3,196	8.0	2,132	6.9
Stoke-on-Trent South	3,762	9.4	3,305	8.7
Swansea East	1,715	5.2	770	2.5
Thurrock	3,618	7.9	2,526	5.8
Wakefield	2,581	5.8	1,328	3.1
Walsall North	2,930	8.1	1,992	6
Washington & Sunderland West	1,913	5.1	-	-
Wentworth & Dearne	3,189	7.6	1,798	5.1

West Bromwich East	2,205	5.8	2,329	6.6
West Bromwich West	3,394	9.4	3,456	9.9
Wigan	2,506	5.7	-	-
Wolverhampton North East	2,296	6.6	-	-

*Zdroj dat: Election Results – General elections 2005, 2010. Electoral Commission.*¹¹⁹

Komentář k tabulce: Do tabulky byly zaneseny hodnoty, kterých strana dosáhla v posledních dvou všeobecných volbách z důvodu snahy o maximální inovaci analýzy a zároveň z důvodu přehlednosti. Ze stejného důvodu byly vybrány pouze ty obvody, kde BNP dosáhla více než 5 % hlasů a následně byly zaneseny hodnoty těchto obvodů, ale z roku 2005.¹²⁰ Výchozí byly tedy hodnoty roku 2010. Nejtmavěji jsou zvýrazněny ty obvody, kde strana dosáhla více než 10 % hlasů včetně. Světlejší barva označuje ty obvody, kde strana získala 8 % a více hlasů.

Největšího úspěchu ve volbách 2010 strana dosáhla v londýnské části Barking, kde dosáhla 14,6 %, což představuje oproti předchozím volbám pokles o 2,4 %. V čele kandidátky zde stál předseda strany Nick Griffin, který se umístil na třetím místě s více než 6 tis. hlasů.¹²¹ Druhým nejsilnějším obvodem byl také londýnský Dagenham & Rainham, kde strana s 11,2 % dosáhla zvýšení o 6,8 % a také se zde umístila na

¹¹⁹ *Election Results – General elections 2010, 2005. Electoral Commission. c. d. (23. 3. 2011)*

¹²⁰ V některých případech došlo k určitému zkreslení a zprůměrování výsledných hodnot z roku 2005, protože k volbám 2010 došlo ve Velké Británii k menší reformě volebních obvodů. Některé volební obvody byly rozděleny na dva – Hereforshire a došlo k rozdělení do té doby jednotného obvodu – Hereford a Worcester. Některé získaly další zástupce a některé volební obvody ztratily. Celkově se tedy roku 2010 volilo v 650 volebních obvodech. *Parliamentary Constituencies. Parliament.UK. Dostupné z: <http://www.parliament.uk/about/how/elections-and-voting/constituencies/> (23. 3. 2011)*

¹²¹ *Elections 2010 - Barking. BBC News. Dostupné z: <http://news.bbc.co.uk/nol/shared/election2010/results/constituency/a11.stm> (23. 3. 2011)*

třetím místě.¹²² Obecně se dá říct, že strana dosahuje lepších výsledků na území Anglie a že její výsledky jsou v čase spíše konzistentní.

Poměrně úspěšná je BNP ve volbách do místní správy, kde tradičně dosahuje dobrých výsledků. Roku 2008 strana měla 58 zastupitelů. Mnohem důležitější však je to, že strana poprvé získala v tomto roce křeslo v zastupitelství Londýna, což znamená, že 130 000 voličů podpořilo její program.¹²³ Největšího úspěchu strana dosáhla na úrovni místní správy roku 2004 v *Goresbrook ward of Barking*, kde strana získala 52 % hlasů.¹²⁴ Úspěšné pro stranu byly i volby 2006, kde strana v *Barkingu a Dagenhamu* dosáhla na 11 křesel.¹²⁵ Ve volbách 2010 strana získává 19 křesel, což znamená pokles o 27 oproti předchozím volbám, přičemž nejcitelnější ztráta BNP byla v *Barkingu a Dagenhamu*, kde strana ztratila všech svých 12 křesel.¹²⁶ Ve své další tradiční baště – *Stoke-On-Trent* – strana udržela 5 křesel, což znamená pokles o 2 křesla. Lokální volby 2010 tak představovaly pro BNP citelnou ztrátu a to především proto, že strana přišla o všechny pozice v hlavním městě.¹²⁷

Významného průlomu dosáhla strana ve volbách do Evropského parlamentu roku 2009, kde získala 2 křesla – a to v oblasti *Yorkshire & the Humber*, kde byl zvolen Andrew Brons a v oblasti *North West*, kde byl zvolen předseda strany Nick Griffin. Tato dvě křesla v přepočtu na

---

¹²² *Elections 2010 – Dagenham and Rainham*. BBC News. Dostupné z: <http://news.bbc.co.uk/2/shared/election2010/results/constituency/b29.stm> (23. 3. 2011)

¹²³ CASCIANI, Dominic: *BNP gains from Labour disaffection*. BBC News, 4. 5. 2008. Dostupné z:

http://news.bbc.co.uk/2/hi/uk_news/politics/7382831.stm (23. 3. 2011)

¹²⁴ *Barking views on the BNP*. BBC News, 19. 4. 2006. Dostupné z:

http://news.bbc.co.uk/2/hi/uk_news/politics/4921540.stm (23. 3. 2011)

¹²⁵ *BNP leader Nick Griffin to take on Margaret Hodge in Barking*. BBC News, 15. 11. 2009. Dostupné z: <http://www.guardian.co.uk/politics/2009/nov/15/nick-griffin-barking-general-election> (23. 3. 2011)

¹²⁶ *Election results 2010 – Local Councils*. BBC News. Dostupné z:

http://news.bbc.co.uk/nol/shared/election2010/council/html/region_99999.stm (23. 3. 2011)

¹²⁷ Tamtéž.

národní úroveň znamenala 6,26 % hlasů.¹²⁸ V předchozích volbách do Evropského parlamentu nezískala žádná křesla.

2. 3. Shrnutí

Extrémní pravice ve Velké Británii, jejíž kořeny sahají až do období před první světovou válkou, ani ve své historii, ani dnes nedosahuje velkých volebních úspěchů. Stále lze tedy hovořit o určité imunitě britské společnosti vůči extrémním stranám. Britskou krajní pravici lze personifikovat do několika zásadních postav. První z nich je Oswald Mosley, který zakládá meziválečnou fašistickou BUF, druhým je John Tyndall – zakladatel Národní fronty a posléze BNP. Současnost britské krajně-pravicové scény pak ztělesňuje současný předseda Britské národní strany Nick Griffin. Griffin stranu modernizuje a postupně stranu transformuje z neo-nacistické ke straně neo-liberální populistické. I přes svou modernizaci a zmírnění rétoriky strana čelí stále mnoha skandálům a těší se velké pozornosti médií. Předseda BNP je známý z minulosti napojením na krajně pravicové organizace, svými publikovanými články s krajně-pravicovou rétorikou a především pak několikanásobným trestním stíháním za své rasistické a xenofóbní výroky.

Poslední programový manifest strany z roku 2009 - 2010 je oproti svým předchůdcům velmi podrobný a rozmanitý. Zabývá se pestrou škálou otázek od ekonomických, přes sociální, kulturní, environmentální až po tradiční témata jako je imigrace. BNP nelze považovat za stranu pouze jednoho tématu, ačkoliv je jasné, že na některá témata ve svém programu klade větší důraz. Mezi tyto prioritní témata patří jednoznačně imigrace, která je velmi úzce spjatá s rasovou problematikou, přičemž nově strana klade důraz, spíše než na rasismus, na náboženskou problematiku.

---

¹²⁸ *BNP secures two European seats.* BBC News, 8. 6. 2009. Dostupné z: http://news.bbc.co.uk/2/hi/uk_news/politics/8088381.stm (23. 3. 2011)

BNP usiluje o hlasy na všech úrovních, přičemž za největší průlom na celostátní úrovni lze považovat dva získané mandáty ve volbách do Evropského parlamentu roku 2009. V ostatních volbách na celostátní úrovni lze považovat BNP spíše za stranu neúspěšnou a marginální. Na lokální úrovni však strana i ve všeobecných volbách dosahuje dobrých výsledků. Ve volbách roku 2010 strana dosáhla dobrých výsledků například v obvodech Barking, Dagenham, Burnley, Rotherham, West Bromwich, Stoke-on-Trent atd. Rozdíly přitom mezi celostátní a lokální úrovní jsou markantní – ve volbách 2010 volební podpora BNP na úrovni jednoho obvodu dosáhla až 14 % oproti 1,9 % na celostátní úrovni. Dá se tedy říct, že podpora strany je stabilní.

3. Volební úspěšnost BNP ve volbách do Westminsteru

BNP je na celostátní úrovni stranou marginální a voličsky neúspěšnou a často je právě Velká Británie uváděna jako příklad neúspěšné extrémní pravice. Jak vyplývá z tabulky číslo 1, BNP až do voleb 2010 nedokázala překonat ani hranici jednoho procenta získaných hlasů a v těchto volbách získala stále zanedbatelných 1,9 %.¹²⁹ Paul Hainsworth a spolu s ním mnozí další autoři proto v souvislosti s Velkou Británií mluví o volebním selhání extrémní pravice.¹³⁰ Na úrovni volebních obvodů však strana ve volbách z roku 2010 dosáhla v jednom volebním obvodu až 14,6 % a to v Barking.¹³¹ Na úrovni volebních obvodů tak lze hovořit o relativní úspěšnosti strany.

3. 1. Analýza volební úspěšnosti BNP na celostátní úrovni

V případě celostátní úrovně ve volbách do Westminsteru je spíše relevantní hovořit o faktorech, které zapříčiňují dlouhodobé neúspěchy BNP. Na základě diskutovaných teorií v kapitole 1 lze příčiny neúspěchu krajně pravicové BNP hledat na straně poptávky a nabídky – lze tak zvažovat faktory externí a interní.

3. 1. 1. Externí determinanty

Úspěchy extrémně pravicové strany jsou často v odborné literatuře zabývající se danou problematikou podmíněné určitými socio-ekonomickými podmínkami ve společnosti, tedy musí být ve společnosti určitá poptávka po tomto typu strany.¹³² Jak však uvidíme na případu

---

¹²⁹ Údaje odcitovány ve druhé kapitole práce.

¹³⁰ Například HAINSWORTH, Paul: *Extreme right in Western Europe*. London, Routledge 2008, s. 4.

¹³¹ Viz druhá kapitola práce.

¹³² Viz první kapitola práce.

Velké Británie – ne vždy je splnění těchto podmínek dostačující pro úspěch extrémně pravicové strany.

Prakticky nejčastější hypotéza, která se objevuje v odborné literatuře, předpokládá korelaci mezi úspěchy extrémně pravicových stran na základě antiimigrační politiky. Podle této teorie tedy platí korelace mezi mírou nebo počtem imigrantů a hlasy pro extrémně pravicovou stranu nebo vůbec mezi přítomností tohoto „problému“ ve společnosti a podporou extrémně pravicové strany. První okamžitý problém, který vyvstane aplikováním teorie antiimigrační strany na BNP, je fakt, že BNP není stranou jednoho tématu, což dokazuje rozsah a podrobnost posledního volebního manifestu BNP. Aplikování této teorie na BNP s sebou nese riziko zkreslení, protože nelze s jistotou tvrdit, že je to právě imigrační teze, která voliče „nutí“ hlasovat pro BNP. Nicméně imigrační politika je důležitým faktorem a ústředním tématem BNP, proto by vztah mezi mírou imigrace a voličskou podporou pro BNP lze považovat za relevantní proměnnou.

Odhadovaná dlouhodobá imigrace¹³³ na území Velké Británie k červnu 2010 činila 572 000 osob, což je hodnota téměř stejná s rokem 2004. Mezi lety 2000 a 2010 počet imigrantů na území Velké Británie vzrostl ze 470 tisíc, přičemž stále převažují osoby stěhující se za prací. Za posledních deset let tak nárůst obyvatelstva pouhou imigrací činí přibližně 1,5 milionu osob. K roku 2010 je tak na území Velké Británie 4,3 mil. cizinců. Na území Německa je pro srovnání 7,1 mil., na území Španělska 5,6 mil. a na území Itálie 4,2 mil.¹³⁴ Údaje za rok 2008 přitom mluví o tom, že pouze čtyři země Evropské unie přijaly více než 100 tisíc imigrantů. Nejvíce přijalo Španělsko – 498 900; Británie 307 400;

---

¹³³ Do kategorie „dlouhodobých imigrantů“ jsou řazeny pouze osoby, které se ze svého původního místa bydliště přestěhovaly na území Velké Británie, kde pobývají minimálně jeden rok.

¹³⁴ *Population By Citizenship.* Eurostat. Dostupné z: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/mapToolClosed.do?tab=map&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tps00157&toolbox=types> (28. 3. 2011)

Itálie 283 700 a Německo 237 900. Tyto čtyři země tak dohromady přijaly 67 % z celkového čísla imigrantů do Evropské unie.¹³⁵

Jak zachycuje tabulka číslo 3, v současné době je obyvatelstvo Velké Británie tvořeno z 88,6 % osobami narozenými na území Velké Británie, přičemž 92,8 % má britskou národnost.

Tabulka 3: Obyvatelstvo Velké Británie podle národnosti a země narození (údaje z června 2010)

	Britská národnost	Jiná národnost	Celkem (%)
Narození ve VB	88,2	0,4	88,6
Nenarození ve VB	4,6	6,8	11,4
Celkem	92,8	7,2	100

Zdroj: Migration Statistics Quarterly Report, No. 8: February 2011¹³⁶

Z hlediska národnostního složení – nejčastější ne-britská národnost obyvatel Velké Británie je polská, na druhém místě irská, indická, pákistánská a americká. U obyvatel britské národnosti, kteří jsou narozeni mimo území Velké Británie, dominuje Indie, Polsko, Pákistán, Irsko a Německo.¹³⁷

Postoj britské společnosti vůči imigraci je spíše negativní. Podle průzkumu, který uveřejnila společnost *Transatlantic Trends* v rámci svého projektu *Transatlantic Trends: Immigration*,¹³⁸ dopadla Velká Británie mezi zkoumanými zeměmi „nejhůře“, co se týče postoje k imigraci a imigrantům obecně. V průzkumu veřejného mínění byli dotazováni obyvatelé států s největším počtem imigrantů v Evropě –

¹³⁵ *Spain, the UK, Germany and Italy: Top European immigration tables*. 21. 1. 2011. Dostupné z: <http://www.expatform.com/european-union/spain-the-uk-germany-and-italy-top-european-immigration-tables.html> (28. 3. 2011)

¹³⁶ *Migration Statistics Quarterly Report, No. 8: February 2011*. UK National Statistics. Dostupné z: <http://www.statistics.gov.uk/hub/cross-cutting-topics/migration/index.html> (28. 3. 2011)

¹³⁷ Tamtéž.

¹³⁸ *Transatlantic Trends: Immigration*. Dostupné z: http://trends.gmfus.org/immigration/doc/TTI2010_English_Key.pdf (28. 3. 2011)

tedy Německo, Španělsko, Itálie, Francie, Nizozemí a Velká Británie. Roku 2010, 65 % dotázaných odpovědělo, že imigrace představuje celospolečenský problém. Toto číslo bylo u Britů nejvyšší¹³⁹. 59 % dotázaných se dále domnívá, že počet imigrantů v zemi je příliš vysoký.¹⁴⁰ Co je však ještě zajímavější, je fakt, že 70 % respondentů odpovědělo, že jsou nespokojeni se způsobem, jakým současná vláda řeší problematiku imigrace, kterou pak pokládají za velmi slabou, a dále 63 % dotázaných odpovědělo, že imigrační politika by ovlivnila hlasování pro danou stranu ve volbách.¹⁴¹ Imigrace se v průzkumu britské agentury pro veřejné mínění umístila na druhém místě za ekonomikou v hodnocení nejdůležitějších otázek.¹⁴² Průzkum dále ukázal, že dotázaní v otázce imigrační politiky nejvíce důvěřují Konzervativní straně a to ze 43 %. BNP, spolu se všemi ostatními malými stranami, získala 29 %.¹⁴³

Z výše uvedeného vyplývá, že Velká Británie představuje ideální „půdu“ pro extrémně pravicovou stranu tak, jak předpokládají teorie vymezující klíčové socio-ekonomické faktory pro úspěch extrémně pravicových stran. V případě BNP ale vztah mezi imigrací a volbou BNP zjištěn nebyl – i přes vysokou míru imigrace a zároveň společenské nespokojenosti s ní a laxností současné vládní garnitury zde neexistuje výraznější celonárodní podpora této extrémně pravicové strany.

---

¹³⁹ Španělsko 53 %; Itálie 45 %; Nizozemí 45 %; Německo 44 %; Francie 43 %.

¹⁴⁰ Itálie 53 %; Španělsko 41 %; Francie 33 %; Nizozemí 27 %; Německo 27 %.

¹⁴¹ *Transatlantic Trends: Country Profiles*. Dostupné z: http://trends.gmfus.org/?page_id=3035 (28. 3. 2011)

¹⁴² *The British Election Study, 2010*. Dostupné z: <http://bes2009-10.org/> (28. 3. 2011)

¹⁴³ Bohužel daný výzkum uveřejňuje výsledky pouze prvních tří stran a zbylé strany uvádí souhrnně, což neposkytuje vysokou vypovídající hodnotu.

3. 1. 2. Interní determinanty

Teorie nabídky obecně předpokládají, že úspěch extrémně pravicové strany závisí na tom, jakou „zprávu“ dokáže vysílat svým voličům a na příležitosti, jaké se straně dostává – jedná se tedy o určité interní faktory, které ovlivňují následně úspěch strany.

První z těchto teorií předpokládá určitou „příležitost“ pro extrémně pravicovou stranu. Jako první v případě Velké Británie je nejčastěji zmiňovaný volební systém, který ze své podstaty redukuje zastoupení extremistických stran. Systém prvního v cíli (*first past the post = FPTP*) prakticky zaručuje už více než půl století kontinuitu britského politického systému a přináší i několik efektů, které se dotýkají právě BNP. FPTP nabízí voličům volbu mezi dvěma alternativami, protože podreprezentovává třetí strany a výrazně ztěžuje přístup nových stran do systému. Další vlastností tohoto systému je to, že podporuje souborné, teritoriálně i funkcionálně co nejvíce rozprostřené strany, tj. strany schopné překonávat nejrůznější etnické a regionální bariéry. Redukuje zastoupení těch stran, které nejsou dostatečně územně koncentrovány a podreprezentuje malé strany, což platí především pro strany, které nedisponují potřebnou regionální koncentrací, což vede k tomu, že hlasy, které obdrží od voličů, nejsou na mandáty převáděny efektivně.¹⁴⁴ Efekt FPTP na BNP je pochopitelně spíše negativní a dá se předpokládat, že v jiném volebním systému by strana dosahovala jiných a pravděpodobně lepších volebních výsledků.¹⁴⁵

Bohužel toto tvrzení lze opřít o pouhou spekulaci, protože ani přepočtem výsledků voleb do Westminsteru dle poměrného systému nedosáhneme uspokojivých výsledků, vždy s sebou takováto analýza

¹⁴⁴ CHYTILEK, Roman, ŠEDO, Jakub, LEBEDA, Tomáš – ČALOUK, Dalibor: *Volební systémy*. Praha, Portál 2009, s. 111 – 123.

¹⁴⁵ Zajímavé je srovnání s výsledky BNP ve volbách do Evropského parlamentu roku 2009, kde strana získala dva mandáty. Hlasy na mandáty do Evropského parlamentu se přepočítávají podle poměrného volebního systému. Mohlo by se tedy zdát, že teze o škodlivosti FPTP tímto může být potvrzena, ale záměrně tento příklad neuvádím, protože volby do Evropského parlamentu jsou volbami tzv. druhého řádu a voliči se na této úrovni chovají jinak a mohlo by tak dojít ke zkreslení analýzy vágním až irrelevantním tvrzením.

přináší obrovskou míru zkreslení způsobenou především faktem, že v různých volebních systémech volič jedná jinak a předpokládat, že v jiném volebním systému by voliči hlasovali stejně, je velmi zjednodušující a neposkytuje relevantní výsledky. Obecně však lze tvrdit, že systém, ve kterém BNP působí je vůči malým stranám nemilosrdný a lze ho považovat za jednu z příčin neúspěchu strany na celonárodní úrovni. Další z příčin je pak to, že ačkoliv v systému působí dvě hlavní strany, dokážou pokrýt i klíčové téma BNP – tedy imigraci, což straně nezanechává velký manévrovací prostor.

Dalším a velmi důležitým faktorem, který ovlivňuje úspěch či neúspěch dané strany je její volební program, ideologie a v neposlední řadě leadership. Právě tyto tři složky jsou ve své podstatě nositelkami ony „myšlenky“, kterou strana předává voličům a ti na ni reagují. V počátcích byla ideologie BNP založena na vymezení se vůči některým konzistentním skupinám obyvatelstva, což z BNP činilo stranu etnocentrickou, silně rasistickou a xenofobní.¹⁴⁶ V současnosti se však strana spíše snaží svou rétoriku umírnovat a přiklání se, aspoň na oficiální rovině, k etno-pluralistickému principu.¹⁴⁷ V posledním volebním manifestu BNP lze jen těžko hledat známky otevřeného rasistického postoje a nenávisti. Přesto průzkum veřejného mínění *UK Polling Report* z roku 2006 dokázal, že 68 % z dotázaných by nikdy nevolilo pro BNP a to především skrze její rasistické postoje.¹⁴⁸ Zajímavé je také to, že dotázaní podporují některé politiky BNP – např. 77 % podporuje azylovou politiku BNP; 83 % podporuje bytovou politiku BNP; 91 % podporuje politiku v problematice zločinnosti a 59 % souhlasilo s tím, že by měla být zastavena veškerá další imigrace. Uvedená procenta však odpovídají dotazování, které postrádalo personifikaci s BNP. Z průzkumu dále vyplynulo, že stejné politiky

¹⁴⁶ Toto tvrzení vychází ze studia programu BNP v minulosti tak, jak je představen ve druhé kapitole této práce.

¹⁴⁷ Tento závěr vyvozen opět ze studia programu BNP – definičně pak ukotven dle rozlišení Elisabeth Carter – viz kapitola 1.

¹⁴⁸ *The public like some BNP policies, but not BNP.* UK Polling Report. <http://ukpollingreport.co.uk/blog/archives/196> (29. 3. 2011)

personifikované s touto stranou již takovou podporu nezískaly a řádově byla podpora o 5 – 10 % nižší.¹⁴⁹

Z novějšího průzkumu agentury Populus z roku 2011¹⁵⁰ vyplývá, že skoro polovina Britů by se ztotožnila s programem hypotetické krajně pravicové strany, která by zastávala výrazně protiimigrační postoje či prosazovala povinné umístění britské vlajky na veřejných budovách. 48 % z 5 tisíc dotazovaných by takové straně dalo hlas, ovšem jen tehdy, pokud by takováto strana neobsahovala prvky násilí, rasistické a fašistické rétoriky.¹⁵¹ Průzkum dále ukázal, že drtivá většina Britů odsuzuje antimuslimský extremismus, ale zároveň 51 % souhlasila s tím, že muslimové způsobují ve Velké Británii problémy.¹⁵²

Obecně se dá tedy shrnout, že britská veřejnost nemá problém s politikami BNP a lze i říct, že by i byla ochotna podpořit subjekt věnující se problematice imigrace apod., ale problémem pro britskou veřejnost je samotná BNP a to především z hlediska legitimacy. Podle stranické typologie Elisabeth Carter (viz první kapitola) lze stranu k roku 2010 zařadit mezi neo-liberální xenofobní strany, což by podle logiky teorie, kterou Carter prezentovala, mělo znamenat úspěšnost extrémně pravicové strany. Tato korelace však v případě BNP neplatí.

Na prvním místě legitimitu strany oslabuje její samotný předseda Nick Griffin. Griffin, na rozdíl od oficiální rétoriky strany, svou rétoriku nijak nezměnil a roku 2001 například ve svém proslovu prohlásil: *„Takže ptáte se, co teď děláme s Britskou národní stranou? Především se snažíme zjednodušit zprávu, kterou vysíláme a v některých ohledech ji uzpůsobujeme tak, aby byla více prodejná. Takže už to není nadřazenost bílých nebo rasová civilní válka nebo cokoliv podobného,*

---

¹⁴⁹ Tamtéž.

¹⁵⁰ *Téměř každý druhý Brit by byl ochoten podpořit krajní pravici.* E15.cz, 28. 2. 2011. Dostupné z: http://zpravy.e15.cz/zahranicni/politika/temer-kazdy-druhy-brit-by-byl-ochoten-podporit-krajni-pravici?utm_source=zdn&utm_medium=selfpromo&utm_campaign=rsshub (29. 3. 2011)

¹⁵¹ Tamtéž.

¹⁵² Tamtéž.

ačkoliv víme, že přesně o tom to je, a už nejsme tedy ti „nadřazení“, ale pouze bílí, kteří přežili, ačkoliv i to děsí lidi. Takže tedy používáme taková ta slovní cliché jako je demokracie, bezpečnost, svoboda a identita.¹⁵³ Roku 2006 pak například: „*Mimo bílou rasu o nic jiného nejde, ta tvoří základ všeho. [Ostatní extrémně pravicové strany] Věří, že řešení rasové otázky je plná integrace a následné vytvoření tzv. Černé Británie, zatímco my tvrdíme, že ne-bílí zde nemají místo a nepolevíme, dokud každý z nich neopustí naši zem.*“¹⁵⁴ Roku 2010 například navrhl speciální granty pro ne-bílé ve výši 50 tisíc liber za to, když opustí Británii.¹⁵⁵ Projevy předsedy BNP jsou často rasově zaměřené a xenofobní. Jak vyplývá i z výše citovaných průzkumů veřejného mínění – rasismus a extremismus mohou být příčinami neúspěchu BNP a to zvláště pokud zaznívají z úst jejího předsedy.

Druhý problém, který se pak vznáší nad předsedou BNP, je stín jeho minulosti. Tento problém odpovídá předpokladu Piera Ignaziho, který klade důraz na jasné vymezení se vůči extremistické minulosti.¹⁵⁶ Griffin, jakožto bývalý člen neo-fašistické, rasistické Národní fronty tomuto požadavku neodpovídá. Rasistická minulost Griffina je proto také oblíbenou zbraní opozice. Před všeobecnými volbami roku 2010 například média uveřejnila fotku z demonstrace Národní fronty, kde je v čele průvodu zachycen Griffin s tričkem nesoucí heslo *Bílá síla*.¹⁵⁷ Tato fotka v předvolební kampani zapůsobila jako katalyzátor protestu proti BNP a především jako připomínka Griffinovy rasistické minulosti.

---

¹⁵³ *BNP: Under the skin.* c. d.

¹⁵⁴ *BNP leader said Islam was wicked.* Dailymail, 3. 11. 2006. Dostupné z: <http://www.dailymail.co.uk/news/article-414343/BNP-leader-said-Islam-wicked.html> (29. 3. 2011)

¹⁵⁵ *BNP would offer non-white Britons £50,000 to leave UK, says Nick Griffin.* Guardian, 29. 4. 2010. Dostupné z: <http://www.guardian.co.uk/politics/2010/apr/29/bnp-non-white-britons-resettlement-grants> (29. 3. 2011)

¹⁵⁶ Piero Ignazi předpokládá, že úspěšné strany „nové vlny“ extrémní pravice, resp. jednotlivých stran závisí na tom, jak se dokázaly vyrovnat se svou extremistickou minulostí – strany hlásící se ke svým extremistickým kořenům předpokládá jako voličsky neúspěšné. IGNAZI, Piero: *New And Old Extreme Right Parties.*, c. d., s. 108.

¹⁵⁷ *BNP Nick Griffin Exposed: New Racist Picture Leaked.* Dostupné z: <http://www.bypassfanpages.com/2010/06/bnp-nick-griffin-exposed-new-racist-picture-leaked-3152010-no-surveys-etc/> (29. 3. 2011)

Dalšími důležitými atributy pro úspěch extrémně pravicové strany jsou: dobrá organizace strany a vedení strany.¹⁵⁸ BNP trpí stálými rozpory uvnitř strany, což poškozuje její organizaci a zpochybňuje její leadership. Časté jsou i osobní rozpory a tendence uspořádat jakési vnitřní „čistky“. Co však činí stranu slabou organizací, je nerovnoměrné geografické pokrytí a pochybnosti lze vznést i vůči kvalitě lokálního aktivismu, kde místně je velmi silný a místně velmi slabý.

Obecně lze tedy říct, že na základě předložených programových teorií a jejich aplikace, BNP je na celostátní úrovni neúspěšná především skrze velmi nízkou legitimitu, která je pro úspěch strany nezbytná. V případě BNP je to především důsledek historické napojení představitelů BNP na extremistickou Národní frontu. Dalším problematickým faktorem je rasistická rétorika BNP, ačkoliv na oficiální úrovni (tedy volební manifest) svou rétoriku strana zmírnila, což také výrazně snižuje legitimitu strany.

3. 2. Analýza volební úspěšnosti BNP na úrovni volebních obvodů

K roku 2010 se Velká Británie dělí na 650 volebních obvodů, z čehož 533 připadá na Anglii, 59 na Skotsko, 40 na Wales a 18 na Severní Irsko.¹⁵⁹

Na úrovni volebních obvodů BNP místně dosahuje nejvyšších procentuálních zisků, přičemž je nutné si uvědomit, že rozdíl mezi úrovní národní a volebního obvodu s nejvyšším výsledkem dosahuje hodnoty 12,7 %.¹⁶⁰

---

¹⁵⁸ Tyto atributy ve své práci představuje Elisabeth Carter (viz první kapitola) a Richar Barraclough (viz první kapitola).

¹⁵⁹ *Westminster Parliamentary Constituencies*. National Statistics.

<http://www.statistics.gov.uk/geography/westminster.asp#product> (10. 4. 2011)

¹⁶⁰ Hodnota vypočítána na základě tabulky číslo 1 a 2.

Tabulka 4: TOP 10 obvodů s největší volební podporou BNP

Volební obvod	Volby 2010 (%)	Volby 2005 (%)	Kraj
Barking	14.6	17	Londýn
Dagenham & Rainham	11.2	9.3	Londýn
Rotherham	10.4	6.6	SouthYorkshire
West Bromwich West	9.4	9.9	West Midlands
Burnley	9.0	10.3	Lancashire
Stoke-on-Trent South	9.4	8.7	Staffordshire
Barnsley Central	8.9	4.9	SouthYorkshire
Normanton, Pontefract & Castleford	8.4	5.3	West Yorkshire
Stoke-on-Trent North	8.0	6.9	Staffordshire
Dewsbury	6.0	13.1	West Yorkshire

Zdroj dat: *Election Results – General elections 2005, 2010*. Electoral Commission.¹⁶¹

Jak vyplývá z tabulky číslo 4 v první desítce obvodů s nejsilnější podporou pro BNP obsadily první dvě místa obvody v Londýně. Všechny další „úspěšné“ obvody se nacházejí na území Anglie. Tyto obvody jsou obecně silně nadprůměrné. Na lokální úrovni strana roku 2005 získala průměrně 4,3 % a roku 2010 podpora klesla na 3,8 %.¹⁶²

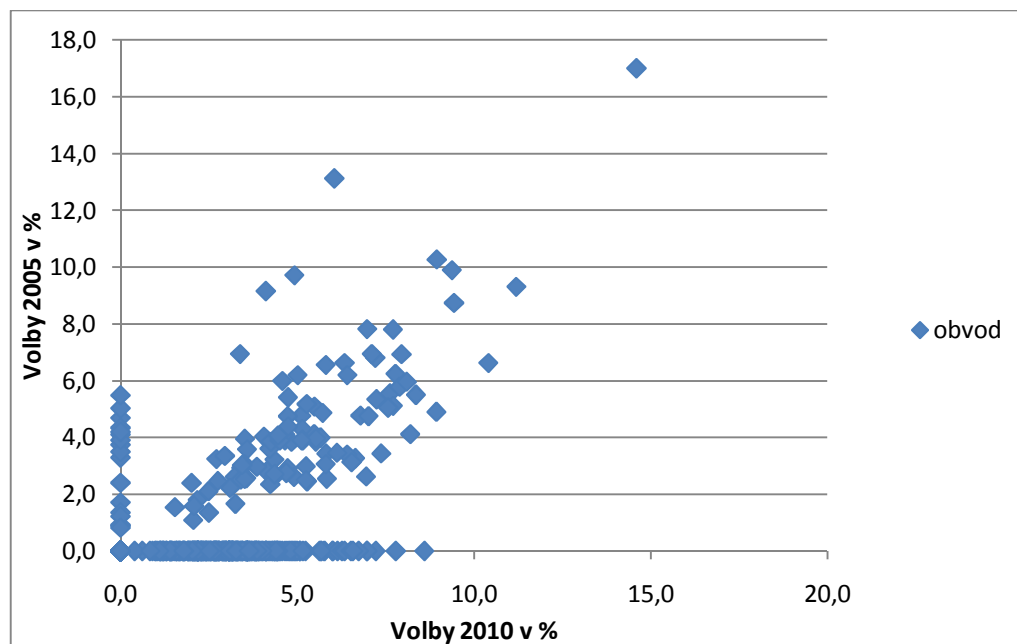
Hypotéza, která byla v souvislosti s volebními výsledky BNP na úrovni volebních obvodů dále prověřována, byla jejich stálost, resp. zda se dá hovořit o lineárním vztahu mezi volbami 2005 a 2010. Pro její verifikaci byl sestaven níže graf číslo 1, který porovnává výsledky voleb

¹⁶¹ *Election Results – General elections 2010, 2005*. Electoral Commission. c. d. (23. 3. 2011)

¹⁶² HARRIS, Gereth: *The BNP. A Small large party or a large small party?* Dostupné z: www.essex.ac.uk/government/epop/Papers/.../P19_Harris_EPOP2010.doc (2. 4. 2011)

do Westminsteru na úrovni volebních obvodů z roku 2005 a 2010. Nulové hodnoty v tomto grafu nepředstavují odchylky, ale obvody, kde strana kandidovala pouze v jednom sledovaném roce voleb.

Graf 1: Závislost mezi výsledky voleb do dolní sněmovny Westminsteru z roku 2010 a 2005

Zdroj dat: *British Parliamentary Constituencies. General Elections 2010.*¹⁶³

Na základě představeného grafu tak lze potvrdit platnost hypotézy, která předpokládá lineární závislost volebních výsledků BNP na úrovni volebních obvodů v čase. Mezi jednotlivými volbami tak nedochází na úrovni volebních obvodů k výraznějším geografickým přesunům podpory.

Jako faktory ovlivňující volební výsledek BNP pro účel komparativní analýzy lze použít socio-ekonomické ukazatele na úrovni jednotlivých obvodů. Ve své podstatě tak bude použit podobný metodologický

¹⁶³ *British Parliamentary Constituencies. General Elections 2010.* Dostupné z: <http://www.hks.harvard.edu/fs/pnorris/Data/Data.htm> (9. 4. 2011)

přístup, jaký ve své práci roku 2008 použil Benjamin Bowyer,¹⁶⁴ který se zabýval analýzou volební úspěšnosti BNP na úrovni volebních obvodů a to ve volbách komunálních z roku 2002 a 2003. Jak sám Bowyer upozorňuje, BNP si vysloužila doposud značnou pozornost akademiků, ale stále vzniklo jen málo systematických studií, které se snaží agregovat data a systematicky je aplikovat na malé územní celky.¹⁶⁵ Bowyer tak na základě voleb do místních zastupitelstev z roku 2002 a 2003 hledal korelace mezi různými socio-ekonomickými faktory – ekonomickou deprivací – mírou nezaměstnanosti; imigrací; vzděláním; hustotou obyvatelstva a kriminalitou v oblasti.¹⁶⁶ V závěru pak nalézá pozitivní vztah mezi vzdělaností obyvatelstva (oblasti s vysokou kvalifikací voličů mají nižší podporu BNP) v oblasti a volbou pro BNP a dále, že velká etnická minorita v oblasti (zvláště pak obyvatel z Bangladéše a Pákistánu) má vliv na podporu BNP ve prospěch strany a dále také přelidněnost oblasti. Zajímavé je, což vyplývá z jeho výzkumu, že v rámci obvodu nejvíce strana získala v oblastech, které mají sice vysokou koncentraci minority (Bangladéšské a Pákistánské), ale v městských částech, kde koncentrace těchto minorit je nejslabší.¹⁶⁷ Obecně tak dokazuje, že BNP získává hlasy v oblastech trpících „bytovou“ deprivací. Naopak nezaměstnanost a kriminalita nemají vliv na volbu pro BNP v těchto lokálních volbách. Důležitými proměnnými je tak etnické složení obyvatelstva a bytová situace oblasti.¹⁶⁸ Bowyer tak ve své podstatě částečně potvrzuje to, co na základě analýzy voličů BNP zdůrazňuje Gereth Harris¹⁶⁹ a to sice, že „typickým“ voličem BNP je muž, středního věku, profesně jde především o dělníky s nižší úrovní

---

¹⁶⁴ BOWYER, Benjamin: Local context and extreme right support in England: The British National Party in the 2002 a 2003 local elections. *Electoral Studies* 2008, 27(3), s. 611-620.

¹⁶⁵ Tamtéž. S. 611.

¹⁶⁶ Tamtéž, s. 615-616.

¹⁶⁷ Tamtéž, s. 618.

¹⁶⁸ Tamtéž, s. 617-618.

¹⁶⁹ HARRIS, Gereth: *The British National Party and the New Issue Agenda: Issue preference and policy evaluation in Far Right support*. Dostupné z: http://www.psa.ac.uk/journals/pdf/5/2010/358_600.pdf (10. 4. 2011)

dosaženého vzdělání, spadající do středně-příjmové skupiny.¹⁷⁰ Herold D. Clark na základě podobného výzkumu pak zdůrazňuje, že hlasování pro BNP je ovlivněné nezaměstnaností.¹⁷¹

Na úrovni volebních obvodů ve volbách do Westminsteru lze tak za relevantní zvažovat právě tyto proměnné. Kromě nich budou v následném textu analyzovány i další proměnné, u kterých lze předpokládat korelaci s volební úspěšností BNP – budou tak prověřovány jednak proměnné, které ve svém výzkumu analyzoval již citovaný Benjamin Bowyer, tedy etnické složení obvodu, hustota obyvatelstva, bytová situace, vzdělání a nezaměstnanost.¹⁷² A kromě toho pak bude zvažována i další proměnná a to osoby pracující v zemědělství, což odkazuje na urbanizovanost oblasti.

Níže uvedená tabulka shrnuje výše vyjmenované proměnné a především pak hodnotu korelačních koeficientů, které byly vypočítány na základě Pearsonova korelačního koeficientu autorem na základě údajů ze sčítání lidu 2001¹⁷³ a údajů zveřejňovaných Britským parlamentem.¹⁷⁴

---

¹⁷⁰ HARRIS, Gereth: *The British National Party and the New Issue Agenda: Issue preference and policy evaluation in Far Right support*. Dostupné z: http://www.psa.ac.uk/journals/pdf/5/2010/358_600.pdf (10. 4. 2011)

¹⁷¹ CLARKE, Herold D.: *Political Choice in Britain*. UK, Oxford University Press 2004, s. 85.

¹⁷² BOWYER, B.: c.d., s. 615-616.

¹⁷³ *Census of population. Statistics for New parliamentary Constituencies*. Dostupné z: <http://www.parliament.uk/documents/commons/lib/research/rp2008/rp08-038.pdf> (9. 4. 2011)

¹⁷⁴ *Unemployment by Constituency: July 2010*. Dostupné z: <http://www.parliament.uk/briefingpapers/commons/lib/research/rp2010/RP10-047.pdf> (9. 4. 2011);

Tabulka 5: Korelace výsledků voleb do Westminsteru 2010 a jednotlivých socio-ekonomických proměnných na úrovni volebních obvodů

Nezávislá proměnná	Hodnota Pearsonova korelačního koeficientu
Počet uchazečů o zaměstnání v obvodu	0,34
% bílého obyvatelstva	-0,02
% osob bez kvalifikace	0,42
% osob z Pákistánu a Bangladéše	0,04
% osob černé pleti	-0,11
% nezaměstnaných osob	0,25
% osob pracujících v zemědělství	-0,14
% vlastníků bytů	0,06
Počet obyvatel/hektar	0,001

Zdroj dat: *Unemployment by Constituency: July 2010*;¹⁷⁵ *British Parliamentary Constituencies. General Elections 2010*.¹⁷⁶ *Census of population. Statistics for New parliamentary Constituencies*¹⁷⁷

Hodnota Pearsonova korelačního koeficientu pro devět zkoumaných nezávislých proměnných dosahuje hodnot, které vypovídají o záporné korelaci až po velmi silnou pozitivní korelaci zkoumaných nezávislých proměnných se zkoumanou závislou proměnnou – volební podporou BNP. Za proměnnou, která jednoznačně nemá zcela žádný vliv na závislou proměnnou lze považovat hustota obyvatelstva v obvodu. Další proměnnou, která v korelaci dosahuje nízkých hodnot je oproti očekávání (podle Bowyerova výzkumu) etnické složení obyvatelstva v obvodu. Etnické složení obyvatelstva bylo reflektováno hned třemi

¹⁷⁵ *Unemployment by Constituency: July 2010*. c. d.; *British Parliamentary Constituencies. General Elections 2010*. c. d.

¹⁷⁶ *British Parliamentary Constituencies. General Elections 2010*. Dostupné z: <http://www.hks.harvard.edu/fs/pnorris/Data/Data.htm> (9. 4. 2011)

¹⁷⁷ *Census of population. Statistics for New parliamentary Constituencies*. c. d.

proměnnými – procento bílého obyvatelstva – zde se projevila lehká záporná korelace; procento minority obyvatel z Pákistánu a Bangladéše (hodnota pouhých 0,04 sice znamená pozitivní korelaci ale velmi slabou) a procento černošského obyvatelstva – zde z těchto tří byla korelace nejsilnější, přičemž její negativní hodnota vypovídá o faktu, že se vzrůstající černošskou menšinou v obvodu klesá podpora BNP. Stejná závislost se pak projevila i u zemědělských oblastí – podpora BNP má tendence klesat v zemědělských oblastech.¹⁷⁸ Poměrně zanedbatelná je i korelace mezi procentem osob vlastnící byt/dům v obvodu – nelze tedy prokázat z této hodnoty spojitost mezi bytovou situací osob a volební podporou BNP.

Silná korelace však byla nalezena mezi volební podporou BNP a nezaměstnaností. Tato teze byla zkoumána hned na dvou proměnných – na celkové nezaměstnanosti v obvodu a dále na aktivním počtu uchazečů o zaměstnání. Zvážením těchto obou proměnných tak lze eliminovat rozdíl mezi dobrovolnou a nedobrovolnou nezaměstnaností. Navíc data o počtu uchazečů o zaměstnání jsou z roku konání voleb – 2010, čímž eliminujeme i určité časové zkreslení. Korelační koeficient pak v obou případech vyšel poměrně vysoký s pozitivní hodnotou (jednu z těchto hodnot – uchazeče o zaměstnání zachycuje i tabulka 11, která znázorňuje korelační matici).

Lze tak tedy tvrdit, že nezaměstnanost je faktorem, který ovlivňuje volební úspěšnost BNP. Druhým faktorem je pak kvalifikace obyvatelstva – v tomto případě koeficient vyšel nejvyšší (0,42) – vzdělanost obyvatelstva je tak nezávislou proměnnou, která ovlivňuje volební úspěšnost extrémně pravicové BNP. Dalšími nalezenými faktory je pak urbanizace oblasti a velikost černošské minority v oblasti.

---

¹⁷⁸ V obou případech – jak u zemědělských oblastí, tak u „černošských“ oblastí se však nejedná o silnou korelaci, proto v těchto místech hovořím pouze o určité tendenci.

Tabulka 6: Korelační matice – vztah nezaměstnanosti

		<i>Proměnná 1</i>	<i>Proměnná 2</i>
<i>Proměnná 1:</i> Volební výsledky BNP v národních volbách r. 2010 (úroveň volebních obvodů)	Pearson Correlation	1	,342(**)
	Sig. (2-tailed)		,000
	N	337	304
<i>Proměnná 2:</i> Nezaměstnanost na úrovni volebních obvodů	Pearson Correlation	,342(**)	1
	Sig. (2-tailed)	,000	
	N	304	552
** Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).			

*Zdroj dat: Unemployment by Constituency: July 2010;*¹⁷⁹ *British Parliamentary Constituencies. General Elections 2010.*¹⁸⁰

Obecně tak lze říct, že závěry Bowyerova výzkumu, při aplikaci na výsledky ve volbách do Westminsteru, byly potvrzeny pouze částečně. Jednoznačně byl prokázán vztah mezi vzdělaností obyvatelstva a volbou pro BNP, čímž byl jeden ze závěrů Bowyerova výzkumu prokázán, nicméně teze předpokládající vztah etnicity obvodu a volby pro BNP potvrzena nebyla. Kromě toho byl objeven vztah mezi nezaměstnaností a volbou pro BNP, což potvrzuje tezi předpokládající vztah s ekonomicky deprivovanými oblastmi a volbou extrémně pravicové strany.

Nalezené nezávislé proměnné však nelze hodnotit samy o sobě jako nezbytné podmínky – ne vždy tak pokud budeme pozorovat vysokou nezaměstnanost, budeme pozorovat i nárůst hlasů pro BNP.

¹⁷⁹ *Unemployment by Constituency: July 2010.* c. d.; *British Parliamentary Constituencies. General Elections 2010.* c. d.

¹⁸⁰ *British Parliamentary Constituencies. General Elections 2010.* Dostupné z: <http://www.hks.harvard.edu/fs/pnorris/Data/Data.htm> (9. 4. 2011)

Je tak nutné zároveň přihlédnout i ke specifickým konkrétního volebního obvodu. Tuto tezi lze demonstrovat na případové studii volebního obvodu Burnley.

3. 2. 1. Volební obvod Burnley

Burnley je volebním obvodem nacházejícím se v regionu North West v kraji Lancashire – Burnley. Burnley není oblastí s nejvyšším procentem hlasů pro BNP, ale je obvodem, kde BNP udržuje tradičně velmi dobrý volební výsledek – ve volbách do dolní sněmovny Westminsteru 2010 získala 9 % a ve volbách předchozích 10,3 %.¹⁸¹ Zajímavým je tento volební obvod také proto, že byl prvním obvodem, kde BNP strana získala své zastupitele v lokálních volbách v mimo-Londýnské oblasti.¹⁸² Burnley je oblastí, kde míra imigrace dosahuje pouhých 1,89 % na východu a 6,43 % v západní části, přičemž převažují obyvatelé původem z Pákistánu, Bangladéše, Indie, Německa, Itálie a Jižní Afriky.¹⁸³ Volební podporu v tomto obvodu tak nelze vysvětlit na základě vysoké míry imigrace. Vysvětlení tak musí být hledáno ve specifických daného obvodu.

V létě roku 2002 se začalo o Burney hovořit jako o neoficiálním hlavním městě BNP, přičemž Burney bylo v pozornosti médií už od rasových nepokojů roku 2001.¹⁸⁴ V létě 2003 se BNP stala dokonce hlavní opozicí Labour, když v místním zastupitelstvu měla 8 zástupců.¹⁸⁵ Tento fakt vybízí k jednoduchému shrnutí, že hlasy pro BNP představovaly především protestní hlasy, důležité jsou však příčiny samotného vzestupu BNP v oblasti Burney v širším kontextu.

---

¹⁸¹ Údaje převzaty z tabulky číslo 2 – Výsledky národních voleb z roku 2005 a 2010.

¹⁸² COPSEY, Nigel: *Contemporary British Fascism: The British National Party and the Quest for Legitimacy*. Basingstoke, Palgrave 2004, s. 140.

¹⁸³ *Born Abroad. An Immigration Map of United Kingdom*. c. d.

¹⁸⁴ Harris, Paul - Wazir, Burhan: *Bitter North braced for another summer of hate*. Observer, 5. 5. 2002. Dostupné z: <http://www.guardian.co.uk/politics/2002/may/05/uk.race1> (23. 3. 2011)

¹⁸⁵ Tamtéž.

James Rhodes¹⁸⁶ provedl roku 2009 důkladnou analýzu vzestupu BNP v tomto volebním obvodu, přičemž tento vzestup strany roku 2001 vysvětluje jako důsledek: 1. vzrůstající nespokojenosti místního obyvatelstva vůči lokální a národní administrativě Labour party; 2. socio-ekonomického poklesu; 3. slabosti mainstreamových stran v oblasti.¹⁸⁷ Dále pak zdůrazňuje, že nejdůležitější je pak průnik všech těchto vysvětlení, že v případě vzestupu strany v Burnley nebylo ani tak důležité to, že došlo k socio-ekonomické deprivaci ve společnosti – ta sama o sobě nezpůsobila nárůst hlasů této strany.¹⁸⁸ Na základě jeho průzkumu tak lze říct, že spolu s odklonem od vládních stran a neschopností mainstreamových stran pak vznikla „směs“ faktorů, které BNP v Burnley zajistily volební podporu.

Politicky je Burnley tradiční politické centrum Labour party. Mezi lety 1996 a 2003 však podpora strana spadla z 60 % na 30 %. Podpora konzervativní strany přitom nijak nevzrostla a ostatní politické strany nedokázaly uvolněný prostor zaplnit, čehož především roku 2003 využila BNP.¹⁸⁹ Tento fakt lze vidět v grafu číslo 4. Prudký pokles Labour znamenal prudký nárůst BNP. V dlouhodobé perspektivě pak tohoto prostoru dokázala využít strana Liberální demokraté, ale až po roce 2003. Mnozí voliči BNP přitom zaměření svého hlasu proti Labour zdůrazňovali a členové BNP si uvědomovali, že „nahrazují“ Labour. Provedený výzkum v Burnley dokonce dokázal, že 99 % voličů BNP zároveň trpělo z různých důvodů obrovskou deziluzí z politiky Labour a zklamáním z jejich politiky.¹⁹⁰

---

¹⁸⁶ RHODES, James: *The Political Breakthrough of the BNP: The case of Burnley*. *British Politics* 2009, 10(4), s. 22-46.

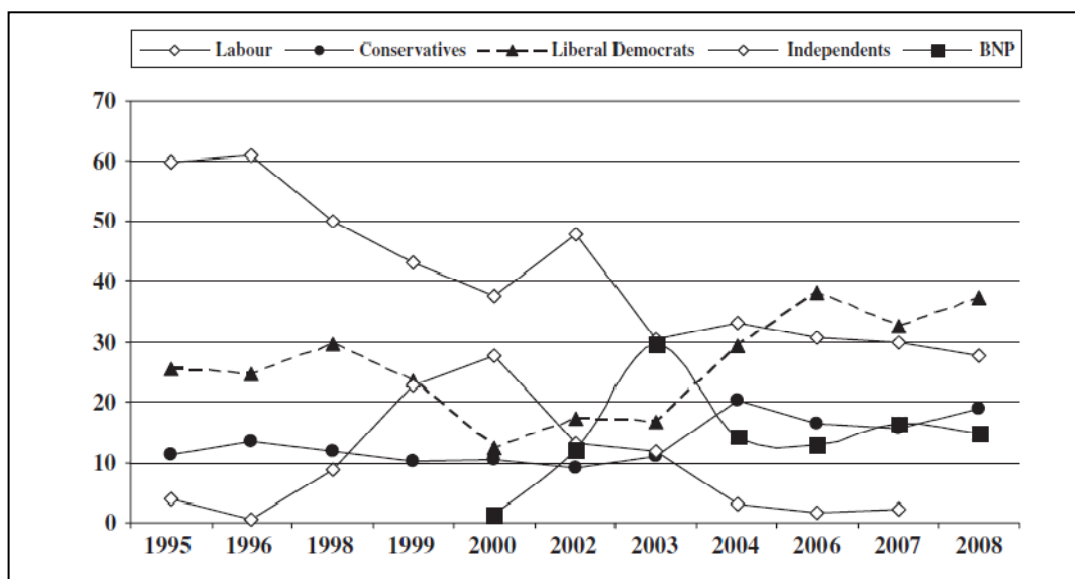
¹⁸⁷ Tamtéž, s. 25.

¹⁸⁸ Tamtéž, s. 26.

¹⁸⁹ RHODES, J.: s. 26-27.

¹⁹⁰ Tamtéž, s. 29.

Graf 2: Volební podpora stran v lokálních volbách v Burnley

Zdroj: RHODES, James: *The Political Breakthrough of the BNP: The case of Burnley.*¹⁹¹

BNP v regionu dokázala využít zklamání z Labour a zaměřit se na politiku, která především toto rozčarování způsobila. Těmito politikami především byla bytová politika a obecně pokles zaměstnanosti.¹⁹² Veřejnost především vnímala dlouholetou vládu Labour jako neschopnou řešit tyto problémy.¹⁹³

Nigel Copsey pak ve svém výzkumu z roku 2005 zdůrazňuje další příčinu vzestupu BNP v obvodu a to je politizace rasové otázky.¹⁹⁴ Jak ve své práci zdůrazňuje, s touto artikulací přitom „začal“ roku 1995 Harry Brooks, kandidát strany Independents, který obvinil Labour z pozitivní diskriminace asijské komunity v oblasti a to právě ve věcech

¹⁹¹ Tamtéž, s. 30.

¹⁹² Problémy bytové politiky byly přitom v Burnley reálným problémem – např. roku 2001 byla poptávka po bytek pátá nejnižší ve Velké Británii a obecně v době, kdy ceny bytů napříč Spojeným královstvím rostly, v Burnley se držely v lepším případě stejně. (Tamtéž, s. 36.)

¹⁹³ RHODES, J.: s. 31.

¹⁹⁴ COPSEY, Nigel: (2005) *Meeting the Challenge of Contemporary British Fascism? The Labour Party's Response to the National Front and the British National Party.* In: COPSEY, Nigel – RENTON, David (Eds.) *British Fascism, the Labour Movement and the State.* Basingstoke, UK: Palgrave Macmillan, s. 81-141.

bytové politiky a zaměstnanosti.¹⁹⁵ Ve své další práci pak Copsey zdůrazňuje i roli médií.¹⁹⁶ V tomto ohledu sehrál významnou roli velmi populární *Burnley Express*, který šířil rasovou problematiku.¹⁹⁷ Obecně šlo především o to, že Labour směřovala dotace v Burnley především do nejchudší oblasti a to do Daneshouse and Stoneyholme ward, kde ale žije především asijská komunita. Především tato souvislost pak byla zdůrazňována médii a místními politiky, čímž se otevřel zcela nový prostor pro stranu jakou je BNP a zároveň tato rasová spojitost okamžitě utvořila program strany. Asijská a muslimská komunita pak byla stranou BNP ztotožňována s hrozbou pro celé Burnley, což ve výše uvedeném kontextu mělo vliv na volební rozhodnutí.¹⁹⁸

Vzestup BNP v Burnley a následné udržení podpory lze tak na základě analýz citovaných autorů zhodnotit jako důsledek sociálně-ekonomické deprivace v kombinaci s politizací rasové otázky, slabosti mainstreamových stran a odklonem od nich.

3. 3. Shrnutí

Volební výsledky BNP ve volbách do Westminsteru vykazují na celostátní úrovni a na úrovni jednotlivých volebních obvodů místy obrovské rozdíly. Na celostátní úrovni ve volbách do Westminsteru tak byly spíše hledány faktory, které zapříčiňují neúspěšnost této strany. Na základě analyzovaných interních a externích determinantů pak byly jako faktory, které ovlivňují volební neúspěšnost BNP na celostátní úrovni volební systém a otázka legitimacy strany. V otázce legitimacy jde pak především o rétoriku jejího předsedy a členů, která je rasistická, xenofobní, přičemž nejvíce tento fakt lze vidět u předsedy Nicka Griffina, který je navíc často stále spojován se svou minulostí v Národní frontě, legitimitu strany výrazně poškozují. BNP tak je stále stranou,

---

¹⁹⁵ Tamtéž, s. 86.

¹⁹⁶ Copsey, Nigel: *Changing course or changing clothes? Reflections on the ideological evolution of the British National Party 1999–2006*. *Patterns of Prejudice* 2007, 41(1), s. 61-82.

¹⁹⁷ Tamtéž, s. 64.

¹⁹⁸ Tamtéž, s. 64-65.

kteřá je vnímána obecně veřejností negativně jako strana rasistická a xenofobní, což je následek jejího historického spojení s Národní frontou a projevy jejího předsedy.

Na úrovni volebních obvodů byla zvažována relevance devíti nezávislých proměnných, přičemž jako faktory ovlivňující volební úspěšnost BNP byly nalezeny nezaměstnanost a vzdělanost obyvatelstva v obvodu. Tyto faktory lze považovat za nezávislé proměnné, které ale samy o sobě nejsou dostatečné k vysvětlení zkoumaného jevu, ale tvoří pouze jeho část. Další faktory, které do určité míry mají také vliv na výsledek, je urbanizace obvodu a etnické složení obvodu (s důrazem na černošskou populaci). Další faktory, jako je bytová situace, hustota obyvatelstva a další, vykazovaly nízký vliv na závislou proměnnou. Další důležitá věc, která byla dokázána je ta, že volební výsledky BNP se v čase nemění a nevykazují žádné větší výkyvy. Případová studie volebního úspěchu BNP v Burnley ukázala nutnost znalosti lokálního a historického kontextu k vysvětlení volebního úspěchu BNP v obvodu. V případě Burnley se jednalo o celý soubor faktorů, přičemž žádný z nich není sám o sobě dostatečný k vysvětlení zkoumaného jevu.

4. Volební úspěšnost BNP ve volbách druhého řádu

BNP dosahuje ve volbách druhého řádu, tj. volbách lokálních a volbách Evropských, velmi dobrých výsledků. Ve volbách do Evropského parlamentu, strana získala ve dvou volebních obvodech po jednom mandátu. Ve volbách do lokálních zastupitelstev strana tradičně dosahuje dobrých výsledků, což dokazují její získané mandáty.¹⁹⁹ Na prvním místě budou srovnány výsledky těchto voleb s volbami do Westminsteru, přičemž pokud bude prokázána lineární závislost mezi těmito volbami, dá se předpokládat, že faktory, které ovlivňují úspěšnost BNP jsou stejné jako ve volbách do Westminsteru a dále to, že podpora je geograficky konstantní nezávisle na typu voleb.

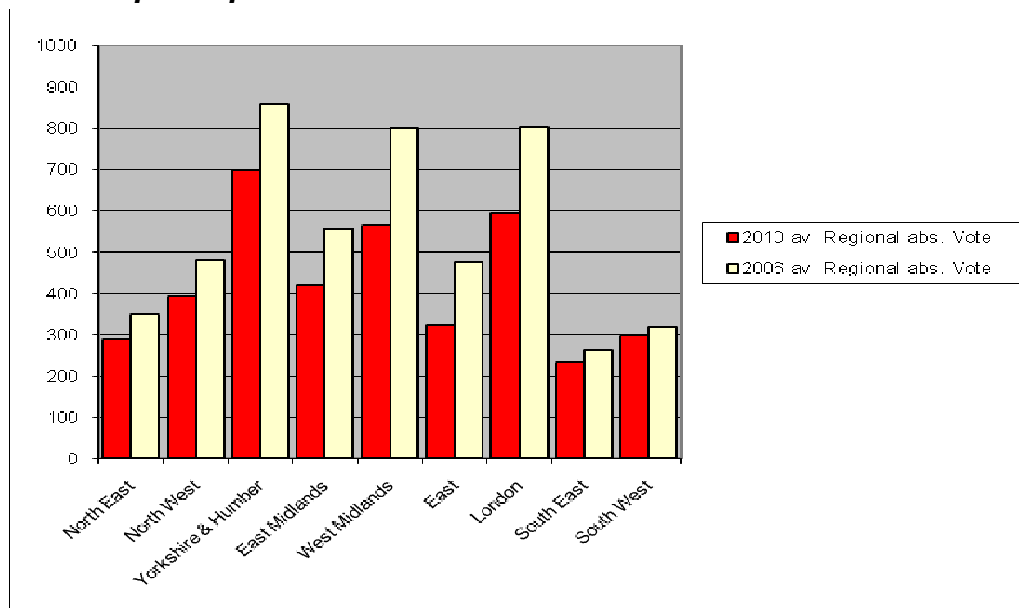
4. 1. Komunální volby

BNP se pravidelně účastní i voleb komunálních. Výsledky lokálních voleb z roku 2010 a 2006 vykazují poměrně stabilní geografickou podporu, pokud porovnáváme hodnoty v absolutních číslech – viz graf číslo 3. V obou sledovaných volbách strana získala nejvyšší průměrné množství hlasů na kandidáta v oblasti Yorkshire & Humber, na druhém místě je oblast Londýna a třetí West Midlands. Obecně došlo k poklesu voličské podpory BNP a to nezávisle na volební podpoře, což lze vidět srovnáním obou výše uvedených grafů. Výraznější změny v geografické podpoře BNP lze pozorovat srovnáním procentuálních hodnot tak, jak zachycuje graf číslo 4. Ve volbách roku 2006 jasně převažují hlasy pro BNP v oblasti East Midlands, kdežto roku 2010 je to oblast Londýna a Yorkshiru. Na základě obou těchto grafů pak lze vyvodit, že volební účast má disproporční efekt na oblasti East Midlands, East a North West.

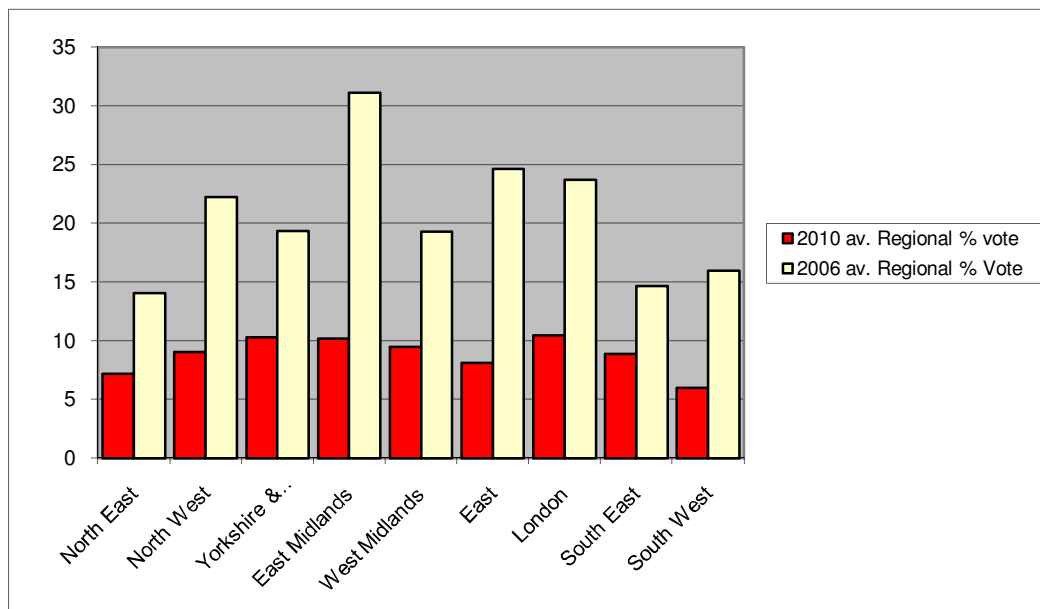
¹⁹⁹ Viz druhá kapitola práce.

Graf 3: Regionální členění volební podpory BNP v lokálních volbách podle průměru absolutních hlasů na kandidáta

Zdroj: HARRIS, Gereth: *The BNP. A small large party or a large small party?*²⁰⁰

Graf 4: Regionální členění volební podpory BNP v lokálních volbách podle průměrného podílu hlasů na kandidáta

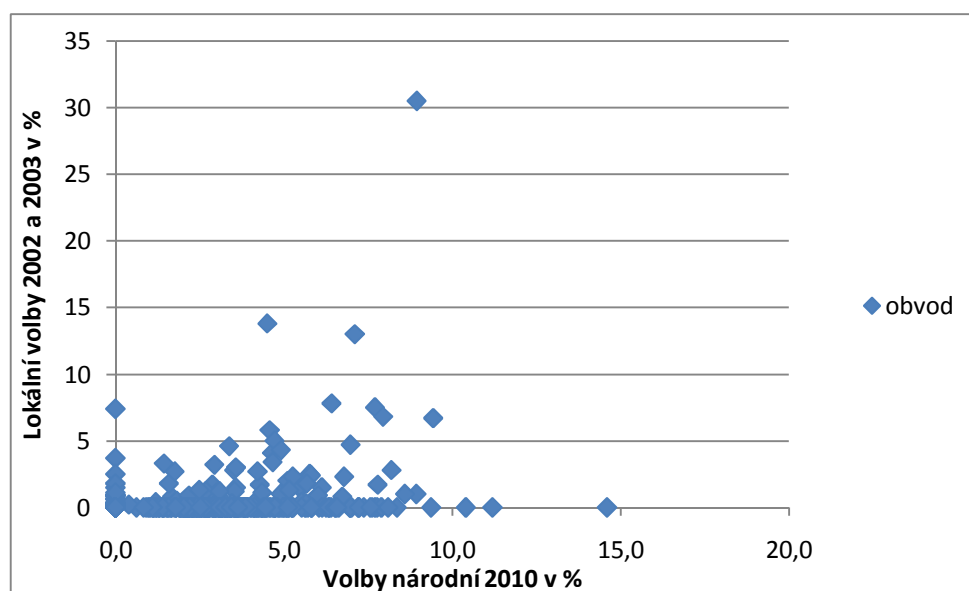
Zdroj: HARRIS, Gereth: *The BNP. A small large party or a large small party?*²⁰¹

²⁰⁰ HARRIS, G.: *The BNP. A Small large party or a large small party?* c.d.

²⁰¹ Tamtéž.

BNP se v lokálních volbách 2002/2003 zúčastnila voleb celkem v 94 volebních obvodech, přičemž roku 2002 získala 3 mandáty a roku 2003 jich získala 13.²⁰² Graf číslo 5, jak lze vidět níže, dokazuje slabou lineární závislost mezi těmito lokálními volbami a volbami do dolní komory Westminsteru z roku 2010, ale bez výraznějších odchylek. Výpočet Pearsonova korelačního koeficientu ze stejných dat pak dokazuje v podstatě totéž, když nabývá hodnoty 0,26.²⁰³

Graf 5: Závislost mezi výsledky voleb do dolní sněmovny Westminsteru z roku 2010 a lokálních voleb 2002/2003

Zdroj dat: *British Parliamentary Constituencies. General Elections 2010.*²⁰⁴ *Local Election results.*²⁰⁵

Obecně tak lze potvrdit hypotézu, že volební podpora ve volbách do Westminsteru a komunálních volbách má geograficky přibližně stejně rozptýlenou volební podporu, faktory, které tak ovlivňují výsledky BNP v komunálních volbách by tak měly být stejné jako ve volbách do

²⁰² BOWYER, B.: c.d., s. 613.

²⁰³ Výpočet proveden z výše uvedených dat na základě Pearsonova korelačního koeficientu.

²⁰⁴ *British Parliamentary Constituencies. General Elections 2010.* Dostupné z: <http://www.hks.harvard.edu/fs/pnorris/Data/Data.htm> (9. 4. 2011)

²⁰⁵ *Local Election results.* Andrew Teale's website. Dostupné z: <http://www.andrewteale.me.uk/2003/> (27. 7. 2011)

dolní komory Westminsteru, kde jako klíčové byly prokázány nezaměstnanost, vzdělanost a dále urbanizace a velikost černošské minority v obvodu.

Tabulka 7: Korelace výsledků lokálních voleb 2002/2003 a jednotlivých socio-ekonomických proměnných na úrovni volebních obvodů

Nezávislá proměnná	Hodnota Pearsonova korelačního koeficientu
Počet uchazečů o zaměstnání v obvodu	0,07
% bílého obyvatelstva	0,01
% osob bez kvalifikace	0,15
% osob z Pákistánu a Bangladéše	0,12
% osob černé pleti	-0,03
% nezaměstnaných osob	0,11
% osob pracujících v zemědělství	-0,07
% vlastníků bytů	0,02
Počet obyvatel/hektar	0,03

Zdroj dat: *Unemployment by Constituency: July 2010*,²⁰⁶ *Census of population. Statistics for New parliamentary Constituencies*²⁰⁷ *Local Election results*.²⁰⁸

Na základě tabulky 7 lze říct, že faktory, které ovlivňují volební podporu BNP v lokálních volbách jsou ve své podstatě tytéž jako ve volbách do Westminsteru až na jedinou výjimku, která však potvrzuje závěry Bowyerova výzkumu²⁰⁹ a tou je přítomnost velké minority obyvatel pocházejících z Pákistánu a Bangladéše. Dalším rozdílem je pak také

²⁰⁶ *Unemployment by Constituency: July 2010*. c. d.; *British Parliamentary Constituencies. General Elections 2010*. c. d.

²⁰⁷ *Census of population. Statistics for New parliamentary Constituencies*. c. d.

²⁰⁸ *Local Election results*. Andrew Teale's website. Dostupné z: <http://www.andrewteale.me.uk/2003/> (27. 7. 2011)

²⁰⁹ BOWYER, B.: c.d., s. 611-620.

to, že hodnoty korelačních koeficientů mají obecně nižší hodnotu než v případě těch analyzujících volební podporu ve volbách do Westminsteru.

4. 2. Volby do Evropského parlamentu

Volby do Evropského parlamentu probíhají ve Velké Británii ve dvanácti volebních obvodech, které také představují základní administrativní členění země. Z těchto 12 regionů 9 připadá na území Anglie a další tři jsou tvořeny Severním Irskem, Walesem a Skotskem. Od roku 1998 jsou v těchto regionech utvořena zastupitelstva a od roku 1999 jsou tyto regiony i volebními obvody pro volby do Evropského parlamentu a tvoří i úroveň 1 v systému NUTS.²¹⁰

Tabulka 8: Výsledky BNP ve volbách do Evropského parlamentu 2009 a 2005

Obvod	Rok 2009		Rok 2005	
	Počet hlasů (tis.)	Výsledek (%)	Počet hlasů (tis.)	Výsledek (%)
East Midlands	106,319	8.7	91,860	6.5
East England	97,013	6.1	65,557	4.3
Londýn	86,420	4.9	76,152	4
North East	52,700	8.9	50,249	6,4
North West	132,094	8.0	134,959	6,4
Skotsko	27,174	2.5	19,427	1,7
South East	101,769	4.4	64,877	2,9
South West	60,889	3.9	43,653	3
Wales	37,114	5.4	27,135	3
West Midlands	121,967	8.6	107,794	7,5
Yorkshire & the Humber	120,139	9,8	126,538	8

²¹⁰ *Government Office Regions*. National Statistics. Dostupné z: <http://www.statistics.gov.uk/geography/gor.asp> (24. 7. 2011)

*Zdroj dat: Election Results – General elections 2010, 2005. Electoral Commission;*²¹¹ *European Election: Nort West Result. BBC News.*²¹²

Výsledky doposud nejúspěšnějších voleb BNP ukazují, že nejlepších výsledků strana dosahuje v oblasti Yorkshire & Humber a North West, kde získala po jednom mandátu do Evropského parlamentu. Přičemž dá se říct, že tato podpora je stabilní, protože strana zde získala vysokou volební podporu i v předchozích volbách do Evropského parlamentu. Volby roku 2009 znamenaly obecně nárůst podpory BNP. Mezi těmito volbami nedošlo k výraznějšímu geografickému přesunu volební podpory.

Níže představená tabulka 9, která je nutná pro následné srovnání voleb do Westminsteru a voleb do Evropského parlamentu, zachycuje volební úspěšnost BNP v posledních dvou volbách do Westminsteru na úrovni jednotlivých regionů. Obecně lze říct, že geografická podpora BNP na úrovni regionů ve volbách do Westminsteru je geograficky stabilní v čase, tedy že nedochází k výraznějším změnám ve volební podpoře.

---

²¹¹ *Election Results – General elections 2010, 2005. Electoral Commission. c. d.*

²¹² *European Election: Nort West Result. BBC News, 14. 6. 2004. Dostupné z: http://news.bbc.co.uk/2/shared/bsp/hi/vote2004/euro_uk/html/34.stm (23. 3. 2011)*

Tabulka 9: Regionální členění volební podpory BNP ve volbách do dolní sněmovny Westminsteru²¹³

Region	Volby 2010			Volby 2005		
	Průměr (%)	Průměr (hlasů)	Počet kandidátů	Průměr (%)	Průměr (hlasů)	Počet kandidátů
East Midlands	4.42	2100.2	32	3.14	1537.4	8
East England	3.12	1483	42	4.42	1934	5
Londýn	3.34	1532	34	4.68	1585.5	12
North East	4.36	1753.6	26	3.28	1106.2	10
North West	4.32	1837.3	39	4.62	1849	18
Skotsko	1.86	685.4	13	2.82	795.5	2
South East	2.60	1259.6	28	2.07	869.5	6
South West	2.35	1180.3	21	1.39	652.7	3
Wales	3.42	1215.2	19	2.76	844.5	2
West Midlands	4.67	1993.7	37	5.22	1869.2	22
Yorkshire	4.88	2120.6	47	4.85	1861	30

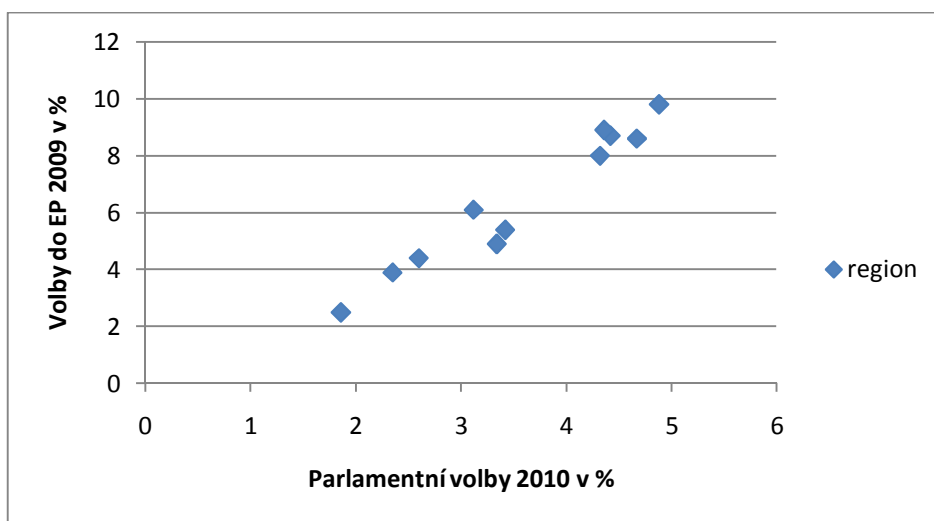
Zdroj: HARRIS, Gereth: *The BNP. A small large party or a large small party?*²¹⁴

Jak vyplývá níže z grafu 6, který srovnává výsledky voleb do Westminsteru z roku 2010 a volby do Evropského parlamentu z roku 2009, podpora v těchto dvou různých volbách je lineární, tzn. volební obvody, které získaly silnou volební podporu ve volbách do EP jsou stejně voličsky podporované i ve volbách do Westminsteru. Faktory, které tak ovlivňují podporu BNP ve volbách do Evropského parlamentu by tak měly být podobné jako u voleb do dolní sněmovny Westminsteru.

²¹³ V tabulce nejsou zaneseny hodnoty za region Severní Irsko, protože BNP zde nekandidovala.

²¹⁴ HARRIS, G.: *The BNP. A Small large party or a large small party?* c. d.

Graf 6: Závislost mezi výsledky voleb do dolní sněmovny Westminsteru z roku 2010 a voleb do Evropského parlamentu 2009

Zdroj dat: HARRIS, Gereth: *The BNP. A small large party or a large small party?*,²¹⁵ *Election Results – General elections 2010, 2005*. Electoral Commission; ²¹⁶ *European Election: Nort West Result*. BBC News.²¹⁷

První nezávislá proměnná, která bude prověřovaná je míra imigrace, což je nezávislá proměnná, která vyplývá z teorií volební úspěšnosti extrémně pravicových stran a imigrace je navíc faktorem, který je často s podporou extrémně pravicové strany úzce spojován.

²¹⁵ HARRIS, G.: *The BNP. A Small large party or a large small party?* c. d.

²¹⁶ *Election Results – General elections 2010, 2005*. Electoral Commission. c. d.

²¹⁷ *European Election: Nort West Result*. BBC News, 14. 6. 2004. Dostupné z: http://news.bbc.co.uk/2/shared/bsp/hi/vote2004/euro_uk/html/34.stm (23. 3. 2011)

Tabulka 10: Regionální míra imigrace

Region	Obyvatelé nenarození na území Spojeného království	
	Počet	% ze všech ob. regionu
East Midlands	224,623	5.38
East England	328,131	6,09
Londýn	1,779,300	24,81
North East	67,259	2.67
North West	280,055	4.16
Skotsko	168,142	3.32
South East	580,417	7.25
South West	218,348	4.43
Wales	77,312	2.66
West Midlands	342,269	6.50
Yorkshire & the Humber	235,424	4.74

Zdroj dat: *Abroad. An Immigration Map of United Kingdom*. BBC News.²¹⁸

Na základě tabulky číslo 10 lze jako region s nejvyšší mírou imigrace určit oblast Londýna. Počet imigrantů je zde přitom několikanásobně vyšší než ve všech ostatních oblastech. Druhý nejvyšší počet imigrantů je v oblasti South East a to jak v absolutním počtu imigrantů, tak v procentuálním poměru imigrantů ze všech obyvatel regionu. Na úrovni vyšších státních celků tak nelze hovořit o korelaci, která by vysvětlovala vysokou podporu BNP v regionu. V oblasti Yorkshire & Humber se však nachází oblast, kde je pátý největší počet imigrantů v mimo-Londýnské oblasti a to Bradford university, kde je 32,02 % cizinců z celkového počtu obyvatel.²¹⁹ V této oblasti však BNP nedosahuje vysoké voličské podpory. Na úrovni regionů však nebyl zjištěn ani opačný vztah, tedy nejvyšší podpora v oblasti s velmi nízkou mírou imigrace. Nebyla tedy zjištěna žádná závislost mezi mírou imigrace a volebním úspěchem BNP.

²¹⁸ *Born Abroad. An Immigration Map of United Kingdom*. BBC News. Dostupné z http://news.bbc.co.uk/2/shared/spl/hi/uk/05/born_abroad/around_britain/html/overview.stm (23. 3. 2011)

²¹⁹ *Born Abroad. An Immigration Map of United Kingdom*. c. d.

Další socio-ekonomické faktory, které na regionální úrovni lze zohlednit jsou míra nezaměstnanosti regionu, míra vzdělání a věk. Rozdíl míry nezaměstnanosti mezi jednotlivými regiony Velké Británie je nižší, než rozdíl mezi jednotlivými oblastmi uvnitř regionů. Region s největším rozdílem mezi jednotlivými oblastmi byl k červnu 2010 registrován Yorkshire & Humber, kde oblast s nejvyšší mírou nezaměstnanosti je Kingston-upon-Hull s 14,1 % a Ryedale s 4,3 %, což představuje rozdíl 9,8 %.²²⁰ Kingston-upon-Hull je pak ve Velké Británii oblastí s nejvyšší mírou nezaměstnanosti a následována je oblastí Blaenau Gwent ve Walesu.²²¹

Tabulka 11: Regionální míra nezaměstnanosti (r. 2010)

Region	Míra nezaměstnanosti
East Midlands	7,4
East England	6,8
Londýn	9,3
North East	9,4
North West	8,1
Skotsko	8,4
South East	6,1
South West	6,1
Wales	9,0
West Midlands	8,3
Yorkshire & the Humber	9,1

Zdroj: *Local Unemployment*. Office for National Statistics²²²

Korelační koeficient komparující míru nezaměstnanosti a volební výsledek BNP ve volbách do EP z roku 2009 dosahuje hodnoty

²²⁰ *Local Unemployment*. Office for National Statistics. Dostupné z: <http://www.statistics.gov.uk/cci/nugget.asp?id=1606> (10. 4. 2011)

²²¹ Tamtéž.

²²² *Local Unemployment*. Office for National Statistics. c. d.

0,36.²²³ Nezaměstnanost tak je faktorem, který ovlivňuje volební výsledek BNP ve volbách do EP.

Volební úspěch ve volbách evropských roku 2009, kde nejvyšší počet získaných absolutních hlasů jak ve volbách 2009, tak ve volbách 2005 získal předseda strany Nick Griffin v oblasti North West²²⁴ lze vysvětlit dále především silným kandidátem v obvodu a protestním hlasováním, které je typické pro volby druhého řádu.

4. 3. Shrnutí

BNP pravidelně dosahuje dobrých volebních výsledků ve volbách druhého řádu – tj. ve volbách lokálních a volbách do Evropského parlamentu. Po srovnání volebních výsledků ve volbách do EP z roku 2009 a voleb do Westminsteru lze konstatovat silnou lineární závislost. Tento vztah byl zkoumán i mezi volbami lokálními z roku 2002/2003 a volbami do Westminsteru 2009, zde byl také nalezen lineární vztah, který ale však není tak silný jako v předchozím jmenovaném případě.

Jako relevantní faktory, které mohou vysvětlit volební podporu BNP v lokálních volbách byly zvažovány stejné proměnné jako v případě voleb do Westminsteru, přičemž pomocí korelačních koeficientů byly tyto potvrzeny s jedinou odchylkou a to etnickým složením obvodů – konkrétně silnou Pákistánskou a Bangladéšskou minoritou – ta se ukázala být v případě lokálních voleb relevantní. Opět tu však platí, že se nejedná o faktory, které samy o sobě dokážou vysvětlit volební podporu BNP.

V případě voleb do Evropského parlamentu byly klíčovými faktory, které hrají roli ve volební podpoře BNP nezaměstnanost a role silných osobností a částečně i samotný charakter voleb.

---

²²³ Výpočet proveden autorem na základě údajů z *Local Unemployment*. Office for National Statistics. c. d. a *Election Results – General elections 2010, 2005*. Electoral Commission. c. d. pomocí Pearsonova korelačního koeficientu.

²²⁴ Tamtéž.

Závěr

Extrémně pravicová BNP ve Velké Británii patří v Evropě k jedné z nejslabších krajně pravicových stran vůbec. Kořeny současné krajní pravice však lze vystopovat až do meziválečného období, kde však také byla marginální. Současnost BNP lze sice popsat na celostátní úrovni jako volebně neúspěšnou, což ale nelze tvrdit na úrovni některých obvodů, kde strana dlouhodobě získává na relevanci a v celonárodním měřítku lze také hovořit o celkovém jejím posilování – jak bylo dokázáno, zvyšuje se počet kandidátů ve volbách do dolní sněmovny Westminsteru, členská základna a absolutní zisky strany. Dalším důležitým faktem je také to, že volební podpora vykazuje silnou stabilitu jak v čase, tak mezi různými volbami.

Hlavní ambicí této práce bylo identifikovat faktory, které ovlivňují volební neúspěšnost BNP na úrovni celostátní ve volbách do Westminsteru a relativní volební úspěchy na úrovni volebních obvodů ve volbách do Westminsteru, lokálních a volbách do EP.

Rozmanitost a komplexnost teorií vysvětlující příčiny volební úspěšnosti extrémně pravicových stran napříč zeměmi západní i východní Evropy naznačuje samotnou komplikovanost zkoumané problematiky. Hlavním motivem politologického výzkumu je často vytvoření obecně platné teorie, tato je však v případě zkoumání extrémně pravicových stran stále utopií, což dokazuje i případová studie provedená v této diplomové práci. Hledání faktorů ovlivňující volební úspěšnost BNP tak musí mít charakter aplikace celé sady různých hypotéz, které vyplývají z různých teorií volební úspěšnosti extrémně pravicových stran.

Nalezení a vysvětlení hlavních teorií a metod zabývajících se touto problematikou tvořilo obsah první kapitoly. Modelově byly tyto teorie rozděleny do dvou kategorií podle atributu, se kterým pracují – tedy na teorie nabídky a poptávky. V první kategorii těchto teorií byly definovány hypotézy zabývajících se především prostředím. Hlavními nezávislými

proměnnými ovlivňující úspěšnost extrémně pravicové strany jsou podle těchto teorií socioekonomické faktory jako je imigrace, nezaměstnanost, sociální deprivace, pocit bezpečí a spokojenost společnosti s mainstreamovými stranami. Nezávislé proměnné vyplývající z teorií nabídky jsou naopak ty, které pracují se stranou jako se strategickým hráčem – jde tedy především o leadership, organizaci strany a legitimita strany, kterou si dokáže získat ve společnosti. Dalším důležitým faktorem je pak příležitost, která straně poskytuje herní prostor. Obecně lze říct, že teorie volební úspěšnosti extrémně pravicových stran s sebou přináší i celou řadu problémů a to především kvůli způsobu jakým vznikaly – jako případové studie nebo jako výsledky komparace pouze několika extrémně pravicových subjektů. Hypotéza, která tak vysvětluje úspěch extrémně pravicové strany v jedné zemi je zcela neplatná pro druhou zemi.

Základním cílem druhé kapitoly bylo podrobně charakterizovat BNP a to jak z historického hlediska, tak programového, ideologického, organizace a osobnosti lídra. Obecně lze říct, že dnes již víme poměrně mnoho o BNP a to dokonce díky aféře WikiLeaks i o členech BNP, což do té doby bylo součástí tajné dokumentace. Problém jakékoliv studie o BNP je však ten, že stále existuje jen málo informací o vnitřním fungování strany, což je asi důvodem, proč doposud žádná studie na toto téma nevznikla. BNP je stranou, která má silné vazby na minulost, což je nejočividnější na příkladu jejího předsedy, který je svými afiliacemi pověstný. BNP však rozhodně není stranou jednoho tématu, což dokazuje rozmanitost jejího volebního manifestu, ačkoliv ústředním tématem zůstává stále imigrace.

Celostátní úroveň ve volbách do Westminsteru zůstává pro BNP stále nedobytným územím a podle výsledku v posledních volbách roku 2010, kde strana získala pouze 1,9 %, což ačkoliv je doposud nejlepší výsledek, lze tvrdit, že se jedná o volební neúspěch. Na druhé straně, jak bylo dokázáno ve druhé kapitole práce, stále stoupá počet kandidátů a volebních obvodů, kde strana kandiduje, stejně tak roste i

členská základna. Lze tak hovořit o dokázaném rozšiřujícím se vlivu strany. Faktory, které na národní úrovni byly analyzovány jako ty, které mohou ovlivňovat volební selhání BNP byly nalézány jak mezi nezávislými proměnnými teorií nabídky, tak i poptávky. Jako relevantní faktor, který jednoznačně ovlivňuje volební výsledek BNP na celostátní úrovni, byl identifikován volební systém FPTP, který ze své podstaty není „přátelský“ vůči malým a extrémním stranám. Jako druhý důležitý faktor byla identifikována legitimita strany. Tento faktor vyplývá především z nutnosti strany být chápána jako legitimní součást a také z programových teorií, které zdůrazňují, že rasistická a xenofobní rétorika strany a její přílišné napojení na fašistickou minulost bude mít negativní dopad na volební výsledek strany. BNP je přitom ukázkovým příkladem strany, která nedokáže nijak zapřít své napojení na rasistickou NF a navíc strana ve svých počátcích vykazovala podobné rysy jako právě NF. Až její modernizace s nástupem Nicka Griffina do čela strany zmírnila její rétoriku a čím dál více je patrná její nová, alespoň oficiální, programatika. Přesto strana zůstává pro veřejnost stále stranou rasistickou a to především skrze její trvalou – byť slabší – rasistickou rétoriku a představitele, jejichž minulost je s extremismem velmi úzce spojena. To vše poškozují legitimitu strany. Do budoucna tak bude zajímavé pozorovat BNP pokud by došlo ke změně lídra BNP. Lze totiž vznést hypotézu, že BNP je stranou, která vždy byla postavená na silném lídrovi, kterým v současnosti je Nick Griffin, který je sice pro většinu britské veřejnosti momentálně nepřijatelný, ale s jeho odchodem by došlo k silnému odlivu hlasů a možnému roztržení strany, protože je nutné si uvědomit, že nejsilnějšími obvody co do podpory BNP jsou obvody, kde kandiduje právě Nick Griffin, což je například v primárních volbách Londýnský Barking a ve volbách Evropských North West. Nicméně zároveň by změna lídra mohla způsobit příliv „mainstreamových“ voličů, pokud by se však straně podařilo získat větší legitimitu v očích britské veřejnosti.

BNP dosahuje výrazně lepších výsledků na úrovni volebních obvodů ve volbách do dolní komory Westminsteru. Pro nalezení faktorů, které ovlivňují volební úspěšnost BNP byl počítán korelační koeficient devíti nezávislých proměnných a výsledků voleb do Westminsteru 2010. Na tomto místě se však práce setkala s problémem při sběru a získávání dat. Socio-ekonomické faktory na úrovni volebních obvodů byly převážně přebrány ze sčítání lidu, které proběhlo na území Velké Británie v roce 2001 a jelikož výsledky sčítání lidu z roku 2011 v době psaní této práce nebyly publikovány – musel se daný výzkum spolehnout na tyto starší data, čímž mohlo dojít ke zkreslení výsledků výzkumu. Další problém je ten, že ne všechna požadovaná data bylo možné dohledat na úrovni volebních obvodů. Konkrétně se jedná o míru imigrace a kriminalitu. Míra imigrace a data s ní související jsou ve Velké Británii shromažďovány na úrovni nižších geografických celků pouze na úrovni regionů a dále pak menších území, které neodpovídají svými hranicemi, počtem obyvatel a rozlohou současným volebním obvodům tak, jak jsou stanoveny pro účel voleb do Westminsteru. Na úrovni volebních obvodů jsou každoročně zpracovávány údaje pouze o počtu žadatelů o zaměstnání, kteří jsou registrováni na úřadu práce.

Na základě dostupných dat byl tak počítán korelační koeficient pro devět různých socio-ekonomických proměnných, které byly prověřovány jako faktory ovlivňující volební úspěšnost BNP, přičemž výběr jednotlivých proměnných byl inspirován podobným výzkumem, který uskutečnil Benjamin Bowyer, který ho aplikoval na lokální volby 2002 a 2003. Na základě vypočítaných korelačních koeficientů tak lze říct, že hustota obyvatelstva, procento bílých obyvatel, procento obyvatel obvodu z Pákistánu a Indie a procento vlastníků bytu v obvodu nejsou faktory, které ovlivňují volební úspěšnost BNP. Ve všech těchto případech se jednalo o nízké hodnoty korelačního koeficientu. O určitou tendenci vykazují však faktory jako je procento černošského obyvatelstva v obvodu a osob pracujících v zemědělství. V obou těchto

případech hovoříme pak o záporném vztahu. Lze tedy říct, že do určité míry faktorem, který ovlivňuje volební úspěšnost BNP je urbanizace obvodu – tedy obvody více zemědělské mají menší tendenci k volbě BNP a dále obvody se silnější černošskou minoritou vykazují stejné tendence. V obou případech se však nejedná o silnou korelaci, což je důležité a čímž se liší od faktorů, které byly zjištěny jako silně ovlivňující výsledek BNP a to je nezaměstnanost a kvalifikace obyvatelstva ve volebním obvodu. Nejvyšší hodnota korelačního koeficientu (0,42) byla pak zjištěna právě u nezávislé proměnné – vzdělanost obyvatelstva. Na úrovni volebních obvodů byly tak identifikovány dva faktory, které lze spojovat s volbou BNP poměrně silně a to je nezaměstnanost a vzdělanost, pak dále dva, které mají na výsledek BNP slabší vliv, přesto tu zaznamenáváme určitou tendenci a to je urbanizace volebního obvodu a počet černošského obyvatelstva. Ani u jednoho tohoto faktoru nezle ale říct, že se jedná o podmínku, která je dostatečná k vysvětlení zkoumaného jevu, může však být jeho důležitou součástí.

Stejně faktory pak byly zjištěny jako relevantní, ale v menší intenzitě i u voleb lokálních, kde byly počítány korelační koeficienty komparující tytéž nezávislé proměnné s výsledky lokálních voleb 2002/2003. Jediný výraznější rozdíl mezi nezávislými proměnnými u voleb do Westminsteru a lokálních byl zjištěn u etnického složení obyvatelstva. Na lokální úrovni, kromě výše jmenovaných, je relevantním faktorem i velikost minority obyvatelstva pocházejících z Pákistánu a Bangladéše. Tento zjištěný rozdíl lze vysvětlit pomocí samotného charakteru voleb – jde o volby komunální. Na základě tohoto tak lze vyslovit hypotézu, že témata spojená s touto minoritou jsou spojována jen s komunální politikou a nikoliv s celostátní. Faktory, které ovlivňují volební úspěšnost BNP ve volbách do EP jsou pak nezaměstnanost v daném volebním regionu a osobnost lídra. Hypotéza práce tak byla částečně potvrzena. Vztah jak mezi volbami do Westminsteru a lokálními, tak mezi volbami do Westminsteru a volbami do EP byl prokázán jako lineární. Nalezené faktory, které ovlivňují

volební podporu BNP v různých volbách jsou až na jednu výjimku ve volbách lokálních stejné, přičemž ale platí, že se vždy jedná o podmínky, které jsou pouze dostatečnými. Tedy platí, že ne vždy když pozorujeme v obvodu daný faktor, pozorujeme i volbu pro BNP a naopak a dále, že vysvětlení zkoumaného jevu může obsahovat více těchto faktorů naráz.

Abstrakt

Faktory ovlivňující volební podporu Britské národní strany.

Tato magisterská diplomová práce předkládá analýzu volební úspěšnosti Britské národní strany. Cílem této práce je předložit faktory, které ovlivňují volební úspěšnost této strany na různých geografických úrovních. Nejprve je analyzována neúspěšnost strany ve volbách do Westminsteru na celostátní úrovni a úspěšnosti na úrovni volebních obvodů. Následně je analyzována ve volbách evropských a volbách do místních zastupitelstev. Práce dokáže lineární vztah mezi volbami do Westminsteru, lokálních a Evropských. Ve volbách do Westminsteru byly faktory, které zapříčiňují neúspěšnost této strany nalezeny volební systém a legitimita strany. Na úrovni volebních obvodů byla prokázána silná korelace s nezaměstnaností a vzdělaností obyvatelstva a dále pak slabá korelace s urbanizací oblasti a etnickým složením obyvatelstva. V lokálních volbách byly nalezeny stejné faktory, přičemž jako další byl nalezen vztah mezi velikostí minority obyvatel z Bangladéše a Pákistánu. Ve volbách do Evropského parlamentu byly za klíčové nalezeny faktory nezaměstnanost a osobnost lídra v obvodu.

Klíčová slova: Britská národní strana, volební podpora, extrémně pravicové strany, volby primární, volby lokální, volby evropské

Abstract

Factors Influencing the Electoral Support of British National Party.

This diploma thesis deals with the analysis of the electoral support of the British National party. The aim of this work is to introduce factors influencing/which influence electoral support of this party at different geographical levels. First, the failure of this party is analyzed in elections to Westminster at the national level and success at the level of electoral districts. It is then analyzed in the European elections and elections to local councils. The work proves a linear relationship between elections to Westminster, local councils and to the European parliament. In elections to Westminster have the factors that cause failure of the party found to be the electoral system and party legitimacy. At the level of constituencies have been demonstrated a strong correlation with unemployment and education of the population and the poor correlation with the urbanization and ethnic minorities in the district. In local elections the same factors were found while another was found - a relationship between the size of the minority population from Bangladesh and Pakistan. In the elections to the European Parliament have been found to be key factors unemployment and personality leader in the district.

Key words: British national party, electoral support, extreme right parties, general election, local election, European election

Anotace

Jméno a příjmení:	Dagmar Benkovská
Katedra, fakulta:	Katedra politologie a evropských studií, Filozofická fakulta
Vedoucí práce:	Doc. PhDr. Tomáš Lebeda, Ph.D.
Rok obhajoby:	2011
Název práce:	Faktory ovlivňující volební podporu Britské národní strany.
Název v angličtině:	Factors Influencing the Electoral Support of British National Party.
Anotace práce:	Tato magisterská diplomová práce předkládá analýzu volební úspěšnosti Britské národní strany. Cílem této práce je předložit faktory, které ovlivňují volební úspěšnost této strany na různých geografických úrovních. Nejprve je analyzována neúspěšnost strany ve volbách do Westminsteru na celostátní úrovni a úspěšnosti na úrovni volebních obvodů. Následně je analyzovaná ve volbách evropských a volbách do místních zastupitelstev. Práce dokáže lineární vztah mezi volbami do Westminsteru, lokálních a Evropských. Ve volbách do Westminsteru byly faktory, které zapříčiňují neúspěšnost této strany nalezeny volební systém a legitimita strany. Na úrovni volebních obvodů byla prokázána silná korelace s nezaměstnaností a vzdělaností obyvatelstva a dále pak slabá korelace s urbanizací oblasti a etnickým složením obyvatelstva. V lokálních volbách byly nalezeny stejné faktory, přičemž jako další byl nalezen vztah mezi velikostí minority obyvatel z Bangladéše a Pákistánu. Ve volbách do Evropského parlamentu byly za klíčové nalezeny faktory nezaměstnanost a osobnost lídra v obvodu.
Klíčová slova:	Britská národní strana, volební podpora, extrémně pravicové strany, volby primární, volby lokální, volby evropské
Anotace v angličtině:	This diploma thesis deals with the analysis of the electoral support of the British National party. The aim of this work is to introduce factors influencing/which influence electoral support of this party at different geographical levels. First, the failure of this party is analyzed in elections to Westminster at the national level and success at the level of electoral districts. It is then analyzed in the European elections and elections to local councils. The work proves a linear relationship between elections to Westminster, local

	councils and to the European parliament. In elections to Westminster have the factors that cause failure of the party found to be the electoral system and party legitimacy. At the level of constituencies have been demonstrated a strong correlation with unemployment and education of the population and the poor correlation with the urbanization and ethnic minorities in the district. In local elections the same factors were found while another was found - a relationship between the size of the minority population from Bangladesh and Pakistan. In the elections to the European Parliament have been found to be key factors unemployment and personality leader in the district.
Klíčová slova v angličtině:	British national party, electoral support, extreme right parties, general election, local election, European election
Přílohy vázané v práci:	žádné
Počet titulů použité literatury a pramenů:	Literatura: 45 Prameny: 47 Celkem: 92
Rozsah práce:	102 s., 169 561 znaků
Jazyk práce:	Český jazyk

Seznam zkratk použitých v textu

BNP	Britská národní strana
BUF	Britská unie fašistů
C18	Combat 18
EP	Evropský parlament
FPÖ	Svobodomyšlná strana Rakouska
FPTP	First past the post
MSI	Italské sociální hnutí
NF	Národní fronta

Seznam tabulek a grafů

Tabulka 1: Výsledky BNP v národních volbách 1983 – 2010.....	42
Tabulka 2: Výsledky BNP v národních volbách 2005 a 2010, volební obvody s 5 % hlasů a více.....	43
Tabulka 3: Obyvatelstvo Velké Británie podle národnosti a země narození.....	51
Tabulka 4: TOP 10 obvodů s největší volební podporou BNP.....	58
Tabulka 5: Korelace výsledků voleb do Westminsteru 2010 a jednotlivých socio-ekonomických proměnných na úrovni volebních obvodů.....	62
Tabulka 6: Korelační matice - vztah nezaměstnanosti.....	64
Tabulka 7: Korelace výsledků lokálních voleb 2002/2003 a jednotlivých socio-ekonomických proměnných na úrovni volebních obvodů.....	73
Tabulka 8: Výsledky BNP ve volbách do Evropského parlamentu 2009 2005.....	74
Tabulka 9: Regionální členění volební podpory BNP ve volbách do dolní sněmovny Westminsteru.....	76
Tabulka 10: Regionální míra imigrace.....	78
Tabulka 11: Regionální míra nezaměstnanosti (r. 2010).....	79
Graf 1: Závislost mezi výsledky voleb do dolní sněmovny Westminsteru z roku 2010 a 2005.....	57
Graf 2: Volební podpora stran v lokálních volbách v Burnley.....	67
Graf 3: Regionální členění volební podpory BNP v lokálních volbách podle průměru absolutních hlasů na kandidáta.....	71
Graf 4: Regionální členění volební podpory BNP v lokálních volbách podle průměrného podílu hlasů na kandidáta.....	71
Graf 5: Závislost mezi výsledky voleb do dolní sněmovny Westminsteru z roku 2010 a lokálních voleb 2002/2003.....	72
Graf 6: Závislost mezi výsledky voleb do dolní sněmovny Westminsteru z roku 2010 a voleb do Evropského parlamentu 2009	77

PRAMENY A LITERATURA

Prameny

ALLFREE, Claire: *Putting the BNP on the stage*. The Independent, 9 .3.2010. Dostupné z: <http://www.independent.co.uk/arts-entertainment/theatre-dance/features/putting-the-bnp-on-stage-1918301.html> (22. 3. 2011)

An audience with a racist. The Independent, 14. 6. 2009. Dostupné z: <http://www.independent.co.uk/news/uk/politics/an-audience-with-a-racist-1704679.html> (23. 3. 2011)

Barking views on the BNP. BBC News, 19. 4. 2006. Dostupné z: http://news.bbc.co.uk/2/hi/uk_news/politics/4921540.stm (23. 3. 2011)

BNP leader Nick Griffin to take on Margaret Hodge in Barking. BBC News, 15. 11. 2009. Dostupné z: <http://www.guardian.co.uk/politics/2009/nov/15/nick-griffin-barking-general-election> (23. 3. 2011)

BNP leader said Islam was wicked. Dailymail, 3. 11. 2006. Dostupné z: <http://www.dailymail.co.uk/news/article-414343/BNP-leader-said-Islam-wicked.html> (29. 3. 2011)

BNP leader's Question Time appearance draws almost 8m viewers. The Guardian, 23. 10. 2009. Dostupné z: <http://www.webcitation.org/5kkJqLD0Y> (22. 3.2011)

BNP membership list appears on WikiLeaks. Guardian.co.uk, 20. 10. 2009. Dostupné z: <http://www.guardian.co.uk/politics/2009/oct/20/bnp-membership-list-wikileaks> (10. 4. 2011)

BNP membership where you live: constituency by constituency. Guardian.co.uk. Dostupné z:

<http://www.guardian.co.uk/news/datablog/2009/oct/19/bnp-membership-list-constituency#zoomed-picture> (23. 3. 2011)

BNP Nick Griffin Exposed: New Racist Picture Leaked. Dostupné z: <http://www.bypassfanpages.com/2010/06/bnp-nick-griffin-exposed-new-racist-picture-leaked-3152010-no-surveys-etc/> (29. 3. 2011)

BNP registers in Northern Ireland for the first time. BBC News, 3. 2. 2011. Dostupné z: <http://www.bbc.co.uk/news/uk-northern-ireland-12349646> (23. 3. 2011)

BNP secures two European seats. BBC News, 8. 6. 2009. Dostupné z: http://news.bbc.co.uk/2/hi/uk_news/politics/8088381.stm (23. 3. 2011)

BNP would offer non-white Britons £50,000 to leave UK, says Nick Griffin. Guardian, 29. 4. 2010. Dostupné z: <http://www.guardian.co.uk/politics/2010/apr/29/bnp-non-white-britons-resettlement-grants> (29. 3. 2011)

BNP: Party structure and organization. BNP – official websites. Dostupné z: <http://web.archive.org/web/20080123101730/http://www.bnp.org.uk/donate/> (23. 3. 2011)

BNP: Under the skin. BBC News. Dostupné z: http://news.bbc.co.uk/1/hi/english/static/in_depth/programmes/2001/bnp_special/roots/1979.stm (22. 3. 2011)

Born Abroad. An Immigration Map of United Kingdom. BBC News. Dostupné z: http://news.bbc.co.uk/2/shared/spl/hi/uk/05/born_abroad/around_britain/html/overview.stm (23. 3. 2011)

British National Party. Policies. BNP – official websites. Dostupné z: <http://www.bnp.org.uk/policies/immigration> (23. 3. 2011)

British Parliamentary Constituencies. General Elections 2010. Dostupné z: <http://www.hks.harvard.edu/fs/pnorris/Data/Data.htm> (9. 4. 2011)

CASCIANI, Dominic: *BNP gains from Labour disaffection.* BBC News, 4. 5. 2008. Dostupné z: http://news.bbc.co.uk/2/hi/uk_news/politics/7382831.stm (23. 3. 2011)

Census of population 2001. Statistics for New parliamentary Constituencies. Dostupné z: <http://www.parliament.uk/documents/commons/lib/research/rp2008/rp08-038.pdf> (9. 4. 2011)

Election Results – General elections 2010, 2005. Electoral Commission. http://www.electoralcommission.org.uk/elections/results/general_elections/uk-general-election-2010 (23. 3. 2011)

Election results 2010 – Local Councils. BBC News. Dostupné z: http://news.bbc.co.uk/nol/shared/election2010/council/html/region_99999.stm (23. 3. 2011)

Elections 2010. BBC News. Dostupné z: <http://news.bbc.co.uk/2/shared/election2010/results/> (23. 3. 2011)

EURONAT, official website: <http://www.nd.se/euronat/start/default.asp> (23. 3. 2011)

European Election: Nort West Result. BBC News, 14. 6. 2004. Dostupné z: http://news.bbc.co.uk/2/shared/bsp/hi/vote2004/euro_uk/html/34.stm (23. 3. 2011)

FEȘNIC, Florin: *The Demand-Side of Euro-skepticism in Eastern and Western Europe: Romania and France.* Congress of the Society for Romanian studies. Dostupné z: https://netfiles.uiuc.edu/fesnic/www1/Fesnic_Constanta.pdf (3. 7. 2011)

Government Office Regions. National Statistics. Dostupné z: <http://www.statistics.gov.uk/geography/gor.asp> (24. 7. 2011)

HARRIS, Gereth: *The BNP. A Small large party or a large small party?* Dostupné z: www.essex.ac.uk/government/epop/Papers/.../P19_Harris_EPOP2010.doc (2. 4. 2011)

HARRIS, Gereth: *The British National Party and the New Issue Agenda: Issue preference and policy evaluation in Far Right support.* Dostupné z: http://www.psa.ac.uk/journals/pdf/5/2010/358_600.pdf (10. 4. 2011)

Harris, Paul - Wazir, Burhan: *Bitter North braced for another summer of hate.* Observer, 5. 5. 2002. Dostupné z: <http://www.guardian.co.uk/politics/2002/may/05/uk.race1> (23. 3. 2011)

Krajně pravicová strana Britská národní strana změnila kvůli rasismu stanovy. Zpravy.rozhlas.cz. Dostupné z: http://www.rozhlas.cz/zpravy/evropa/_zprava/695141 (22. 3. 2011)

Local Election results. Andrew Teale's website. Dostupné z: <http://www.andrewteale.me.uk/2003/> (27. 7. 2011)

Local Unemployment. Office for National Statistics. Dostupné z: <http://www.statistics.gov.uk/cci/nugget.asp?id=1606> (10. 4. 2011)

Migration Statistics Quarterly Report, No. 8: February 2011. UK National Statistics. Dostupné z: <http://www.statistics.gov.uk/hub/cross-cutting-topics/migration/index.html> (28. 3. 2011)

Nick Griffin MEP. For West England – official websites. Dostupné z: <http://www.nickgriffinmep.eu/> (23. 3. 2011)

Parliamentary Constituencies. Parliament.UK. Dostupné z: <http://www.parliament.uk/about/how/elections-and-voting/constituencies/> (23. 3. 2011)

Population By Citizenship. Eurostat. Dostupné z: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/mapToolClosed.do?tab=map&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tps00157&toolbox=types> (28. 3. 2011)

Profile. Nick Griffin. The Sunday Times , 14. 6. 2009. Dostupné z: <http://www.timesonline.co.uk/tol/news/politics/elections/article6493540.ece> (23. 3. 2011)

Spain, the UK, Germany and Italy: Top European immigration tables. 21. 1. 2011. Dostupné z: <http://www.expatform.com/european-union/spain-the-uk-germany-and-italy-top-european-immigration-tables.html> (28. 3. 2011)

Téměř každý druhý Brit by byl ochoten podpořit krajní pravici. E15.cz, 28. 2. 2011. Dostupné z: http://zpravy.e15.cz/zahranicni/politika/temer-kazdy-druhy-brit-by-byl-ochoten-podporit-krajni-pravici?utm_source=zdn&utm_medium=selfpromo&utm_campaign=rss hub (29. 3. 2011)

The British Election Study, 2010. Dostupné z: <http://bes2009-10.org/> (28. 3. 2011)

The public like some BNP policies, but not BNP. UK Polling Report. <http://ukpollingreport.co.uk/blog/archives/196> (29. 3. 2011)

Transatlantic Trends: Country Profiles. Dostupné z: http://trends.gmfus.org/?page_id=3035 (28. 3. 2011)

Transatlantic Trends: Immigration. Dostupné z: http://trends.gmfus.org/immigration/doc/TTI2010_English_Key.pdf (28. 3. 2011)

Unemployment by Constituency: July 2010. Dostupné z: <http://www.parliament.uk/briefingpapers/commons/lib/research/rp2010/RP10-047.pdf> (9. 4. 2011)

United Kingdom Election Results. <http://www.election.demon.co.uk/> (23. 3. 2011)

United Kingdom. The World Factbook, Central Intelligence Agency. Dostupné z: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/uk.html> (23. 3. 2011)

Westminster Parliamentary Constituencies. National Statistics. <http://www.statistics.gov.uk/geography/westminster.asp#product> (10. 4. 2011)

Literatura

ARTER, David: *Black Faces in the Blond Crowd: Populist Racialism in Scandinavia*. Parliamentary Affairs 1992, 45(3), s. 357-372.

BARRACLOUGH, Richard: *Umberto Bossi: Charisma, personality and leadership*. Modern Italy 1998, 3(2), s. 263-269.

BEYME, Klaus V.: *Right Wing Extremism in Western Europe*. UK, Frank Cass Publisher 1988, 127 s.

BILLIET, Jaak – WITTE, Hans: *Attitudinal dispositions to vote for a 'new' extreme right-wing party: The case of 'Vlaams Blok*. European Journal of Political Research 1995, 27(2), s. 181-202.

BOWYER, Benjamin: *Local context and extreme right support in England: The British National Party in the 2002 a 2003 local elections*. Electoral Studies 2008, 27(3), s. 611-620.

BRUG, Wouter Van Der, FENNEMA, Meindert -TILLIE, Jean: *Anti-immigrant parties in Europe: Ideological or protest vote?* European Journal Of Political Research 2000, 37(1), s. 77-102.

CARTER, Elisabeth: *The Extreme Right in Western Europe. Success or Failure?*. Manchester, Manchester University 2005, 305 s.

CLARKE, Herold D.: *Political Choice in Britain*. UK, Oxford University Press 2004, 371 s.

COPSEY, Nigel: *Meeting the Challenge of Contemporary British Fascism? The Labour Party's Response to the National Front and the British National Party*. In: COPSEY, Nigel – RENTON, David (Eds.) *British Fascism, the Labour Movement and the State*. UK, PalgraveMacmillan 2005, s. 81-141.

COPSEY, Nigel: *Contemporary British Fascism: The British National Party and the Quest for Legitimacy*. Basingstoke, Palgrave 2004, 364 s.

COPSEY, Nigel: *Contemporary Fascism in the Local Arena: The British National Party and „Rights for Whites“*. In: CRONIN, Mike (Ed.): *The Failure of British Fascism*. London 1996, 367 s.

COPSEY, Nigel: *Changing course or changing clothes? Reflections on the ideological evolution of the British National Party 1999–2006*. *Patterns of Prejudice* 2007, 41(1), s. 61–82.

CRONIN, Michael: *The Failure of British Fascism: The Far Right and the Fight for Political Recognition*. New York, St. Martin's Press 1996, 182 s.

DE LANG, Sarah L.: *A New Winning Formula? : The Programmatic Appeal of the Radical Right*. *Party Politics* 2007, 13(4), s. 411-435.

DVOŘÁKOVÁ, Vladimíra: *Strany radikální pravice*. *Politologická revue* 1997, 3(1), s. 6-19.

EATWELL, Roger: *The extreme right in Britain The long road to 'modernization'* In: EATWELL, Roger – MUDDE, Cas (Eds.): *Western*

democracies and the New Extreme right challenge. New York, Routledge 2004, s. 62-81.

EATWELL, Roger: *The Rebirth of the „Extreme Right“ in Western Europe*. Parliamentary Affairs 2004, 53(3), s. 407-425.

EATWELL, Roger: *The Theories of the Extreme Right*. In: MERKEL, Peter – WEINBERG, Leonard (Eds.): *Right-Wing Extremism in the Twenty-first Century*. UK, Frank Cass Publishers 2003, s. 47-73.

GOODWIN, Mathew: *The Extreme Right in Britain: Still an Ugly Duckling but for How Long?*. The Political Quarterly 2007, 78(2), s. 241-250.

HAINSWORTH, Paul: *Extreme right in Western Europe*. London, Routledge 2008, 152 s.

HLOUŠEK, Vít – KOPEČEK, Lubomír: *Politické strany: původ, ideologie a transformace politických stran v západní a střední Evropě*. Praha, Grada 2010, 320 s.

CHYTILEK, Roman, ŠEDO, Jakub, LEBEDA, Tomáš – ČALOUK, Dalibor: *Volební systémy*. Praha, Portál 2009, 375 s.

IGNAZI, Piero: *Extreme Right Parties in Western Europe*. Oxford, Oxford university Press 2003, 290 s.

IGNAZI, Piero: *New And Old Extreme Right Parties*. European Journal of Political Research 1992, 22(1), s. 101-121.

IGNAZI, Piero: *The Silent Counter-Revolution*. European Journal of Political Research 1992, 20(1), s. 3-34.

INGELHART, Ronald: *The silent revolution: Changing values and political styles among Western publics*. Princeton, Princeton university Press 1977, 482 s.

JACKMAN, Rober, W. – VOLPERT, Karin: *Conditions Favouring Parties of the Extreme right in Western Europe*. British Journal of Political Science 1996, 26(4), s. 501-521.

KITSCHOLT, Herbert: *The Radical Right in Western Europe*. Michigan, The university of Michigan Press 1995, 352 s.

KLÍMA, Michal: *Pravicový extremismus a nestabilita na politické scéně západní Evropy*. Mezinárodní politika 1993, 7(2), s. 4-5.

KOPEČEK, Lubomír: *The Far Right in Europe. A summary of attempts to define the concept, analyze its identity, and compare the Western European and Central European far right*. CESPR 2007, 9(4). Dostupné z: <http://www.cepsr.com/clanek.php?ID=318> (24. 7. 2011)

KNIGGE, Pia: *The ecological correlates of right-wing extremism in Western Europe*. European Journal Of Political Research 1998, 34(2), s. 249-279.

LIPSET, Seymour Martin: *Political Man*. London, Heinemann 1962, 125 s.

MAREŠ, Miroslav: *Pravicový extremismus a radikalismus v ČR*. Brno, Barrister & Principal 2003, 656 s.

MARŠÁK, Jan: *Postavení extrémně pravicových stran ve stranickém systému ČR v letech 1989-2006 a jejich programová východiska*. Politologický časopis 2007, 8(2), s. 2-15.

MITCHELL, Jeremy: *United Kingdom: Stability and Compromise*. In: BERG-SCHLOSSER, Dirk (Ed.): *Conditions of Democracy in Europe, 1919-39*. Great Britain, Macmillan Press LTD 2000, s. 449-463.

MUDDE, Cas: *The Ideology of the Extreme Right*. Manchester, Manchester University Press 2000, 258 s.

MUDDE, Cas: *The Single-Issue Party Thesis: Extreme Right Parties and the Immigration Issue*. *West European Politics* 1999, 22(3), s. 182-197.

MUDDE, Cas: *The War of Words. Defining the Extreme Right Party Family*. *West European Politics* 1996, 19(2), s. 225-248.

NORRIS, Pippa: *Radical Right: Voters and Parties in the Electoral Market*. UK, Cambridge University Press, 366 s.

RAMSDEN, John (Ed.): *Oxfordský průvodce britskou politikou 20. století*. Praha, Prostor 2006, 944 s.

RHODES, James: *The Political Breakthrough of the BNP: The case of Burnley*. *British Politics* 2009, 10(4), s. 22-46.

STATHAM, Paul: *Berlusconi, the Media, and the New Right in Italy*. *The International Journal of Politics* 1996, 1(1), s. 87-105.

SMITH, Mathew, J: *Does Crime Pay? Issue ownership, political opportunity and the Populist Right in Western Europe*. *Comparative Political Studies* 2010, 43(6), s. 472–498.

TAGGART, Paul: *Populism*. Great Britain, St Edmundsbury Press 2000, 147 s.

THURLOW, Richard: *Fascism in Britain: A History 1918-1945*. Oxford, Ibtauris 1998, 298 s.